KRISTIAN NUN

TUARNA THURUK

(Natna tuartute leh lusunte tan)

Rev. V.L. Zaithanga

LENGCHHAWN PRESS

Published
by
Lengchhawn Press, Khatla, Aizawl.

Third Edition, 1999
Copies — 1500

Printed at
Lengchhawn Press
Bethel House, Khatla,
Aizawl — 796001, Mizoram.

Kan fate

Andrew Lalramdina

&

Florence Lalramsangi

hriat reng nan

(V.L. Zaithanga & Zoparmawii)

A CHHUNGA THU AWMTE

THUHMAHRUAI

Ka lehkhabu TUARNA THURUK chu Synod Publication Board-in kum 1983 khan a chhuah a. Hetiang lehkhabu hi Mizo ṭawngin a la tam lo va, miten an chhiar duh viau a ni ang, chhut nawn a lo ṭul ta a. Ka ennawn a, ka ziak belh bawk a, kum 1988 ah chhut nawn a ni a. Chu pawh chu hralh zawh a ni leh tawh a.

A chhiartu ṭhenkhat hnen aṭangin an hlawkpui leh ṭangkaipui thu ka dawng a. Chu chuan min tilawm hle a. Hetiang lehkhabu hi mi tin tana ṭul leh mamawh a nih hriain ka ziak leh ta a. Lehkhabua chhuah thamin ka ziak leh ta a. Kum 1993-ah Synod Publication Board-in a chhuah leh ta a. A hming ngai hmangin TUARNA THURUK 2-na tia vuah a ni leh ta a. Tunah hian he lehkhabu pawh hralh zawh ṭep a ni.

Mihringte ngaihdana vanduaina kan tawh aṭanga heng thute hi ziak thei ka ni a. Mihringten thil ṭha lova kan ngaih hi Pathianin thil ṭhaah a chantir thei a ni tih, kan chunga thil lo thleng aṭang hian kan hre chiang hle a ni.

Kan fapa Andrew Lalramdina chu Pathianin ni 17 January 1966–ah min pe a, ni 7 January 1967–ah min laksak leh ta a. Nausen pian ṭha tak, duhawm tak leh hrisel tak a ni a. Kawṭhalo natnain a thi ta mai a. A thih lai hian Nagpur khuaah Theological Education Fund ṭanpuinaa lehkhabu buatsaih chungchang inhmuhkhawmnaa ka

kal lai a ni a. A thih thu hi thirhruiin min han hrilh a. Rin loh taka fapa thih thu ka hriat chuan mak ka ti hle a, Pathian lakah pawh ka vui deuh a ni, ka awm loh hlan khera a thih avangin. Chutih laia Pathian thu ka rilrua lo lang chu : "Nangni thawkrim leh phurrit phur zawng zawngte u, ka hnenah lo kal ula, keiman ka chawlhtir ang che u. Ka nghawngkawl bat ula, ka hnenah zir rawh u; thuhnuairawlh leh rilrua inngaitlawm tak ka nih hi : tichuan in thlarau tan chawlhna in hmu ang. Ka nghawngkawl chu a nuam a, ka phur pawh a zang a ni" (Matthaia 11:28–30.) He Pathian thu hian min chhawk zangkhai hle mai. Lal Isua nghawngkawl – thuhnuairawlhna leh inngaihtlawmna hi chawlhna leh zangkhaina a ni tih min hriattir a. Lungngaihna, manganna leh lusunna phurrit kan phurh thin hi Lal Isua nghawngkawl bata, amah nen kan phurh chuan a zangkhaiin a nuam thin a ni tih min zirtir a ni. "I phurrit hnuaiah chau mah la, Van thatnain a chhawk ang che," tih hla kan sak thin hi a lo dik hle mai.

Pathianin fanu pahnih min pe leh a : Florence Lalramsangi leh Flora Lalramruati an ni. Lalramsangi hi ni 2 October 1968-ah a piang a, Lalramruati hi ni 27 May 1972-ah a piang a. Kan fanute hian min tihlim hle a.

Kan fanu Lalramsangi chu a damlo va. Daktorte kan rawn a, inah kan enkawl a. A hnar a thi a, a reh thei lo va, Daktorten damdawiin panpui a thain an ring a, kan pan ta a. Damdawiin pana kan kal lai chuan, ka fanu chuan, "Ka pa, Pathianni hmain i haw leh ang aw," a ti a. Sande Skul kai nuam a ti a, inkhawm a ngaina bawk a.

Pathiannia inkhawm theih loh a hlau a ni. Daktorten theihtawp chhuahin an enkawl a, thisen pek a ngai a, thisen pekna tur saidawium chhin chu an vit pawp zo lova. A thiakna tur an buaipui chhungin a hun a tawp ta mai a! Hhringten kan thih hun hi kan pumpelh thei lo a nih hi tih mai tur a ni. Ni 10 January 1978-ah Lalpa hnenah min kalsan ta. Pathianin fa pathum min pe a, pahnih min laksak a, pakhat chauh min kawltir ta a ni. Anin pahnih a kawl a, keinin pakhat chauh kan kawl a. Tichuan, kan fanu Lalramruati hi chu kan kawl zel tura min ruatsak a nih kan ring.

Kan fanu Lalramsangi chuan Pathian biak a ngainat em em a hmang thei ta lo va. Mahse, inkhawmpui ṭiak ngai lo, van khawpuiah a hmang ta zawk a ni. Kum kua leh thla thum mi a ni a, nu leh pa tan chuan nula a ni ve tawh mai. Mite pawhin min tuarpui nasa em em mai. Tuarpuina lehkha leh thirhrui tam tak kan hmu a. An mi tuarpuinain min chhawk zangkhai a, kan lawm em em a ni. Kan lehkha hmuh zinga kan hriat reng chu Pu Lalchuangliana, New Delhi te nupa han thawn a ni. Thu tawi te an ziak a: "Kum kaw chhung lai in nupa tihlim tura Pathianin in fanu Lalramsangi a pek che u avangin A hnenah lawmthu i sawi ang u," tih thu a ni. Kan fanu hian min tihlawmnin min tihlim reng mai. Naupang nunnêm, thuawi, bengvar tak a ni. Pathian thu chang eng emaw zat en lovin a sawi thei a. Chung zinga mi kan rilrua cham reng chu: "Pathianin khawvel a hmangaih em em a, chutichuan a fapa mal neih chhun a pe a," tih te (hei hi Hindi ṭawngin a sawi thei bawk). "Sum tam tak aiin hmingṭhat hi thlan

zawk tur a ni..." Thufing 22:1–7 te hi a ni. A hla duhzawngte lehkhabuah a ziak chhuak a, a sa ţhin a. A hla duhzawng leh sak ţhin zinga mi, kan rilrua cham reng chu :

"Ka van in khi ka ngai mang e,
Leiah chawlhna ka hmu si lo;
Ka chhandamtu lenna ramah,
Chutah lungngaih ţah reng a awm lo," tih hi a ni.

A van in, a chhandamtu lenna ramah min chawlhsan ta a ni. Keini pawh chu hmunah chuan kan la chawl ve ang.

An unau hriat rengna lungphun Mission Veng thlanmualah kan siam a. Chu chu anmahni kan hriat rengna a ni a. He lehkhabu TUARNA THURUK pawh hi anmahni kan hriat rengna a ni bawk.

TUARNA THURUK bu hnih Synod Publication Board-in an chhuah chu keimahin ka chhuah zui turin ka dil a, min phalsak a; ka lawm hle. Tunah hian bu khatah siamin, a thute rem danglamin, thu dang 29 ka ziak belh chu telhin, chhuah a ni ta a. Ka nau V.L. Zaikiman, Lengchhawn Press-ah min chhutsak avangin ka lawm hle.

He lehkhabua thu ziakte hi a chhiartu leh a mamawhtute tan Pathian malsawmna thar an dawnna a nih theih nan Pathianin malsawm rawh se.

V.L. Zaithanga
Bethel House
Khatla, Aizawl.
21 August 1997

1. NI TIN LALPA NEN

"Aw Lalpa, zingah chuan ka aw hi i lo hre ţhin ang a; zingah chuan ka ţawngţaina hi i hmaan ka rel fel diam ang a, ka lo ngaihven ţhin ang." (Sâm 5:3)

Nilengin hna kan thawk a, hah tak leh chau takin kan awm ţhin. Pathianin kan taksa leh rilru hahchawlh nan zan min siamsak hi a va lawmawm em! Zanah muttui taka kan muhil thei te hi a va lawmawm em! Mi tam tak chuan, ni tur rengah ngaiin a lawmawmzia pawh kan hre awm lo ve. Zanah muthilh theih loh hun han nei la, muttui taka mut theih hi Pathian malsawmna a nihzia i hre chhuak thei ang.

Zingah kan han tho va, kan tih hmasak ber chu, hmai phih fai leh inthiar a ni a. Kan inphih fai chuan kan mu thophang kan harh sawt ţhin. Ringtute'n zing thawh hlima kan tih tur pawimawh tak chu Bible chhiar leh ţawngţai a ni. Pathian hnenah lawmthu sawia, nilenga kan thil tihnaah min hruai tura dilna neih a pawimawh a ni. Tuk tin Pathian nena inpawlna hun neih hian nilenga kan hna thawh leh thiltihna kawng tinrengah min kaihruaiin, min ţanpui ţhin a ni.

Mi tam tak chu kan ni tin hna thawh zawh hman loh hlauvin kan hmanhlel a. Pathian pawlna hun pawh nei hmanin kan inhre lo ţhin a ni. Kan duhzawng tih nan hun kan pe thei a. Kan kawm ngeih zawngte kawm nan hun kan pe thei bawk a. Mahse, Pathian pawl nan hun pek harsa kan ti fo ţhin a ni. Kan ni tin nunah Pathian kan mamawh-

zia hi kan hre tawk lo fo ṭhin a ni. Pathian ann keimahni leh mi dangte kan dah pawimawh fo ṭhin a ni. Pathian lova nung thei ni awm fahranin. Pathian kan han ngaihsak ṭha duh lo va. Kan thlaphan leh kan mangan hunah meuh chuan a tel lovin kan awm thei leh si lo. Hla phuahtu hian a lo sawi dik hle mai - "Kan thlaphan mangan laiin Amah kan hre leh si ṭhin. Chu mai chu a tawk lo ve" Martin Luther-a chuan he thu hi a sawi ṭhin an ti : "Zingah Pathian pawlna darkar thum ka neih loh chuan ka ni tin hna ka thawk zo hman lo vang." Ni tin Pathian nen ni hmang ṭan ṭhin ila. Nilenga kan hnathawhnaah pawh Amah nen thawk dun ṭhin ila, a va ṭha dawn em !

2. TUARNA KHAWVEL

He khawvel hi tuarna khawvel a ni a, a chhunga cheng mihringte pawh hi tuartu mihring kan ni. Tuarna hi mihring thlahtu bulte sualna avanga lo awm niin a lang. Mihring thlahtu hmeichhia, Evi chu rulin a bum a, Pathianin Eden huana thing rah ei loh tur a tih chu a ei ta a. Pathianin Evi hnenah, "I thiltih hi engtizia nge ni le ? .... I hrehawmna leh i nau paina chu nasa takin ka tipung ang a; hrehawm takin fa i hring ṭhin ang," a ti a. Evi chuan a pasal Adama pawh thing rah chu a eitir a. Tichuan, Pathianin Adama hnenah, "I nupui thu i zâwm a, thing pakhat, a rah i ei tur a ni lo, tia thu ka pek che kha, a rah i ei avangin, lei hi nangmah avangin anchhe dawngin a awm ta a ni; i dam chhung zawngin rim taka thawkin a rah chu i ei tawh ang; hling leh buarte pawh a chhuah-

sak ang che; tin, leia thlai chu i ei tawh ang; tin, leia i kir leh hma loh chuan i hmaia thlan tui luang zawih zawihin chaw i ei tawh ang; lei aṭanga lak chhuah i ni si a : vaivut i ni a, vaivutah i kir leh tur a ni," a ti a (Gen. 3:13–19).

Adama fate pahnih Kaina leh Abela chu an mngeih lo va, Kaina chuan a nau Abela chu a that ta mai a. Mihringte zingah suala a lo pung chho zel a, tuarna pawh a lo nasa chho ta zel a "Tin, Lalpa chuan, leiah hian mihring sualzia chu nasa tak a ni tih leh, an rilru suangtuahna reng reng chu sual hlir a ni fo mai tih a lo hria a. Tichuan, leiah hian mihring a lo siam tak avangin Lalpa chu a inchhir a, rilru nat nan a hman phah ta a. Tichuan, Lalpa chuan, "Ka mihring siam hi lei chung ata ka tiboral teh mai ang; mihring te, sa te, rannung te, chungleng sava te nen lam hian; ka siam tak avangin ka inchhir a ni," a ti a (Gen. 65:–7).

Mihringte sual man chu thihna a lo ni ta a. "Sual man chu thihna a ni si a" (Rom 6:23). Mihring nun hi kan pian ni aṭanga kan thih ni thlengin tuarnain a khat tih mai tur a ni. Nausen a lo pianin, nuin hrehawm nasa tak tuarin a hring a. Mihring dam chhung hun hi lungngaihna, tuarna, natnain kan hmang a. Kan dam chhung hun chu thihnain kan hmang zo ṭhin a ni. Khawvel hi tuarna khawvel a ni a, a chhunga cheng mihringte pawh hi tuartu mihringte kan lo ni.

Hei hi a tâwpna ni mai sela, mihring nun hi a hrehawmin, a va rapthlak dawn em ! Tuarna leh thihna lak ata chhanchhuah kan ngai a, chhanchhuaktu kan mamawh a ni. Tuarna leh thihna laka chhanchhuahna thu chu he lehkhabuah hian kan ngaihtuah zui zel dawn a ni.

3. BUAINA HI MIHRING CHANVO A NI

Tuarna hrehawm tak kan chunga a lo thlenin, inngaihtuah buai mai awl tak a ni. Zawhna tam tak kan rilruah a lo lang ţhin. Engati nge he tuarna hi kan chungah a lo thlen bik? Pathian duh loh zawng kan ti em ni? Tuar hi a hrehawm êm a, pumpelh kan duh ţhin. Tuarna hi mi tin chungah a thleng ţhin tih hre reng mah ila, kan chunga a lo thlen hian hriatthiam harsa kan ti ţhin a ni. Engati nge, tiin kan zawt ţhin. A chhanna hre vek lo mah ila. Pathian thu aţangin chhanna ţhenkhat kan hmu thei a ni. Joba chuan, "Tuarna hi vaivut ata lo chhuak a ni lo va, buaina pawh hi lei aţanga lo ţo chhuak a ni hek lo; buai turin mihring hi a lo piang a ni zawk, mei si chung lamah a chho angin. Kei zawngin Pathian lam ka zawng ang a, Pathian hnenah ka chungthu ka kawltir ang," a ti a (Joba 5:6–8). Buaina hi mihring chanvo a ni. Mihring hi buai tura lo piang kan ni a, kan chunga buaina lo thleng tur reng reng hi, lo thleng lo se kan duh vangin hriat thiam harsa kan ti ţhin a ni. Buaina hi kan chanvo a ni tih hriain, buaina kan chunga a lo thlen pawhin, engati nge, tiin zawt mai lo ila, kan chanvo a ni tih hriain pawm mai ila. Mi tin chunga thleng thei a ni a, kan chungah pawh a lo thleng a ni tih hria ila. Inngaihtuah harh nan hmang zawk ila. Hei hi Joba tih dan a ni. Ţirhkoh Paula min zirtir dan pawh a ni bawk. "Engah mah mangang suh u, engkimah ţawngtai leh dilin, lawmthu hril tel zelin, in duhna te chu Pathian hnenah hriattirin awm zawk rawh se. Tichuan, Pathian thlamuanna, rilru reng renga hriat sen loh khan in thinlung leh in ngaihtuahnate chu Krista Isuaah chuan a vensak ang che u." (Phil. 4:4–7).

Kan chunga buaina lo thleng hi ngaihtuah vak vak a, a chhan zawn chhuah tum hi thil sawi a ni lo va. Pathian hnena then hi a ṭha ber mai. Pathianin min chhâwk zangkhai thei a, Pathianin min thlamuan thei a ni. Joba ang hian, "Kei zawngin Pathian lam ka zawng ang a, ka chungthu Pathian hnenah ka kawltir ang," i ti ve ṭhin ang u.

4. TIHHREHAWMMIN KAN AWM TA ZAWK A

"Makedonia ram kan thlen pawh khan tisam muanna reng reng a nei chuang lo va, lehlam lehlamah tihhrehhwmin kan awm ta zawk a, pawn lamah insualnate a awm a, chhung lamah hlauhnate a awm a" (II Kor. 7:5).

"Lehlam lehlamah tihhrehawmmin kan awm a." tih hi, "Kil tinrengah tihhrehawmmin kan awm a," tiin a lehlin theih a. Paula hian hrehawm a tawk nasa hle mai – 'Kil tinah tihhrehawmmin ka awm' a ti hial a ni. Engtizia nge, Pathianin a rawngbawltu hi heti taka hrehawm a tuar a phal le, tiin kan rilruah kan ngaihtuah âwm e.

Harsatna leh hrehawmna chi hrang hrang kan chunga a lo thlen hian, Pathian kan mamawhzia min hriattir a ni. Pathian chakna te, thiltihtheihna leh khawngaihna kan mamawhzia min hriattirtu a ni.

Lal Isua meuh pawhin hrehawm tinreng a tuar a. Keini amah zuitute pawhin hrehawm kan tuar hi a âwm rêng a ni. Nun nawmna chen aiin nun hrehawm tuar hi kan tan a ṭha zawk a ni. Keimahni maia kan awm theih lohzia leh Pathian rin a ṭulzia kan hriat chhuah theih nan hrehawm kan

tuar hi a ṭangkai a ni. Harsatna leh tuarna sikula tuata chhuakte chu an chhel ṭhin a, an rintlak ṭhin a ni Pathianin chu chu min zirtir a duh a ni.

5. MI HRIATPUITU VANSANGAH A AWM

Joba chuan chhiatna rapthlak tak a tawk a. A fate zawng zawng an thi zo va, a ran rual an thi vek bawk a, a taksa a pumin pâuin a bâwm a, a nupui lah chuan a Pathian sawichhe turin a lo ngen sek bawk nen ! A ṭhiante, a tuarna thlamuan tura lo kal lah chu thlamuantu aiin tuarna tizualkaitu leh belhchhahtu lek an ni bawk a Joba'n an hnenah heti hian a sawi nghe nghe a ni : "In zain thlamuantu tuar hrehawm in ni e," tiin.

Joba tuarna hi nasa tak a ni. Joba tuar ang hi tuar ve ta ila, mi tam tak chuan Pathian kan sawichhe mai âwm e. Mahse, Joba chuan Pathian a sawichhe mai lo va, Pathian a rinna a chau chuang hek lo. A tuarna chu Pathianin a hriatpui tih a hria a ni. "Ka thuhretu vanah a awm a, mi hriatpuitu chu vansangah a awm," tiin a sawi thei a ni (Joba 16:19).

Keini pawhin harsatna te, manganna te, buaina te leh thinna te kan tuar ṭhin. Kan chunga tuarna lo thleng tam tak chu kan hriatthiam loh leh hriatthiam harsa kan tihte pawh a ni ṭhin. Chung hunah chuan min hnemtu tur leh thlamuantu tura kan ngaih, kan ṭhian ṭnate pawhin min hnem zo lovin, thlamuantu tuar hrehawm lek an nih ve mai châng a awm ṭhin a ni. Chutiang dinhmuna kan awm lai chuan, Pathian chu min hriatpuitu leh thlamuantu a ni, tiin kan sawi ve thei ṭhin em le? Joba hnen aṭangin "Tuarna Thurûk" zir chhuah tur a awm a ni.

Joba ṭhiante ang hian, kan ṭhianten tuarna leh harsatna an tawhin, anmahni thlamuan aiin an tuarna tizualkaitu mai a nih theih a. Chuvangin kan ṭhiante tuarna hriatpui leh tuarpui tum mai lovin, tuarpuitu leh thlamuantu ṭangkai nih i tum zawk ang u. Mihringten tuarna kan inhriatpuiin, kan inthlamuan theih chin a awm ngei mai. Hriatpuitu leh thlamuantu tak chu vansângah a awm a ni. Chu ngei chu min hriatpuitu leh thlamuantu atan i hmang ṭhin ang u.

6. LALPA'N A CHHANHIM A

"...An buainaah chuan Lalpa chu an au va, ani chuan an manganna ata te chu a chhanhim a." (Sâm 107:6)

He khawvelah hian buaina leh harsatna chi hrang hrang kan tawk ṭhin. Kan buaina leh harsatnaah chuan min ṭanpui thei tura kan ngaihte kan zawng a, min ṭanpui turin kan sawm ṭhin. Mihringte pawh hian inṭanpui theih chin kan nei ngei mai; mahse, kan theih bâk chham hi a awm ṭhin a ni. Chung hunah chuan ṭanpuitu kan neih chhun chu Lalpa, Pathian chauh hi a ni. "Mangan laia ṭanpui vartu hnai reng" a ni.

Kan buaina leh mangannaa min ṭanpui turin mi dangte kan au ṭhin angin Lalpa i au ṭhin ang u. Min ṭanpuitu tura kan beisei mihringte chuan min ṭanpui theih loh hun leh peih loh hun an nei ṭhin. Lalpa erawh chuan englai pawhin min ṭanpui a peih reng a, min ṭanpui theih loh hun leh peih loh hun a nei ngai lo a ni.

Israel fate Aigupta-a an tâng au thawm a hria a, anmahni a chhanhim a. Babulon-a Israel sal

tângte au thawm a hria a, anmahni a chhanchhuak leh bawk a. I manganna leh i buaina lak ata pawh a chhanchhuak thei che a ni.

"I mangan a hnenah thlen la,
Ani'n a lo ṭanpui zel ang che."

7. HLAU SUH, KA ṬANPUI ANG CHE

"Nang Jakob changpât leh Israel mite u, hlau suh u, ka ṭanpui ang che u, Lalpa'n a ti." (Isaia 41:14) Israel mi, sal tâng, chak lo tak leh nep tak chuan, changpât ang maia kea rahbeha rah sawm theih dinhmuna an din lai chuan, beisei tur an va nei ṭlem dawn em! Changpât chu nungcha zinga nêp ber leh tihnat leh ṭihchhiat awlsam ber zinga mi a ni a. Chutiang dinhmunah chuan Jakoba (Israel mite) chu Pathianin a dah a ni. Changpât ang leka chak lo, chau leh dimdawi ngai an ni. Israel mite chuan an chhehvel hnam leh sawrkar lian, ropui leh chak tak kut an tuar fo reng a ni. An dinhmun chu a chau em em a ni. Hetih lai hian Israel mite chu Babulon salah an tang a ni. Anmahni chuan an ding chhuak zo dawn lo, rah sawm mai an hmabak a ni. An chauvin, an zâm hle âwm e!

Mahse, an hnena Lalpa thu lo thleng chu a va mak em! "Nang Jakob changpât leh Israel mite u, hlau suh u, ka ṭanpui ang che u, Lalpan a ti" Rin ngam a va har dawn em! A thlamuanthlakin, a va lawmawm dawn si êm! An thu dawnna hi Israel-ho mithianghlim, thiltithei a nih avangin, a rin tlak a ni. Lalpa chuan a ṭanpuiin, a chhanchhuak ta ngei mai le! A va lawmawm dawn êm! An sal tang chhuak lâwmzia chu Sâm ziaktuin hetiangin a lo ziak reng a ni -

"Lalpan Zion salte a hruai kir leh lai khan,
Mumanga mangtute ang mai kan ni a.
Chumi lai chuan kan kâ chu nuihin a khat a,
Kan lei chu hla sakin;
Chumi lai chuan hnam tin zingah,
Lalpan an tan thil ropui takte a tihsak a ni,"

an ti a. Engmah ti thei lo, hmuhsitawm leh nêp tak kha, Lalpan thil ti thei leh chak takah siam a tum a nih chu !

Keini pawh harsatna leh manganna chi hrang hrang hnuaiah chau tak leh zâm takin kan awm fo thin. Ṭanpuitu leh chhanchhuaktu kan mamawh thin. Keini pawhin Lalpa kan au vang a. Ani'n kan manganzia hriain a kut chakin min chhanchhuak dawn a ni.

8. KA THLAH LO VANG CHE

"Tin, ani chuan, 'Mal mi sawm loh chuan ka thlah lo vang che,' a ti a.... ..Mal a sawmsak ta a." (Genesis 32:26—29)

Jakoba leh Pathian inbuan chanchin hi a ngaihnawm hle mai. Zankhuain an inbuan a, Pathianin a hneh lo zawk a, Jakoba malpui ruh chuktuah a khawih sak a, a lo pelhsawlh ta a. Chuti chung pawh chuan Jakoba chuan Pathian chu a chelh tlat a, a thlah duh lo. Pathianin Jakoba hnenah, "Mi thlah rawh, khawfing pawh a chah dawn tawh hi," a ti a. Jakoba chuan, "Mal mi sawm loh chuan ka thlah lo vang che," a ti tlat a. Tichuan, Pathian chuan mal a sawm ta a.

Jakoba hian Pathian malsawmna a beisei a, a dil a; a pek hma loh chuan thlah a tum lo. Pathian

malsawmna a mamawh tih a hria a, a pe thei tih pawh a ring tlat a ni. A pek hma loh chu a beisei tlat a, a beidawng duh lo. A tawpah chuan Pathian-in mal a sawm ta nge nge a ni.

Keini pawhin Pathian malsawmna kan mamawh kan hria a, kan dil ṭhin. Kan beisei huna min pek loh chuan kan beidawng mai ṭhin. Jakoba hnen aṭang hian zir tur pawimawh tak kan nei a ni. Bei-dawng lova Pathian hnena dil a, nghah tlat mai hi a malsawmna dawnna a ni. Jakoba hian Pathian malsawmna a dawn hma loh chuan Pathian chu a chelh tlat a, a thlah duh lo. Abrahama, Rinna Pa tia vuah hial chuan mihring ngaiha beiseiawm a awm loh hnu pawhin a ring tlat a, Pathian malsawmna a dawng ta a ni. Hetiang mi, entawn tur kan nei hi kan va vannei âm !

9. LALPA CHU MI VENGTU A NI

"Lalpa chu mi vêngtu a ni." (Sâm 23:1)

Keini chuan, 'Vêngtu chu sipai leh pulis-te an ni,' kan ti mai âwm e. Mi ṭhenkhat chuan vêngtu atan ui te an hmang ṭhin. Vêngtu atan kan hman chi hrang hrang an awm âwm e. Chung vêngtute chuan mi sual lakah te, kan chunga thil ṭha lo lo thleng thei lakah te min vêngin min hum ṭhin. Amaherawhchu, min venghimtu tak tak an tling zo lo.

Lal ropui tak – sipai leh pulis rinawm tak takin an ven te pawh, an nunna a him loh châng a awm fo mai. Vengtu atana an rinte pawh an chunga chhiatna leh thihna hial thlentu an ni thei bawk a ni. India ram Prime Minister Pi Indira Gandhi pawh kha amah vêngtuten an kap hlum a nih kha !

Sâm ziaktuin, "Lalpa chu mi vêngtu a ni," a tih hi a awmzia tak chu hetiang hi a ni : "Berampuin a beramte a vêng angin Lalpa chu mi vengtu a ni." Palestina ram chu beram vulhna ram a ni a. Beram hi ran â tak, vên ngai tak an ni a. An khaw hmuh a tawi a, ahuhova an awm khawm lohva, an inhlat deuh chuan an inhloh mai ṭhin. Tin, ramsa kawlh lakah pawh vênhim an ngai a ni. Rukru lakah pawh vênhim an ngai a ni.

Mihring pawh hi â tak kan ni a, vêngtu kan mamawh a ni. Min vêngtu atana ṭha ber leh rinawm ber chu sipai te, pulis te leh ui te an ni lo va, Lalpa a ni zawk.

Berampuin a beramte tana ṭha tura a vêng ṭhin angin, Lalpa chuan a mite chu kan tana ṭha turin min vêng ṭhin a ni. A rinawm êm avangin vêngtu atan a rin tlak a ni. Vêngtu mihring chu a muhil thei a ; Lalpa erawh chu a muthluin a muhil ngai lo va, a vênna hnuaiah kan nun a him a ni. "Lalpa chu mi vêngtu a ni."

10. KA TLACHHAM LO VANG

"Ka tlachham lovang." (Sam: 1)

Mihringte hian tlakchham kan nei ṭhin. Hriselna te kan tlachham a, hmangaihtu te kan tlachhan a, pawisa te kan tlachham a. Kan neia kan hriat te pawh hi neih loh hun a lo awm a, kan tlachham leh mai ṭhin.

Sâm ziaktu erawh chuan, "Ka tlachham lo vang," tiin a lo sawi thei hi thil mak tak niin kan ngai âwm e. Engtin nge a tlakchham loh theih bik ? A tlakchham phuhrûk theitu a nei alawm !

Engmah tlachham ngai lo leh tlakchham neite phuhruksak theitu, Lalpa a neih vang a ni. Lalpa chuan engkim a nei a, a tlachham ve ngai lo. Amah ringtute pawh an tlachham ngai lo. "Sakeibaknei vanglaite chu an tlachhamin an rilțam țhin a ; Lalpa zawngtute erawh chuan thil țha reng reng an tlachham lovang." (Sâm 34:10)

Sâm ziaktu hian Pathian venna leh enkawlna a hriat chian êm avangin engmah tlachham theiin a inring lo a ni. Engkim hi Pathian ta a ni a ; chuvangin, Pathian ringtu leh neitu tan chuan engmah tlakchham a hlauhawm lo a ni.

Hlaphuahtu pakhat pawhin hetiangin hla a lo phuah a :

Lal Isua ka neih phawt chuan ka rethei lo ve,
Ka mamawh engkim a nei, Lal Isua'n;
Ni tinin Ama'n min pe, ka mamawh tinreng,
Engkimah ka tan engkim a ni si."

11. MI BAWHTIR ȚHIN A

"Ami chuan hlobet hringdup hmunah te mi bawhtir țhin a." (Sâm 23:2)

Sâm nambar 23 hi "beram vengtu hla" an ti țhin. Beramvengtu chuan a beram vente a ngaihsak em em țhin a ni. Beram tan hlobet hring hi chaw țha a ni a. An mamawh chaw an hmuhna tur hmun, hlobet hring awmna hmunah a hruai țhin. Hlobet an ei puar hnu chuan, hlobet chungah an bawkin, an chawl hahdam țhin. Thlamuang taka an awm theihna hmun ralmuangah a hruai țhin a ni.

Mihringte hi beram anga tehkhin kan ni a. Pathian chu berampu anga tehkhin a ni țhin. "Min

Siamtu chu amah chu a ni a, A mite leh a ran tlatna hmuna beramhote chu kan ni," (Sâm 100:2). Pathian chu min siamtu a ni a, Ama ta kan ni. Kan thatna tura kawng tinrenga min ngaihsak thintu a ni. Kan taksa mamawh tinreng min ngaihtuahsak thin a. Kan tlakchham min phuhruksak thin a ni. Kan taksa mamawh thil, kan neihte hi kan thawh chhuah emaw tih a awl hle. Ti thei leh thawk thei tura kan nunna leh hriselna min petu chu Pathian a ni. Keimahni tihtheih nia kan ngaih hi, kan hriat chian loh vang a ni a. Pathian tanpuina leh malsawmna tel lo chuan engmah kan ti thei lo. Hriselnate hi Pathian min pek a ni a. Chakna leh thawh theihna te hi Pathian min pek a ni. Engkim mai hi Pathian min pek leh min tihsak a lo ni vek mai. Lal Isuan, "Keimah lovin engmah in ti thei si lo," tia a lo sawi hi a dik hle a ni.

Harsatna te, lungngaihna te, natna te, thihna hial kan tawh châng a awm thin a. Chung hunah chuan tanpuitu kan mamawhin, kan zawng thin. Lal Isua âwm nghenga bawhа chawlh hahdamna tluk chawlhna hmun dang a awm lo. A hnenah i tluk luha, hahdamna i zawm phawt chuan, Ani chuan a chawlh hahdamtir ang che.

12. CHAWLHNA TUI KAMAH

"Chawlhna tui kamah te mi hruai thin."
(Sâm 23:2)

Beramte chaw ber chu hlobet hring a ni a. Berampu chuan a beramten chaw tha an ei theihna turin hlobet hring dup hmunah te a hruai thin. An tui a halin tui in tur an mamawh bawk thin a.

Beram hi ran dawihzep tak an ni a, tui luang ri rawk rawk hmunah tui an in tha ngam lo. Heta "chawlhna tui kam" tih hi a awmzia tak chu, "tui luang dam diai hmun" tihna a ni. Chutianga tui a luanna hmunah chuan an tuihal reh nan tui an in thin à ni.

Lal Isua chu Berampu Ṭha a ni a. Amah ringtute hi beramte kan ni. Ani chuan Nunna tuiin min chawm thin a ni. Lal Isua hnenah lo chuan chawlh hahdamna tak tak a awm lo. "Ka hnenah lo kal ula, keima'n ka chawlhtir ang che u," tiin min sawm a ni. A sawmna aw ngaithlaa zawmtute hnenah chawlh dahdamna a pe thin a ni.

Hlaphuahtu pakhat chuan hetiangin hla a lo phuah a:

"Hetah hian nunna tui a luang,
Kalvaria lo chhuak chu;
Mi tam tak tihdam nan a luang,
Tupawh a in duh zawng chu.
Nang Eden natna veitu kha,
Lo kalin va in thuai la;
Tin, Kalvari tui fim tak kha,
I thinlungah a luang ang.
Heta tangin chatuan thlengin,
He nunna tui hi a luang;
Tho leh fate'n a tui thianghlim,
Chatuanin an in tawh ang."

13. KA THEIHNGHILH LO VANG CHE

"Nuin a fapa, a rilà rah chu khawngaih lohna turin, a dau hnute hno lai chu a theihnghilh thei em ni? Thei e, chungte chuan an theihnghilh a ni

thei e; nimahsela, kei chuan ka theihnghilh lo vang che." (Isaia 49:15)

Mihring inkara inhmangaihnaah hi chuan nuin a fa a hmangaihna aia nasa hi a awm thei lo hial âwm e. Nuin a fa hnute hne lai chu a theihnghilh theih rin harsa tak a ni. Mahse mihring hi kan famkim loh avangin, nu hmangaihna pawhin, a fa, hnute hne lai pawh a theihnghilh thei a ni. Mihring hi kan rinawm lovin, kan va rintlâk loh êm!

Kan Pathian erawh chu Hmangaihtu Pathian a ni a. Mihring ang mai a ni ve lo; Ani chuan Amah ringtute chu a theihnghilh ngai lo, a hre reng a, a ngaihtuah a, an ṭhatna turin, engkimin a thawhsak ṭhin. Hmangaihtu Pathian rin leh a hnena innghah hi a va thlamuanthlak êm! Pathian hmangaihna hretute chuan Amaha innghah hi a thlamuanthlakzia leh a hahdamthlakzia an hria a, a hnenah an tlu lut ṭhin a ni.

Tirhkoh Petera chuan, "Ani'n a ngaihsak ṭhin che u avangin, in manganna zawng zawng Ama chungah nghat vek rawh u," a ti. Kan mangannate hi keimahni chungah leh midangte chungah nghat mai lovin, min chhâwk zangkhai theitu leh min thlamuan theitu Lal Isua hnenah i nghat ṭhin ang u.

Hlaphuahtu pakhat chuan heti hian a lo phuah a:

Manganna ka tawhte zingah,
Hrehawm taka ka awm laiin;
Ka ngaihtuahin ka lawm zawk e,
Lalpa mi ngaihtuah hi

Nangin mi ngaihtuah ṭhin,
I kiangah eng nge ka hlauh vang?
Nangin mi ngaihtuah ṭhin.

14. ENGKIM I TI THEI TIH KA HRIA

"Engkim i ti thei tih ka hria e,
I tum dâl rual engmah a awm lo." Joba (42:2)

Joba chungah harsatna namên lo a thleng a. Joba chunga thil lo thleng hi thil awm thei a ni hial dawn em ni tih mai awl tak a ni. A chungah vanduaina tawp, chhiatna rapthlak a thleng a ni. Mahse, Joba chu Pathian lakah a vui mai lo va, amah hriatchianna thar a chhar chhuah phah ta zawk a ni. Pathian chu engkim tithei a nihzia leh a tum dâl rual a nih lohzia a hre chhuak a ni.

Pathian a hriat chian bâkah amah pawh a inhre chiang bawk a ni.

"Benga hriatna mai zawngin ka hre tawh che a;
Mahse, tunah zawng ka hmu ta che ;
Chuvang chuan, ka inten a,
Vut leh vaivuta ṭhuin ka sim ta e."
(Joba 42:5-6)

Joba chu Pathian hmaah a inpuang ta a. Pathian hi benga hriat mai a tawk lo va, thlarau lam mita hmuh a ngai a ni. Pathian hmutute chuan anmahni pawh an inhmu chiang ṭhin a ni.

Harsatna leh ṭuaina nasa takin min tlakbuak lai chuan Pathianah beidawn mai awl tak a ni. Pathian chhanchhuahna kan hmu dawn lo emaw, a tlai lutuk dawn emaw tih awl tak a ni. Pathian thiltihtheihna ka ring kan ti ṭhin a, mahse, kan ring tak tak ngam lo fo mai. Joba chuan a fate leh a ran rual zawng zawng a chân vek a, engmah nei lo, kutbêngin a awm a. Mahse, Pathianin a let tam takin mal a sawm leh mai a ni. Aigupta rama Israel sal tangte tan chuan Farawa thinlung sak ata

chhanchhuahna hmuh chu beisei a har hle âwm e. Farawa thinlung chu a sak ngiang rêng a. Pathian-in Mosia hmanga hruai chhuah a tumin a dang zel a. Mahse, Pathian a chet tak tak meuh chuan Farawa meuh pawhin a dang zo lo va, a chhanchhuak ta mai a ni. Pathian chuan engkim a ti thei a, a tum dal rual a ni lo. Chu Pathian chu kan rin Pathian a ni a, rin man a awmin, a rin tlakin, Engkimtithei Pathian a ni. Engkimtithei Pathian a nihzia hi kan nunah kan tem chhin tawh em le ?

15. HMANGAIHNA NASA TAK CHUAN... MI HUAL VEL DAWN A NI

"Ka Pathian, a hmangaihna nasa tak chuan, kil tinah mi hual vel dawn a ni." (Sâm 59:10)

He thu hi Davida that tura Saula'n mi a tirh-te'n a in an hual laia Davida sawi a ni. A nunna chu thih hlauhawmin a awm a. Mahse, chutih lai chuan Pathian awmpuina leh venhimna a ngaihtuah a : "Ka Pathian, a hmangaihna nasa tak chuan kil tinah mi hual vel a ni," tiin a au chhuak a ni.

Harsatna mak tak kan tawh châng te a awm ṭhin a. Buaina rapthlak takten min chim lai te a awm ṭhin. Chung hunah chuan harsatna leh buaina ringawt kan ngaihtuah chuan kan buai zual ting mai a ni. Chhanchhuahna awm thei pawhin kan ring lo va. Pathian thiltihtheihna pawh kan ring zo lo fo ṭhin a ni. Mahse, chung hun tak chu Pathian thiltihtheihna kan rin hun a ni si. Harsaṭna rapthlak ṭakin a hual vel lai pawhin, Davida chuan Pathian hmangaihna hual velna a hre tel tlat mai. A nunna Pathian kutah a kawltir a, a him tih a ring tlat a ni. A va thlamuanthlak dâwn êm !

Pathian ringtu pakhat chuan heti hian a lo sawi bawk a: "I thil tih tum chu Pathian duhzâwng a nih phawt chuan, ropuiin lang lo mah se, a pawi lo ve. I harsatna chu eng anga nasa pawh ni sela, Pathianin mawhphurhna a lâk zawngin a zâmawm chuang lo ve. Pathian ringtute hi harsatna chu hrang hrangin min tlakbuak thei a. Chung harsatnate chu kan ât vang leh kan tih dik loh vang pawh a ni thei e. Eng pawh ni se, Pathian kuta kan inkawltir phawt chuan, Ani chuan Lal ang leh Pa angin min ngaihsak dawn a ni. Kan tan a thawk ang a, harsatna leh buaina lak ata min chhanchhuak ang a, a lalzia leh a hmangaihzia a lan chhuahtu a remchângah a hmang mai dawn a ni."

Kan chunga harsatna leh buaina lo thleng ṭhin te hi Pathian lalzia leh a hmangaihzia lanchhuahtirna remchâng atan kan hmang ve ngai em le? Harsatna leh buainate'n min chim a, min hual vel lai hian Pathian hmangaihna leh thlamuannain a aia hnai zawkah min chenchilh tih kan hre ngai em le?

16. A CHHE LAI APIANG SIAM RAWH SE

"A chhe lai apiang siam rawh se," (II Lalte 12:5)

Judai rama Jehoasa a lal laiin puithiamte hnenah miten Pathian thilpek an hlante chu Lalpa In chhe lai apiang siam nan hmang turin a hrilh a. Kum 23 a lal hnu pawhin puithiamte chuan a thupek angin an ti chuang lo va. Thilpek an dawnte chu in chhe lai siam nan hmang lovin, anmahni tan an lo hmang zawk ṭhin a ni. Tichuan, mite hnen aṭanga thilpek an dawn ṭhinte chu Lal Jehoasa chuan a tihtawpsak ta a. Puithiam Jehoiada chuan bâwm a la

a, a chungah a rek pawp a. Lalpa In luhna ding lam maicham bulah a dah a. Tichuan, Lalpa Ina tangka dah luh zawng zawng chu bâwmah chuan an dah ta zel a. Bâwma tangka chu a lo tam hle hnu chuan an la chhuak a. Lalpa In satute hnenah, Lalpa In sak nan an pe ta a. Hnathawktute chuan rinawm takin an hmang a, an enzuipui lem lo va. Hnathawktute chu an rinawm avangin ven an ngai lo va, rinawm takin an thawk a, tangka pawh chu a hmanna tur dik takah an hmang ta a.

Armenian Kristian ṭha tak chuan ram hla takah sumdawng a tir chhuak a. Sumdawnna thil, man tam tak chu sanghawngsei rualin an phur a. An zingah chuan, zanah ramhnuaiah an riak mai ṭhin a. Suamhmangte'n an suam fo ṭhin a ni. Vawikhat chu, suamhmangte'n Armenian Kristian sumdawng chu suam an tum a. A bula an kal hnaih chuan lung bang sâng pui puiin a lo hual velin an hmu a. Ni dangah chutiang an hmu ngai si lo va, mak an ti hle mai. Zan thum lai suam lumin an bei a. A zan thumnaah chuan lung bang pawp hmun ṭhenkhatah an hmu ta a, a chhungah an lut ta a. Suamhmang hotupa chuan an thil hmuh chu mak a ti em em mai a. Sumdawngtute hnenah chuan an thil hmuh chu a hrilh a. Engtiziaa lung bang hual chhunga awm nge an nih a zawt ta chawt mai a. Thil awmzia a hrilhfiah chuan suam loh a tiam a. Sumdawngtu chuan heti hian a hrilh ta a: "Zan tin Pathian hnenah ka inkawltir ṭhin a. Pathian hnena ka inkawltir chuan thil ṭha lo lakah min humin kan ring tlat a. Mahse, zaninah hian ka chauh êm avangin ka ṭawngṭai ṭha peih lo va; chuvangin, lung bang min hualtu hmun ṭhenkhatah luh theihna pawp a lo awm a ni ang," tiin a chhang a.

Suamhmangte chuan mak an ti hle a, an rilru a khawih hle a. Tichuan, Isua Krista chu an ring ve ta a, Chhandamtu atan an pawm ve ta a ni.

Ţawngţaina i thlahthlam avanga nangmah hualtu lung bang pawp a awm i hre ve ngai em ?

17. NATNA TUAR LAI PAWHA LAWMNA

"Aw, ka dil chu hmu thei teh ila ! Pathianin ka thil chấk chu mi pe teh se ! Pathianin mi rawtsawm mai duh teh se ! A kut lekin mi tan chhum mai teh sela ! Chuti pawhin, thlamuan-na ka la nei cheu a ni, ka lawm cheu vang, natna thlah loh chung pawhin, Mithianghlima chu ka phat loh avangin." (Joba 6:8-10)

Joba tuarna hi a nasain a hrehawm ên mai a, tuar zel aiin thih a thlang hial a. Mahse, nunna leh thihna chu Pathian kutah a awm tih a hria. Thih chu chấkin duh hle mah se, a duh thua thi thei a ni lo tih pawh a hria. A chungah thihna a lo thleng a nih pawhin thlamuang takin a tâwk mai dawn a ni. Pathian kutah a nunna a awm tih a hria a. A thih pawhin Pathian thu a ni a. Chuvangin, a tan chuan lungawi loh tur a ni lo va, lawmna a ni zawk dawn a ni. Pathian awmpuina hrechiangtute chu, an chungah engpawh lo thleng se, an lawm zel mai a ni. "Thil eng pawh lo thleng se, ka him a ni; A kutphah ropui chhungah," an ti mai a ni. "Thihna ka hnaih pawhin, Isuan min zui. A hnen-ah min hruai ang, vanram thlengin," an ti leh mai a ni.

Pathianin a nunna a laksak lohva, tuar zel a ţul pawhin, Joba chuan lawm chunga tuar zel a

huam a ni. "A ni, ka lawm cheu vang, natna thlah loh chung pawhin," a ti mai a ni. Heti taka Joba lawmna leh thlamuanna hi Pathian kuta a innghaha, a rin tlat vang a ni.

Joba chanchin kan hriat aṭang hian kan nun inenfiah ila. Pathian kan rinna leh amaha kan innghahnate hi i enfiah ang u. He khawvel hi tuarna khawvel a ni a. Kan chungah tuarna chi hrang hrang a lo thleng ṭhin a, a lo thleng leh thei bawk a ni. Harsatna leh tuarna kan tawh laiin eng rilru nge kan put ṭhin le? Pathian kan rinna pawh engtin nge a awm ṭhin le? Entawn tur Joba kan nei te hi a lawmawmin a va thlamuanthlak êm!

18. HETAH AWM NI LA CHU

"Marthi chuan Isua hnenah, 'Lalpa, hetah awm ni la chu ka nuṭa a thi lo tur,' a ti a."
(Johana 11:21)

Kan chungah harsatna te, lungngaihna te, vanduaina te, natna te leh thihna te a lo thlen hian, min hmangaihtu nia kan hriatte kan ngai ṭhin a; kan hnenah awm ve se kan duh ṭhin. Mihringte pawh hi kan mhnemin kan inthlamuan thei a ni. Fakna hlaah pawh : "Lungngaihna kan inṭawm, ritphurh inchhâwk tawnin. Chutin, Lalpa dan kan lo zâwm, Thlarau malsawm changin," kan ti ṭhin a nih kha. Mari leh Marthi-te unau pawhin an nuṭa Lazara a damlohvin Lal Isua an ngai hle a. Lazara nat thu hrilh turin zualko an tir a. An beisei ang erawh chuan Lal Isua chu an hnenah a lo kal lo. An beisei tawh loh hnuah, a tlai tawha, a sâwt tawh lova an ngaih hnuah an hnenah a lo kal a. Lal Isua a

hmuh veleh Marthi chuan, "Lalpa, hetah awm ni la chu ka nuṭa a thi lo tur," tiin a hrilh thuai a Mahse, a thi tawh a, a tlai zo ta! An hnena a lo kal chu an lawm hle na a; mahse, a lo kal har deuh a ni. Anni'n tlai tawhin ngai mah se, Lal Isua chuan tlai a inti kher lo vang le! Lal Isua chuan Lazara chu a kaitho leh ta mai a ni. An va lawm dâwn em!

Keini pawhin kan mangan laiin Pathian kan au ṭhin a. Kan ṭawngṭai a chhang harin kan hre fo ṭhin âwm e. Kan ṭawngṭai chhanna pawh kan beisei angin kan hmu lo fo âwm e. Kan duh dan anga min tihsak loh chuan a lakah pawh kan vui fo ṭhin a ni. Kan rinna fiah a duh avangin kan beisei hunah a che lo a ni mai thei. A thiltihtheihzia lantir a duh vangin, keinin a hun tawh lova kan ngaih hnuah thawh a duh a ni mai thei. Beisei tawh loh hnu leh beidawn hnua thil lo thleng hi a lawmawm duh hle asin! Lal Isua hi Lal a ni a, kan thu thua dah kan tum fo hi kan ti dik lo a ni Kan Lal a ni a, a thu kan ngaichâng tur a ni a, a thu thua awm kan tum zawk tur a ni. Keini aiin kan tana ṭha tur a hre zawk a. A rorel leh a thiltih hi kalh tum aiin zawm leh pawm tum zawk ila Tichuan, Pathian thlamuanna, rilru reng renga hriat sên loh chuan, kan thinlung leh ngaihtuahnate chu min vensak dawn a ni. Kan hnenah a Thlarauvin englai pawhin a awm reng a, kan chunga thil thleng engkim hi a hriat loh a awm lo tih i ring tlat ang u.

19. LALPA'N A PE A, A LA LEH TA

"Lalpa'n a pe a, Lalpa'n a la leh ta a; Lalpa hming chu fakin awm rawh se." (Joba 1:21)

Joba chu Pathian malsawmna nasa taka dawngtu a ni a. Fanau malsawmna a dawng nasa a, a ran vulhah pawh a hmuingil hle a ni. Mi ṭha tak leh Pathian ṭih mi a ni. Pathian pawhin, 'mi famkim, mi ngil, Pathian ṭih mi, thil ṭha lọ laka insûm thei mi,' a ti hial a. Joba anga mi ṭha hi an tam lo hle âwm e.

Chutiang taka mi ṭha leh famkim ni mah se, harsatna leh natna lakah a fihlim bik hauh lo mai. Setana chuan, Joba chu Pathian malsawmnate lak kiansak ni sela, harsatna leh vanduainate a chungah thleng se, Pathian a sawichhe mai dawnin a ring a. Setana'n Joba rinawmzia a fiah chu Pathianin a phalsak a.

Joba chungah chuan vanduaina namên lo a lo thleng ta ṭuk tuk mai le! A hmelmate'n a ran rualte an laksak vek a, a chhiahhlawhte an that vek bawk. A fate an thi zo vek bawk a. Ama taksa pawh pân chhiain a bawm khat tlat a. Hetiang taka vanduaina nasa hi a thleng khât hle âwm e! A fate leh a ran rualte an thih zawh vek pawhin, Joba chu Pathian chungah a vuiin, a phunnawi mai lo va: "Lalpa'n a pe a, Lalpa'n a la leh ta a ni; Lalpa hming chu fakin awm rawh se," a ti mai a ni. Tluk loh rim a va nam êm!

Kan chunga thil lo thleng, vanduainate hi a chhan kan dap a, mawhchhiat tur kan zawng fo ṭhin. Pathian chungah pawh kan vui châwk ṭhin a ni. Joba erawh chuan Pathian a mawhchhiat lo va, mi dang tumah a mawhchhiat hek lọ. Pathian hming a fak ta zawk a ni. Harsatna te, manganna te, vanduaina leh lusunna kan tawh laite hian, Pathian ringtu Joba, entawn tur kan neih hi i hre reng ang u.

"Ka nu pum ata saruakin ka lo chhuk a, saruak vêkin ka kir leh dawn a nih hi; Lalpa'n a pe a, Lalpa'n a la leh ta a ni; Lalpa hming chu fakin awm rawh se."

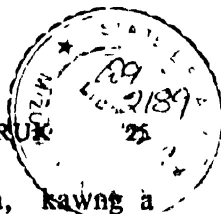
20. PATHIAN MI KHUMAH A HAN MUT A

"Tin, a chho va, Pathian mi khumah a han mut a, kawng a khar khum a, a chhuak ta a... 'Pathian mi hnenah ka va tlan ang a, ka lo kir leh ang e,' a ti a." (II Lalte 4:21, 22)

Zawlnei Elisa chu Pathian rawngbawlin a zin chhuak ţhin a. Sunam khuaah a va zin a. Chu khuaa mi pakhat chuan a Ina chaw ei turin a kai lut a. Chu mi achin chu, chu khuaa a kal apiangin chu Inah chuan a thleng ţhin a. Sunam nu chuan a pasal hnenah, Zawlnei Elisa tan pindan pakhat siamsaka, khum leh dawhkante buatsaih turin a hrilh a. Tichuan, a buatsaih ta a.

Zawlnei Elisa chu an duat hle a, a lawm hle a ni. Tichuan, a thlen inte tan thil eng emaw tihsak ve a duh a. A thlen inte chuan fa an nei lo va, an pa lah chu a tar hle tawh si a. Sunam nu hnenah chuan, "Tun ang hun a lo thlen leh tikah fapa i pawm tawh ang," tiin a hrilh a. A sawi ang tak chuan; Sunam nu chu a rai a, fapa a hring ta a.

A fapa chu a lo seilian a. Nikhat chu, an lova buh lakna hmunah a kal ve a. A lu a na thut a, a nu hnenah an hruai a, a nu chuan a lo pawm a. Tichuan, a nu mal chungah chuan a thi ta mai a. An fapa neih chhun a thi ta mai chu an mangang hlein kan ring ţheuh âwm e. Mahse, an mangang 'hu kan hre hauh lo mai. Sunam nu chuan a fapa

thi chu Pathian khumah a han mut a, kawng a khar a, a chhuak ta a. Eng nge a tih dawn Te? A pasal a au va, Pathian mi hnena kal dan a ngaihtuah a, a kal ta a. Elisa chuan a lo hmu a, a chhiahhlawh Gehazia chu amah hmuak turin a tir a. Gehazia chuan Sunam nu chu a hmuh chuan, "In chhungkua in dam tlan lai a ni em?" tiin a zawt a. Ani chuan, "Dam e," tiin a chhang a. Chhanna mak tak a ni ti rawh u! Elisa hnen a thlen chuan, a kephah a vuan tlat a, "Ka pu, fapa ka dil che a ni lo'm ni kha? 'Mi tihder suh ang che' ka ti a ni lo'm ni kha?" a ti a. Elisa hnenah chuan a fapa thih thu a sawi hauh lo va. Mahse Elisa chuan a manganzia a hria. A mangannaah chuan ṭanpui turin a in lamah chuan a kal ta a. Elisa chu naupang thi chungah chuan a bawkkhup a, Lalpa hnenah a ṭawngṭai a. Naupang chu a lo dam leh ta mai a, a nu hnenah a pe ta a. Sunam nu chuan a fapa chu a pawm a, a chhuak ta a.

Sunam nu hi a entawn tlak hle mai. Pathian a rinzia leh Pathian mi a rinzia hi a ropui hle mai. A fapa thi chu Pathian mi hnenah a thlen a, ani'n Pathian hnenah a ṭawngṭaisak a, a lo dam leh ta. Kan damlohvin daktawrte kan râwn ṭhin. Pathian mite kan râwn ve ṭhin em? (Jakoba 5:14, 15)

21. THIM LEH ENG HI THUHMUN RENG A NI

"Thim pawhin i lakah chuan engmah a hliah lo va, zan hi chhûn angin a êng zawk a ni: I tan chuan thim leh êng hi thuhmun reng a ni." (Sâm 139:12)

America rama India mite chuan thil chîn danglam tak an nei a. An fate huaisen zirtir nan, an

fapate kum 13 an tlin champha zanah ramhnuaiah an dah ţhin a. Chumi zan chuan ramhnuaia an hruai chhuah dawnin an mit an tuamsak a, khaw êng hmu thei lovin an siam a. Tichuan ramhnuai hmun hla takah an hruai a, amah chauhvin an kalsan ta a. A mit tuamna an phelh hnu pawhin engmah a hmu thei lo va. Thil ri eng emaw a hriatte chuan a tihlau em em mai a. A hma lawk, hla vak lovah a pa chu zankhuain a awm ve bawk a. Mahse, a pa a awm tih a hre lo va, khua a thim avangin a hmu thei bawk hek lo. Amah chauhva awm nia a inhriat avangin hlauhnain a khat a.

Zingah khua a lo var a, a bula hnim te, thing te leh pangpar te a hmu thei ta a. A hma lam a han hawi phei a, a rin loh takin a pa a va hmu ta reng mai a. A pa chuan a fapa chu zankhuain a awmpui a, sairawkherh leh thal kengin a vêng a ni. Ramhnuai hmun hla tak leh thim taka a awm lai khan, a bulah a pa chu a awm ve reng tih hria sela chuan a hlauhna a reh vek tur a ni a. Mahse, a pa a awm tih a hre lo va, a hmu thei bawk hek lo. Kristian tam tak pawh hi buaina leh harsatna hmuna kan awm laiin, kan pa, Pathianin min awmpui reng tih kan hre ţhin lo va, kan mangang a, kan hlau ţhin a ni. Buaina leh harsatna chuan thim angin min hliah a, kan Pa hmel kan hmu thei ţhin lo a ni. Pathian erawh chu thimin a hliah thei lo va, a tan chhûn leh zân a danglam chuang hek lo. Sâm ziaktu hian a Pathian chu a hre chiang hle mai; "Thim pawhin i lakah chuan engmah a hliah thei lo va, zan hi chhun angin a êng zawk a ni : I tan chuan thim leh êng hi thuhmun reng a ni," tiin a lo sawi a.

Ringtute hian kan pa, Pathian awmpuina hi kan hriat chian chuan hlauh tur engmah a awm lo va. Manganna leh buainate'n thim angin min khuh mah sela, Pathian chu a hliah thei chuang lo a ni. Kan hmuh theih loh lai pawhin Ani chuan min hmu reng a. Kan muthilh lai pawhin Ani chu a muhil ve ngai lo a ni. A tan chuan thim leh êng hi thuhmun reng a ni.

22. A HNENAH A KIR LEH TA A

"Nimahsela, ţhuro chuan fûkna reng reng a hmu lo va, a hnenah, lawngah a kir leh ta a; tui chu lei chung zawng zawngah chuan a la awm si a. Tichuan, a kut a han zen chhuak a, a man a, lawng chhungah a hnenah a la lut leh ta a" (Genesis 8.9).

Mihringte sualna avangin anmahni hrem nan Pathianin tui a lêttir a. Pathian mi Nova erawh chuan Pathian mit a tlung a. A dam rualpuite zingah chuan sawiselbo a ni a, Pathian nen an lêng dun ţhin. Tichuan, Pathianin Nova chu lawng siam turin a hrilh a. Lawngah chuan an chhungkuain an lut tur a ni. Thil nung tinreng zinga mi, pahnih zelin. lawngah chuan a hruai lut bawk tur a ni.

Mihringte sualzia Pathianin a hmuhin, tihboral a tum a. Mahse, mi fel awmchhun Nova leh a chhungte chu a hum dawn a ni. Tui chu a lo lêt ta a. Nova leh a chhungte leh thil nung, lawnga awmte chauh lo chu an boral ta vek a. Tuilêt chu zawi zawiin a lo kâm a. Nova chuan ţhuro a thlawh chhuahtir a. Mahse fûkna tur a hmuh loh avangin lawngah chuan a lo kir leh a. Nova chuan a kut a han zen chhuak a, ţhuro chu a man a, a la lut leh ta a.

Harsatna leh tuarna tui lianin min chim a, mang-ang tak leh thlaphang takin kan awm ţhin. Thla-muantu kan zawng a, kan hmu zo lo va. Chutiang hun chu, Thlamuantu Pathian hnena kir hun a ni. A hnena kan kir chuan, Ani'n a kut a han zen chhuak ang a, a kutin min la ang a, a thlazar hnuaiah min humhim dawn a ni.

"Ka Chhandamtu min vengin a hnai reng,
Thil engpawh lo thleng se ka him a ni ;
Thlipui leh ruahpuia'n min thukru a,
A kutphah ropui chhungah."

23. NGAWI LA, AWM HLE HLE RAWH

"Tin, chumi ni vêk chuan khua a lo tlai lamin, ani chuan an hnenah, 'Ral lehlamah sâwn i kai ang u,' a ti a. Tichuan, mipuite chu kalsanin... lawngah chuan an kalpui ta nghal a... Thlipui nasa tak a lo tleh a, tuifâwnte chu lawngah chuan a lo fâwn hlawp hlawp a... Tin, ani chu a lo harh a, thli chu a hau va, 'Ngawi la, awm hle hle rawh,' a ti a. Tin, thli chu a lo bâng a, a lo reh ta ţhup mai a." (Marka 4:35–39)

Kristian ţhenkhat chuan Lal Isua ringtute hian harsatna leh manganante kan pumpelh dawn emaw kan ti âwm e. Lal Isua kan hnena a awm chuan malsawmnate dawngin, hlimna leh lawmnain kan khat reng dawn emaw kan ti a ni âwm e. Lal Isua he khawvela a awm laia, a zirtirte hnena a awm lai pawh khan, a zirtirte khan harsatna leh manganna an tawk ve tho mai. An lawng chuan-naah Lal Isua a awm reng lai pawhin, thlipui nasa takin a nuai a, an mangang hle a ni. An mangan

thu Lal Isua hnenah an thlen a, "Zirtirtu, kan boral hi pawi i ti lo vem ni ?" an ti a. Thlipuiin an lawng nasa taka a nuai lai pawhin Lal Isua chu tui takin a muhil a. A lo harh chuan a zirtirte manganzia a hmu a Thlipui chu a hau ta a. "Ngawi la, awm hle hle rawh," a ti a Tichuan, thlipui chu a bâng ta a, a reh ta ṭhuap mai a. Lal Isua'n thlipui leh tui fâwn a hau reh mai chu a zirtirte chuan mak an ti a, "Thli leh tui pawhin a thu an awih hi !" an ti a. Keini pawhin mak kan ti ve âwm e !

Lal Isua hi lei leh vana thuneihna zawng zawng neitu a ni tih leh a lalzia leh a thuneihzia hi ringtute pawh hian kan ring ngam lo fo ṭhin a ni.

Lal Isua chu mihringte chunga lal a ni a. A thil siam dang zawng zawng chungah pawh lal a ni a, Lal a nih avangin engkim mai hian a thu an awih mai a ni. Thlipui leh tuifawn pawh a siam a ni a. Thlipui leh tuifawn pawhin a thu an awih zel a ni. Lal Isua thu an hriat meuh chuan tuifâwn pawhin fâwn laklawh a sawi thei lo, a reh mai a ni. Kan mihring nun hi manganna leh lungngaihna tuifâwnten min nuai ṭhin. Chung hunah chuan kan mangangin kan thlaphang ṭhin. Lal Isua koh hun a ni. Kan mangannate a hnena kan thlen chuan Ani chuan min tihrehsak dawn a ni.

"Engkimin an awih ṭhin,
Isua hnenah hlauh tur a awm lo,
Engkimin a thupek an awih ṭhin."

24. KA TAN A ṬHA A NI

"Tihhrehawmma ka awm kha ka tan a ṭha a a ni." (Sam 119:71)

Kan nunna atana pawimawh, a lova kan awm theih loh, chaw kan ei ṭhin pawh hi, tuarna nasa tak kal tlanga kan dawn a ni. Buhfai hi buhhum, khâwla an her emaw, suma an den emaw aṭanga kan hmuh a ni a. Chawa ei theih turin tuisova chhum a ngai a. Chung hrehawm tam tak a kaltlang hnu chuan chaw atan kan lo ei ṭhin a ni. Uain thlum tui tak kan in ṭhin pawh hi, grep rah sâwrna khura nasa taka sâwr chhuah aṭanga lo awm a ni a. Thingpui kan in ṭhin pawh hi, thingpui hnah sih chhum, ni saa pho vuai, a her khawla an herna aṭanga lo chhuak a ni.

Kan thil ngaihhlut ṭhenkhatte pawh hi tuarna nasa tak kal tlanga lo chhuak a ni. Thleng mawi tak (China hlum aṭanga siam) pawh hi vawi tam tak meia an rawh aṭanga lo chhuak a ni. Rangkachak, kan ngaihhlut êm êm pawh hi meia tihthianghlim a ni asin !

Thing tar leh upa tak pawh hi a ṭang han hlawi ila, a lo duah ṭha leh ṭhin a ni.

Mihring nun pawh hian tihthianghlim nan leh siam ṭhat nan hrehawm tam tak a kal tlang a ngai ṭhin a ni Hlaphuahtu pakhat chuan, "Mihring siam ṭhat nan khawdur a ngai a ni," tiin a lo phuah a; a hre dik hle a ni. Sam ziaktu pawh hian he thuruk hi a hrechiang a ni. Mi tam tak chuan harsatna leh hrehawm kan tuar loh chuan Pathian pawh kan ngaihsak duh lo va, A hnen aṭangin kan vak bo ṭhin a ni. Sâm ziaktu chuan heti hian a lo sawi a : "Tihhrehawmna ka awm hma khan ka vak bo ṭhin a; tûnah erawh chuan i thu ka zâwm ta... Tihhrehawmna ka lo awm kha ka tan a ṭha a ni" Hrehawm tuar hi vanduaina niin kan

ngai ṭhin; mahse, malsawmna a lo ni hluuh zawk a nih chu ! Tihhrehawmna'kan awm hi kan tan ṭhatna tur lo ni se.

25. THINLUNG A LO ṬHA SI

"A ṭha zawk e hmingṭha, hriak to aiin,
Pian ni aiin thih ni.
Lusun ina kal a ṭha e,
Ruaiṭheh ina kal ai chuan,
Chu chu mi zawng zawng tawpna a ni si;
Nungdamin thinlungah a vei chu,
A ṭha zawk e lungngaih, nuihza aiin;
Hmela lungngaih lo lang zarah,
Thinlung a lo ṭha si." (Thuhriltu 7:1-3)

Thuhriltu hian mihring nun chi hrang hrang a hre chiang hle mai. Amah ngei pawh hian a tawk ve hlawm a ni ngei ang. Kan thu tarlanah hian Thuhriltu chuan thil ṭha zawk leh ṭha lo zawk min kawhhmuh a.

A tha zawk	A tha lo zawk
Hmingṭha	Hriak to
Thih ni	Pian ni
Lusun ina kal	Ruaiṭheh ina kal
Lungngaih	Nuihza

Keini chuan Thuhriltuin ṭha lo zawka a ngaih hi ṭha zawkah kan ngai mai awm e ! Hlimna aia lungngaihna ṭha zawka ngaih tlat te hi hriatthiam harsa kan ti awm e. Mi hlim thei takte hi mi awhawm takah kan ngai âwm e. Mahse, mihring hlimna tam tak hi pawnlâng takah a awm a. An hlim laiin hlim takin lang mah se, harsatna leh lungngaih-

na an tawhin an tuar thiam lo fo mai. Lungngaihnain nun a sawizawi mite hi mi nghet leh mi rintlak an ni châwk a ni. Harsatna leh lungngaihna nei lova i awmin lawm mai suh. Harsatna leh lungngaihna i tawh hunah engtin nge i awm dawn i hre si lo. Harsatha leh lungngaihna i tawhin vui mai suh. Harsatna leh lungngaihna hian mihring nun a siam ṭha ṭhin tih hria ang che. Harsatna leh lungngaihna hian mihring nihna dik tak a tar lang ṭhin a. Lungngaihna hi mihring nun let ṭhaa, rah tam tak chhuahtirtu a ni tih hria ang che. Lungngaihna hian Pathian hmangaihna leh ṭhatnate min hriat chhuahtir ṭhin a. Mite ṭhatzia te pawh min hriat chhuahtir ṭhin a ni.

26. BEISEIAWM A AWM LOH PAWHIN

"Beiseina âwm a awm loh pawhin, ani chuan beisei takin a ring a." (Rom 4:18)

Mi ṭhenkhat chu kan beidawng hma hle mai Beisei tur a awm pawhin kan beisei ngam lo fo ṭhin. "Pathian ka ring" te pawh kan han ti ṭhin a. Mahse, harsatna leh buainaten min tlakbuak a, thihna te kan chungah a lo thleng a, Pathian rin ngam harsa kan ti leh mai thin. Pathian chu thil ti thei tak niin kan sawi ṭhin a. Mahse, a thiltihtheihna kan ringhlel leh mai ṭhin. Pathian rin a ṭul hunah kan ring ngam leh lo mai ṭhin.

Abrahama chu Pathianin fapa pek a tiam a. Mahse, mihring ngaih chuan fa nei thei tur a ni tawh lo, a upa lutuk tawh a ni. Kum 100-a upa a ni a, a nupui Sari pawh kum 90-a upa a ni a. Sari phei chuan a ring ngam lo rêng a, "Tar ka nih tawh

hnu hian lawmna ka nei ang a maw, ka lalpa lah a upa tawh bawk si a," tiin a ngaihtuah a. Mihring ngaih chuan fa a neih a beiseiawm loh a ni. Mahse, Pathian chuan 'Fapa ka pe ang che' a ti tlat si! Mihring tana tih theih loh hi Pathian tan tih theih a ni mai thin. Mihring ngaihna fa hrin hun tawh lohvah Abrahama leh Sari chuan fa an nei ta mai le!

Abrahama hi a fakawmin a entawn tlak hle a ni. Ani chuan beiseina âwm a awm tawh loh hnu pawhin beisei takin a ring tlat a. Heti hian an sawi thin: "Pathianin engkim a ti thei. A tih theih loh awmchhun chu hlawhchham hi a ni," tiin. Pathianin engkim a ti thei a, a hlawhchham ve ngai lo a ni. Pathian tih theih loh awmchhun chu, a hlawhchham thei lo hi a ni.

Engkimtithei Pathian, hlawhchham ve ngai lo chu, keini hian kan ring ngam ve ang em le?

27. NGHAK HRAM HRAM CHU A ENG A THAWL E

"Nghak hram hrama, ni sangkhat leh zathum leh sawmnthum leh panga thleng zo chu a eng a thawl e." (Daniela 12:12)

Hna thawk lova awm mai mai te hi nuam âwm takin a lang a. Hna thawk lovin han awm mai mai ila, rin aiin a lo nuam lo. Nghah pawh hi hrehawm vak âwm lo tak a ni a; mahse, a ninawm hma khawp mai. Hna thawh hah lai chuan chawlh kan châk a, chawlh hahdam pawh a nuam thin. Mahse, hna thawh lohva, awm mai mai chu a hahdam chuang lo. Kea kal rei deuh chuan din kan châk a. Mahse, din reng mai chu a nuam chuang hauh lo. Kal reng ai chuan din reng hi a ninawm zawk âwm

asin! Nghah peih pawh hi thil awlai a ni lo, an a ngai a ni. Pathian hnenah ṭawngṭaina kan hlân a, a chhânna kan nghak ṭhin. Nghah dan chi thum i ngaihtuahho ang u. Pakhatna chu: Ṭawngṭai chunga nghah a ni. Pathian chhanna i beisei huna i hmuh mai loh pawhin ṭawngṭai chungin nghak zel rawh. Nghah chhuah hun a awm ṭhin.

Pahnihna chu: Rinna nghet tak neiin nghak rawh. Pathianin a hlawhtlintir che ringin nghak rawh. I ṭawngṭaina a chhân ṭhin dan erawh chu i beisei ang a ni lo mai thei. Pathianin kan ṭawngṭaina a chhang ṭhin. A chhanna nghak chhuak peih lova chauh mai erawh chu awl tak a ni. Pathumna chu: Tuarchhel tak leh beidawng lovin nghak rawh. Nghah hun chhung a rei chuan tuar chhuah peih a har ṭhin, beidawn mai a awl a ni. Mahse, tuar fan fan la, beidawng lovin nghak rawh. Lalpa nghaktute chuan an chakna an tithar leh ṭhin tih ring chungin nghak fan fan rawh.

Pathian chu a hma lutuk ngai lo va, a tlai lutuk ngai hek lo. Pathian thawh dan kan hriat phak loh avangin a tlai lutuk emaw kan ti mai ṭhin Keimahnin hun tiam kan neih avang leh beisei dan kan neih avangin kan beidawng mai ṭhin. Pathian hun chu kan hun aiin a dik zawkin a ṭha zawk tih ring ngam ang che.

"Pathian ring la, beidawng mai suh,
Amah chu Ṭhian rinawm a ni;
I buaina chu eng ang pawh ni se,
Isuan a chhandam ang che."

28. KAN TAN DAMNA A NI DAWN A NI

"Tichuan, heng dan zawng zawngte hi zâwm tur leh kan ṭhat rengna turin Lalpa kan Pathian

chu ṭih turin Lalpa chuan min pe a, vawiin ni te anga mi nungdama min zuah reng theih nan. A thu min pek anga Lalpa hmaa a thupek zawng zawng zawm tura kan fimkhur chuan, kan tan damna a ni dawn a ni." (Deut. 6:24,25)

Mizoramah buaina a lo chhuak a, kum 20 lai kan tuar a. Buaina a kian hlan kan nghakhlel hle a ni. Buaina a reh theih nan kawng hrang hrangin beih a ni a. Kan ram leh hnam a din chhuaha, hmasâwnna lam pan kan duh a ni. Pawl hrang hrangten kan ram buaina reh theihna turin kawng hrang hrangin an bei a, a tirehtu nih pawh an duh a ni "Kan hnam damna tur chu hei hi a ni," an ti ṭheuh mai. Mahse, damna nia an hriat a inang si lo va, a buaithlak a ni.

India sawrkar leh ramhnuaia awmte inkarah remna awm sela, kan buaina a reh theih kan beisei a. Inremna an han siam a. Kan ram dinhmun pawh a lo danglam a, dinhmun ṭha zawk kan han chang a. Tharum thawha buaina chu a lo reh ta. Mahse buaina kawng dang a lo chhuak leh tho mai. Hnam damna, mihringte kuta awm nia kan ngaih chu a lo awm tak tak lo tih a chiang a ni. Thu dik nia lang chu : "Buaina hi mihringte kutah a awm a, damna hi Pathian kutah a awm a ni," tin hi a ni.

Pathianin, a mi, Israel fate hnena damna a kawhhmuh chu hei hi a ni – Lalpa thupek zawm hi Pathian an ṭih a, a thu an zawm theih nan an fate chu Pathian thupekte taima taka zirtir turin Israel fate chu fuih an ni a Keini pawh Israel thar kan ni a, hnam damna chu kawng dang a awm chuang lo; 'Pathian ṭiha, a thupekte zawm' a ni mai.

Mizo hnam damna hi khawvel thilah leh mihringte kutah a awm lo va, Pathian kutah a awm a ni. Mizo Kristian hmasate chu, "Pathian thu awih" tiin an vuah ṭhin. He hming hi hming mawi tak a ni a. Pathian ringtute hming ni âwm rêng pawh a ni. Keini an thlahte hian, "Pathian thuṭawih" kan invuah ve ngam em le? Kan awih chuan kan hnam a ding chhuak dawn a ni. A eng zawk hi nge kan thlan dawn le?

Thuhriltu chuan a thu ziak tlangkawmna atan he thu hi a sawi a: "Pathian ṭih la, a thupekte zawm rawh: hei hi mi zawng zawng tih tur chu a ni," tiin.

29. PATHIANIN IN HMAAH MI LO TIR HMASA A NI

"Nimahsela, heta kal tura mi hralh avang hian lungngai suh ula, mahni inhaw hek suh u, mite nunna chhandam turin Pathianin in hmaah mi lo tir hmasa a nih hi." (Genesis 45:5)

Kan chungah harsatna leh manganna a lo thlen hian, engati nge, eng vangin nge kan chungah a lo thlen, tiin kan ngaihtuah ṭhin. A chhan leh a vang tam tak kan dap kual ṭhin. Mawhphurtu awmin kan ring ṭhin a ni. Harsatna thlentu nia kan ngaih chu kan huain, a chungah kan lungawi lo ṭhin Keimahni dik lohna leh fimkhur loh vang nia kan hriat pawhin keimahni kan inhaw ṭhin a ni. Mahse, chutianga ngaihtuah chu thil sâwt lo a ni a, thil ṭangkai a ni lo.

Josefa chu a unauten an hralh a, Aigupta ramah a awm ta a. Josefa hnenah Pathian a awm a, dinhmun pawimawh takah a dah ta a. Kanaan

ramah ţâm a tla a, Josefa pa Jakoba leh a unauten ei tur an tlachham a; an pa chuan Aigupta rama pûr chaw turin a tir ta a. Josefa chu thuneitu pawimawh tak leh anmahni ţanpui theitu a lo ni a. Anmahni a ţanpui hnu chuan an unau, Josefa a ni tih a inpuang ta a. A unaute chuan an hlau ta em em mai a. Mahse, Josefa chuan an hnenah, "Heta kal tura mi hralh avang hian lungngai suh ula, mahni inhaw hek suh u: mite nunna chhandam turin Pathianin in hmaah mi lo tir hmasa a nih hi," tiin a ţawng thlamuan ta zawk a ni. Josefa chuan a unaute'n an hralh avangin anmahni huatna a nei lo va, Pathianin anmahni leh mi dangte ţanpui turin a lo ruat niin a ngai mai a ni. Harsatna tam tak kal tlangin Pathianin Josefa nun a lo buatsaih a. Josefa nun aţang hian keini pawhin zir tur pawimawh tak kan nei a ni. Kan chunga harsatna leh manganna lo thlengte hi Pathian laka beidawnna leh mite chunga lungawi lohna atan hmang mai lo ila. Heng thil kal tlang hian Pathianin kan nun min lo buatsaih a ni tih i ngaihtuah ve thin ang u. Kan harsatna tawh ang tâwk leh kan tuar ang tuarte ţanpui turin Pathianin min buatsaih a ni tih i ngaihtuah ve thin ang u.

30. IN ŢHAT THEIH NAN A TIHREHAWM CHE U A NI

Ani chuan thlaler zau tak leh rapthlak tak, rûl chuk na mite leh khawmualkaikuangte awmna, tui awm lohna ram rovah a hruai tlang ang che u a; meilung lungpui aţangin tui a tihchhuahsak che u a, in pi leh pute hriat ngai loh manna chuan a chawm che u a, tun hnu lam thua in ţhat theih nan a tihrehawm che u a, a fiah theihna tur che uin." (Deuteronomy 8:15, 16)

Israel fate chu Pathianin Aigupta rama an sal tanna ata a hruai chhuak a. Aigupta rama sala an tan lai chuan an hrehawm em em a. Pathianin a hruai chhuah hnu chuan nuamsa deuhva awm pawh an beisei mai âwm e. Mahse, Pathianin thlalerah a hruai chhuak a, harsatna leh hrehawm tam tak an tuar zel a. Kum 40 lai an vak vel a ni. A beidawnthlak hle ang ti rawh u! Mahse, harsatna an tawh lai pawhin Pathianin a thlahthlam ngai lo va, anmahni a ṭanpui zel ṭhin. An tlakchham tinrêng a phuhrûksak ṭhin a ni.

Hetianga harsatna tinrêng tawka Pathianin a tihhrehawm hi an ṭhatna tura a tih a ni tlat mai. Mahse hriatthiam a va harsa dawn êm! Mihring thinlung hi a sak êm avang leh a luhlul êm avangin thununnaa sawizawi a ngai ṭhin. Hrehawm tuartir kher lo pawhin Pathian chuan an ṭhatna tur a tihsak thei ngei ang. Mahse, hrehawm an tuar hi an tan a ṭha dawn a ni.

Thil siam ṭha tur chuan tihchhiat phawt a ngai ṭhin. Kan pheikhawk te a chhia a, siam ṭhat a ngai a. Pheikhawk siamtu chuan a aia chhe zawkin a ṭhiat a, a siam ṭha leh ṭhin a ni. Kawng chhia te pawh a ṭha lai thlengin an chek chhia a, an siam ṭha ṭhin. Thing upa leh tar tawh pawh tichawrno leh turin a zârte sah thlak a ngai ṭhin.

Kan mihring nun pawh hi siam ṭha tur chuan tihhrehawm a ngai a ni. Tuar hi a hrehawm êm avangin kan tana ṭhatna tur a ni ang tih hriatthiam harsa tak a ni. Mahse, a nuam apiang hi a ṭha chuang lo va, a hrehawm apiang hi a ṭha chuang hek lo. "A ṭha lam kawng a chho va, a chhe lam kawng a phei," an ti ṭhin a ni. Mihring siam ṭhat

nan pawh khawdur a ngai a ni. Hrehawm kan tuar hian mahni inkhawngaih mai lo ila, beidawng mai lo ila. Tuarna atangin kan tan thatna leh malsawmna a lo chhuak thei tih hriain, chhel tak leh lungawi taka tuar i zir ang u.

31. I PHURRIT CHU LALPA CHUNGAH NGHAT RAWH

"I ritphurh chu Lalpa chungah nghat la; tichuan, Ani'n a tichak ang che. Mifel chu engtikah mah tihnghin a phal lo vang. (Sâm 55:22)

Mi tin hian phurrit eng emaw kan nei theuh mai. Mi thenkhat phurrit chu chhungkaw harsatna te a ni thei a. Mi thenkhat phurrit chu natna te a ni thei a. Heng phurritte hi min tihrehawmtu leh min tichautu a ni thin. Heng harsatna lakah hian ringtute pawh kan fihlim chuang lo a ni. Joba - Pathian mithmuha mifel leh tha meuh pawhin harsatna namen lo a tawk a nih kha ! Pathianin chung harsatnate chu a tawh a phal a ni. Abrahama - Pathian thian tia vuah hial pawhin harsatna tam tak a tawk a. Paula - tirhkoh zinga ropui ber ni hiala ngaih theih pawhin a taksaah natna khirh tak a nei bawk a. Pathian hnena lak kiansak a dil pawhin Pathianin a lak kiansak chuang lo. "Ka khawngaihna i tan a tawk e ;"ka thiltihtheihna hi chak lohnaah asin tihfamkimin a awm ni," tiin a chhang mai zawk a.

Kan tarlan tâk Pathian mite khian harsatna karah pawh Pathian an ring tlat mai. Kan tan entawn tur tha tak an ni. Hla phuah thiam William

Cowper-a chuan hetiangin hla a lo phuah a: "Pathian chal chuar phenah a nui hmêl a awm a ni," tiin. Pathianin kan tuarna leh harsatnate hi min hriatpui lo emaw kan tih châng a awm ṭhin. Mahse, Pathian chuan engkim a hria a, kan harsatna leh tuarnate pawh min hriatpui ṭhin a ni. Min hriatpui chauh pawh a ni hlei nêm, min tuarpuiin, min thlamuanin, min chhâwk zangkhai ṭhin a ni Tuarna leh harsatna aṭang hian min zirtir tur thil pawimawh tak a nei ṭhin. Kan rinna chak leh chak loh te fiah a duh a ni ang. Pathian hnenah i manganna leh harsatnate i thlen a, i beisei anga chhanna i hmuh mai lohvin, Pathianah i beidawngin, i vui mai ṭhin em ?

Hla phuah thiam pakhat, George Neumark-a chuan harsatna nasa tak a tawh aṭangin Pathian fakna hla ropui tak tak a phuah chhuak a ni. A hla phuah zinga pakhat chu hei hi a ni

"I harsatna hnuaia i kun reng lai pawhin,
Pathian hruaina chauh beisei la;
Tichuan, chakna thar a pe ang che,
Harsatna i tawh lai pawhin a hre reng che a ni."

Ringtute'n kan tih tur pawimawh chu- Pathian hnena kan harsatna thlen ṭhin a ni a; Pathian tih tur ve thung chu - kan harsatna min chhâwk zangkhai a ni.

32. THU KAM KHAT MAH AN SAWI LO

"Chutichuan, ni sarih leh zan sarih leiah an ṭhutpui a, tu mahin a hnenah thu kam khat mah an sawi lo; a natna chu na êmin an hria a ni" (Joba 2:13)

Lusûnte leh natna tuarte tuarpui turin an hnenah kan lêng ṭhin a. Kan intuarpui dan tlângpui ber chu - mahni ngeia kala an hnena va awm ve a ni a. Mi tam tak chuan tuarpuina thu sawi tur kan hre lo va, sawi pawh kan sawi thiam hek lo. Kan tuarpuizia sawi chhuah kher pawh a ṭul lo va. Kan hmel kan va inlan khan, thu sawi kher lo mah la, kan tuarpuizia a lantir a ni.

Thu sawi hian tuartute a chhawk zangkhai thei a, an rilru a tina thei bawk a ni Mi ṭhenkhat chuan kan duh dan leh kan ngaih danin kan sawipui a. A dawngtute duh dan leh ngaih dan a nih loh chuan tuarpuitu tuar hrehawm mai kan ni thei âwm e, Chuvangin, lusûnte leh natna tuarte tuarpui tura kan kalin, kan hriat tur pawimawh tak chu an dinhmun leh an rilru put dan hriat hmasak a ni. Chumi hnuah an hnena thu sawi emaw, ngawi renga tuarpui dan emaw kan ngaihtuah thiam thei ang. Kan tuarpuizia chu thua sawi kher lova, ngawi renga an bula awm kha a ni thei bawk a ni.

Mi ṭhenkhat chu pawisa leh thil pek tur neih loh chuan kan kal hreh ṭhin âwm e. Mahse, kan pawisa leh thil pek hi lusûnte leh natna tuartute hian an mamawh ber a ni lo tih hriat a pawimawh khawp mai. Pawisa leh thil pekte mamawh ni sela, keimahni kal kher lo pawhin a pek theih a. Kan thilpek aiin kan hmel hmuh leh kan awmpuina an mamawh zawk. Sap ram lalnu Queen Victoria chuan usûnna a tawh tawh avangin lusûnte tuarna a hriatthiampui hle mai a. Vawi khat chu nu pakhat fa thih thu a hria a. Tichuan, chu nu lusûn chu tuarpui turin a inah a kal ta a. Engmah sawi lovin hun eng emaw chen a awmpui a, a hawsan

leh ta a. A haw hnu chuan a ṭhenawmte chuan lu-sunnu hnenah chuan, eng thu nge a sawi an zawt a. Ani chuan, "Engmah a sawi lo. Ka kut a chelh a, ngawi rengin kan ṭap dun a ni," tiin a chhang a. Tuarpuina thu sawi kher lovin, kan tuarpui a ni tih kan hmel lan dan leh kan awm danin kan entir thei a ni. Chu chu thu sawi dan kawng khat a ni kan ti thei âwm e.

Joba ṭhiante pawh hian Joba tuarna a natzia an hriatin thu sawi hun niin an hre lo va, ngawi rengin an tuarpui ta zawk a ni.

33. KA KHAWNGAIHNA I TAN A TAWK E

"Tin, hriattirnate chu a nasat em em avanga ka inngaihhlut lutuk loh nan tisaah hlîng mi pe a ni, Setana tirhkoh kut thak hnawih nana mi hmangtu tur chu; chutichuan, ka inngaihlu lutuk dah ang e... "Ka khawngaihna i tan a tâwk e, ka thiltihtheihna hi chak lohnaah asin tihfam-kimin a awm ni" (II Korinth 12:7–9).

Tirhkoh Paula chu rawngbawltu ropui tak leh ṭangkai tak a ni. Pathian tana a thawh nasatzia leh a ṭhahnemngaihzia chu a lehkhathawn aṭangtein kan hre thei a ni. A hun laiin zin kawngte a chhiain zin vel a harsa hle a; mahse, a zin nasa em em mai. Ram hrang hrang tlawhin Chanchin Ṭha a hril ṭhin a ni.

Tirhkoh Paula hi a hriselna pawh a ṭha vak lo a ni âwm e. Daktawr Luka nen an inkawp hle a. A hriselna a ṭhat loh avangin a mamawh a ni mai thei a ni. Korinth khuaa Kristiante hnena lehkha a thawnnah chuan taksa lama harsatna a neih thu a

sawi a. Chu chuan a rawngbawlna pawh a tibuai hle niin a lang. Pathian hnenah lâk kiansak turin a ngen ṭhin a. Mahse, a natna chuan a kiansan thei chuang lo. A ṭawngṭai chhanna, Pathian hnen aṭanga a dawn chu, "Ka khawngaihna i tan a tâwk e, ka thiltihtheihna hi chak lohnaah asin tihfamkimin a awm ni," tih thu hi a ni. Paula hian taksa natna hi nei lo sela, Pathian khawngaihna leh thiltihtheihna a dawn ang hi a dawng lo mai thei a ni. Pathianin a chhanna hi mak a ti ve hle mai thei a ni. Mahse Pathian chungah a vui mai lo. A natna aṭangin zir chhuah pawimawh tak leh ṭangkai tak a hmu chhuak ta a ni. A natna leh chak lohna chu Krista thiltihtheihna hriat chhuah phah nan a hmang ta tlauh a ni. Hrisel tak leh chak takin rawngbawl sela, a hlawhtlinna chu ama tih theih emaw tiin, a chhuangin, a chapopui mai thei a ni. Mahse, hrisel lo tak chunga nasa taka Pathian rawng a bawl theihna kha ama chakna leh theihna a ni lo tih hriain, Pathian ṭanpuina leh chakna avang a ni tih a hria a. Pathian hnenah lawmthu a sawi a, a chawimawi ta tawk a ni. A chak lohzia a hriat apiangin Pathian chakzia leh thiltihtheihzia a hre chhuak ṭhin a ni.

"Chutichuan, Krista thiltihtheihna chu ka chunga a awm theih nan, lawm êm êmin ka chak lohnate hi ka chhuang tawh zawk ang. Chuvangin, Krista avangin chak lohnaah te, chhiatnaah te, neksawrnaah te, tihduhdahnaah te, hnawhchêpnaah te ka awm ṭhin a ni; ka chak loh apiangin a ni ka chak ṭhin ni... " tiin Krista chakna leh thiltihtheihna chu a chhuang ta zawk a ni.

Naṭna leh tuarna kan tawh ve ṭhinte hi engtin nge kan ngaih ve ṭhin le? Pathian thiltihtheihna

hriat chhuah nan leh Pathian chawimawi nan kan hmang ve thei em le ?

34. IN DIL APIANG CHU HMU TAWHAH INNGAI RAWH U

"Chuvangin, ka ti a che u, engkim – in ṭawngṭaia in dil apiang chu hmu tawhah inngai ula tichuan, in hmu ang," (Marka 11:24).

Ṭawngṭai dan chi hrang hrang a awm. Tirhkoh Paula chuan Timothea hnenah heti hian a sawi "Thil dil ṭawngṭaina te, ṭawngṭaina hrim hrim te, ṭawngṭaisakna te, lawmthu sawina te, mi zawng zawng tan siamsak turin ka fuih a che."

Kan thu ngaihtuah laia tawngṭaina hi thil dil ṭawngṭaina a ni. "Engkim – in ṭawngṭaia in dil apiang," a ti a ni. Mihring hian duh leh mamawh tam tak kan nei a. Chungte chu Kan Pa, Pathian hnenah kan dil ṭhin. Pathian hnena ṭawngṭaia kan dil chu hmu tawhah inngai turin Lal Isua'n min zirtir a ni. Pathian hnena ṭawngṭaia kan dil tam tak kan hmuh loh a awm si a, engtin nge hmu tawhah kan inngaih theih ang, tiin kan ngaihtuah âwm e.

Pathianin kan ṭawngṭai hi kawng thumin a chhang ṭhin an ti. Chungte chu : pakhatna chu – kan dil anga min chhanna, pahnihna chu – nghak rih tura min chhanna, pathumna chu kan dil ang min phalsak loh a ni. Pathian hnena ṭawngṭaia kan dil hi kan dil ang zelin min chhâng kher lo va, a duh dan leh kan tana ṭha turin min chhâng ṭhin tih kan hriat a pawimawh. Kan dil anga Pathianin kan ṭawngṭai min chhâng lo pawh hi, kan vui mai ṭhin na a, kan tan a ṭha zawk a ni. Kan tana ṭha

tur a hria a ni. Kan rinna min fiah a duh vangin thin nghahtir bawk ţhin. Rinna chak lo chuan a nghak peih lo va, a beidawng mai ţhin. Rinna chak erawh chuan a nghak fan fan a, a nghak chhuak nge nge ţhin a ni.

Pathian chu kan Pa a ni a, kan tana ţha tur ingkim hretu a ni a, kan tana ţha turin kan ţawngţaina a chhâng ţhin a ni tih hi ring ngam ila, Ama kutah innghat ila, a thu chu kan thu aiin a ţha a ni tih hi ring ngam ila; tichuan, kan tan a hahdamthlak dawn a ni.

Kan thu ngaihtuah hian, 'In dil apiang chu in dil anga hmu tawhah inngai rawh u,' a ti lo va, 'Pathian hnenah in dil a, in dilna chu Pathian hnenah in thlen tawh a. Ama'n a ngaihtuah mai dawn tih ring ngam ula, hmu tawhah inngai rawh u,' tiin min hrilh a ni.

35. MUPUIIN... A THLAA A CHAWI THIN ANGIN

"Mupuiin a bu-a a no a chawk thova, a no chunga a thla a zâpa, a thlate a zâra, a laa, a thlaa a chawi ţhin angin : LALPA chauhvin a hruai ţhin a... Lei hmun sângahte a chuantir ţhin a," (Deuteronomy 32:11–13).

Mupui hian a bu-a a no an lo changkana, thlâwk tura a ngaih hunah an awmna bu a thai darhsak ţhin. A note chuan a bu-a awm chu nuam an tiin an thlahlel hle ţhin a. Mahse, thlawh an zir a ngai tlat mai. An bu-a an awm reng chuan thlawh an tum dawn lo a ni. Chuvang chuan, a puiin an awmna bu a thai darhsak ţhin a. Tichuan, thlâwk lo thei lovin a siam ţhin a ni. An nu thil-

tih dan an hriatthiam hma chuan, sual an tiin, an haw viau mai thei a ni. An bu-a thlamuang taka awm ţhin, hlauthawng taka a awmtir chu mak pawh an ti hle ang. Mahse, mupui chuan a note zirtir tur a neih avangin an awmna bu a thai darhsak a ni.

An bu a thai darhsak chuan, tlâk thlâk an hmabâk a ni mai a. Thei leh thei lovin an thla an zâr a, an zâp vel a; thlawh an zir a ni ta reng mai a ni. Leia an tlâk thlâk loh nan mupui chuan a note hnuaiah a thla a zâr pharh a, a lo dawm ţhin a ni. Chutichuan, mupui chuan a notêtê chu thlawh a zirtir ţhin a ni. Pathian pawh hian, mupuiin a note tlawh a zirtir ţhin angin, a fate hi min zirtir duh a nei ţhin a ni. Thil min zirtir turin kan awm dan pangngai a tidanglam ţhin a ni. Kan chunga thil a tih dan hi kan hrethiam lovin kan ngaithiam lo a ni thei e. Mahse, kan tana ţha tur leh min zirtir tur pawimawh tak a nei ţhin a ni. Mangang leh thlaphang taka kan awm lai hian ţanpuitu kan ngai ţhin. Amah kan mamawhzia kan hriat theih nan Pathianin manganna leh hlauhthawnna hmuna kan awm a phal a ni. Pathian chu kan Pa a ni a, min hmangaihtu leh kan tana ţha tura engkim min tihsaktu a ni. Mangang leh hlauthawng taka kan awm lai pawhin min ţanpui turin a hnai reng ţhin a ni.

"Pathian chu kan inhumhimna leh kan chakna, mangan laia ţanpui vartu hnai reng a ni,"
(Sâm 46:1)

"Chutichuan, anmahni Chhandamtuah Lalpa a lo awm ta a. An manganna zawng zawngah chuan ani chu a mangang ve ţhin a... hmasânga

ni zawng zawngah chuan anmahni a puain anmahni a pawm ṭhin," (Isaia 63:7–9).

"Tuite in dai kai lai pawhin kei in hnenah ka awm ang a; luite in dai kai lai pawhin a chîm pil lo vang che u: meia in kal tlang lai pawhin in kâng lo vang," (Isaia 43:1,2).

36. HMANGAIHNAIN BAWHCHHIATNA A KHUH

"Hmangaihna erawh chuan bawhchhiatna zawng zawng a khuh ṭhin." (Thufingte 10:12)

Mihring hi awmho tura Pathian siam kan ni a, mahni chauhvin a awm theih loh a ni. Mi dangte nena kan awmhonaah hian kan inkarah harsatna leh inhriatthiam lohna chi hrang hrang a thleng thei a. Mi dang chunga kan rilru put dan dik lo leh kan thiltih dik lovin an rilru kan tina thei a. Chutiang bawkin mi dangte'n kan rilru an tina thei bawk a ni.

Mi pakhat chu mi dang bawhchhiatnain a rilru a tihrehawm a, zanah pawh a muhil ṭha thei lo va. Chutia hrehawm taka a awm lai chuan he Pathian thu châng hi a rilruin a ngaihtuah chhuak a, chu chuan a rilru hahdamna a pe ta a ni. "Hmangaihna erawh chuan bawhchhiatna zawng zawng a khuh ṭhin," tih thu hian a rilru a hneh êm êm mai a. Chutiang dinhmuna a awm lai chu hetiangin a sawi a: "Pathian hnenah ka ṭawngṭai a. Ka rilru ngaihtuahnain lei ka lai khuar a, chutah chuan bawhchhiatna chu ka phûm ta a, leiin ka vur leh vek a. A chungah chuan pangpar chi hrang hrang

ka ching a, mawi takin a lo pâr chhuak ta a. Tichuan, ka rilru hrehawmna zawng zawng chu a reh ta vek mai a ni," a ti.

Bawhchhiatna leh sualnate hi ngaihdam leh theihnghilh harsa kan ti ṭhin. Mihring thinlung chuan a ngaidamin a theihnghilh thei mai lo a ni. Kan ngaihdam theih loh pawhin a tuartu chu keimahni kan ni mai a, kan intihrehawm thlawn mai a ni. Kan ngaihdama, kan theihnghilh theih erawh chuan kan rilru hrehawmna zawng zawng a reh ṭhin. Pathian hmangaihna ang hmangaihna thinlung kan neihin bawhchhiatna leh sualna kan ngaidam thei ṭhin a ni. Bawhchhiatna chu bawhchhiatna vêka kan do lêt chuan bawhchhiatna chu a lo pung ṭhin a; hmangaihnain a khuh erawh chuan a lo reh ṭhin a ni. Kan bawhchhiatna zozai pawh hi Pathian hmangaihnain khuh lo se ngaihdam a ni dawn lo va. Pathian chuan a hmangaihnain min ngaidam ṭhin a ni.

"Sual tin Pathian hmangaihnain a ngaidam vek ta a, Ngaihdamna, inremna kan nei, Isua thisen remna."

37. I SAWI TAWH ANG KHAN TI ANG CHE

"Tichuan, aw Lalpa, i chhiahhlawh chungchâng thu leh a chhungte chungchâng thu i sawi chu kumkhua atan tinghet la, i sawi tawh ang khân ti ang che" (I Chronicles 17:23).

Lal Davida chuan Pathian bâwm puan in maia a awma, amah sidar thing Ina a awm chu thil dik ni theiin a hre lo va. Pathian bâwm dahna tur In tha tak sak duhna rilru lian tak a nei a; Zawlnei

Nathana hnenah Pathian thu a lo thleng a: "Ka awmna turin nangin (Davida) In mi saksak tur a ni lo... Puan In leh Biakbûkah ka awm zel zawk thin a ni," tiin. Pathianin Davida chu a beram veng lai a koh thu te, a kalna apianga a hruaia mal a sâwm ṭhinzia te leh amah leh a chhungte chu a awmpuiin, a hruaiin mal a sawm zel dawn a ni tih thu te a hriattir zel a.

Davida chuan Pathian hnenah lawmthu a sawi ta a: "Aw Lalpa, tu nge maw ka niha, ka chhûngte pawh tu nge an niha, heti chen chen mi hruai ? . Tichuan, aw Lalpa, i chhiahhlawh chungchâng thu leh a chhûngte chungchâng thu i sawi chu kumkhua atan tinghet la, i sawi tawh ang khan ti ang che." A chungah leh a chhûngte chungah Pathian a ṭhatzia leh a rinawmzia a hriatin a lawm em em a ni. Pathianin amah leh a chhûngte chungchâng thu a sawi zawng zawng chu a tinghetin, a sawi ang chu a ti ngei dawn a ni tih a ring tlat a.

Mihringte hi kan thutiamah kan rinawm lo thin. Pathian erawh chu a thutiamah a rinawm a, a rintlak a ni. Mahse, Pathian rinawmzia hi kan hre tawk lo fo ṭhin a, kan ring ngam lo fo ṭhin. Davida ang hian Pathian rinawmzia hriain, Amah chu i ring ve tlat ang u. 'I sawi tawh ang khân ti ang che,' tiin kan ṭawngṭainate huai takin i thlen ve ṭhin ang u.

38. I THILTIH DAN HI A ÂTTHLAK HLE MAI !

"Tin, Samuela chuan Saula hnenah chuan, I thiltih dan hi a âtthlak hle mai : Lalpa i Pathian thupek, thu a pek che hi i zâwm lo a ni :

Lalpa chuan Israel-te chungah hian i lalna hi kumkhuaa tihngheh tum zawng a ni a le. Nimahsela, i lalna chu a kin tawh ang; Lalpa thupek che i zawm loh avangin. Lalpa chuan ama thinlung ang pu mi a zawng a, a mite chunga hotu ni turin Lalpa'n a ruat tawh a ni," a ti a. (I Samuela 13:13,14)

Philistia mite chu Israel mite bei turin an inpuih khawm a; Saula leh a sipaite chu Gilgal–ah Samuela nghakin an awm a. Israel mite chuan hnawh chêpin an awm tih an hriatin an mangang a, Saula chu an tlan darhsan ta a. Samuela chu a hun tiam anga a lo thlen loh avangin Saula chuan halral thilhlan chu a lo hlân a. Saula hnena Samuela a lo thlen chuan a chunga thu khi Saula hnenah a sawi ta a ni.

Mangang taka kan awma, Pathian hnena ṭanpuina dila kan ṭawngtaia, kan beisei huna a chhanna kan hmuh loh chuan nghah zel harsa kan ti a, kan beidawng mai ṭhin. Saula pawh a mangang a, a beisei huna Samuela a lo thlen loh avangin a tih loh tur a lo ti mai a ni. Nghah a peih loh avangin, dawhtheihna a tlakchham avangin a lalna hial a chân phah ta a ni. A va pawi êm!

Keini pawhin Lalpa kan nghah peih loh avang leh dawhtheihna kan tlakchham ṭhin avangin, a hnen aṭanga thil ṭha kan dawn tur tam tak kan chân phah ṭhin a ni. Thlarau rah chu dawhtheihna te, insumtheihna te a ni tih i hre reng ṭhin ang u. Harsatna leh manganna kan tawh lai hian kan harsatna leh manganna chauh ngaihtuah lo ila, dawhtheih a ṭulzia leh nghah peih a ṭulzia te i ngaihtuah ṭhin ang u.

China thufing chuan hetiang hian min zirtir a: "Dawhtheihna avangin chhiatna rapthlak tak a pumpelh theih a; dawhtheih lohna avangin chhiatna rapthlak tak a thleng thei a ni." Dawhtheih leh nghah peih hi i zir zel ang u.

30. BEIDAWNG LOVA ṬAWNGṬAI

"Beidawng lovin an ṭawngṭai fo tur a ni." (Luka 18:1)

Ringtu nunah ṭawngṭai harsa tih hun a awm thin. Chung hunah chuan engtin nge kan tih tâk ang le? Ṭawngtai loh mai tur em ni ang? Chaw kan ei châk loh apiang hian, chaw ei hunah pawh chaw ei duh ta lo ila, kan hriselnain a chhiat phah mai ang. Chuvangin, chaw ei kan châk loh pawhin chaw ei hunah chuan ei hram mai tur a ni. Chu chu kan taksa tan leh kan nunna atan a ṭha a ni. Ṭawngṭai harsa kan tih châng pawhin, ṭawngṭai loh mai aiin, ṭawngṭai hrâm ṭhin ila. Ṭawngṭai harsa kan tih hun lai leh kan ṭawngṭai peih loh lai hi ṭawngṭai a ṭul lai tak a ni.

Pathian hnena kan ṭawngṭaia, kan beisei anga chhanna kan hmuh loh chuan, beidawn vanga ṭawngṭai tawh loh mai pawh awl tak a ni. Ṭawngṭai ta lo ila a ṭangkaina eng nge awm ang le? Kan ṭawngṭai chhanna kan beisei anga kan hmuh loh chuan mahni inenfiah a ṭha a ni. Kan dilna rilru a dik lo a ni em? Kan dil chhan a dik lo a ni em? Inenfiah a pawimawh a ni. Pathian hian heini aiin kan tana ṭha tur a hre zawk a. Kan dil anga min chhâng lo pawh hi kan tana ṭha zawk a ni ang tih te ngaihtuah ila. Pathian hi kan duhdâwng apiang tihtir kan tum fo ṭhin. A chunga

thuneitu kan ni lo va, kan chunga thuneitu a ni zawk si. Kan ṭawngṭaina pawh Pathianin kan duh angin chhan a tum lo va, a duh angin a chhâng zawk ṭhin a ni. Pathian duh dan chu kan duh dan aiin a ṭha zawk tih rin ngam pawh a pawimawh a ni. Kan dil ang leh kan beisei anga min chhâng lo a nih pawhin, beidawng lovin ṭawngṭai zel mai tur a ni.

40. PATHIANIN MIN THLANG

"Nangni'n min thlang lo, keima'n ka thlang zawk che u a ni." (Johana 15:16)

Ringtute hian Isua Krista hi, "Lal leh Chhandamtuah ka pawm/thlang," tiin kan sawi ṭhin a. A dikna chen a awm ngei mai. Mahse, Pathianin ringtute min thlanna hi a hmasa zawk a, a ropui zawk bawk a ni. Lal Isua pawhin, "Nangni'n min thlang lo, keima'n ka thlang zawk che u ni," a ti a ni.

Lal Isua, Lal leh Chhandamtua kan neihna hi kan duhthlannaah innghat ni se, innghahna tlâk a tling lo vang. A chângin kan thlang ang a, a chângin kan thlang lo leh mai ṭhin dawn a ni. Mihringte hi kan rintlak loh êm avangin, kan duhthlanna ngei pawh hi rintlak a ni zo lo fo ṭhin. Pathian erawh chu a rinawm a, a fa ni tlak lo, a fa atan min thlang hi a va vanneihthlak êm ! Kan vanneihzia hriain hlaphuahtu pawhin hetiangin hla a lo phuah'a:

"Kan vannei em ! Pathian faah te chuan Krista'n min ruat tak hi ! A ropui e, lawmin i zai ang u,"

Ephesi 1:4-8-ah chuan Pathianin min thlan dan chiang takin Tirhkoh Paula'n a lo sawi :

1) Leilung pian hmain Kristaah chuan min thlang a
2) Ama lungduh leh lawmzâwng angin fa atan min siam a.
3) Min ruat lâwk a.
4) A khawngaihna chu Duhtaka-ah chuan a thlawnin min pe a.
5) A thisen vangin amahah chuan kan tlanna kan nei.
6) A khawngaihna ngahzia ang zela kan bawhchhiatnate ngaihdamna chu.
7) Chu khawngaihna chuan min vur a.

He Pathian thu chang hian ringtute dinhmun leh chanvo ropuizia min hrilh a ni

Hmeichhe naupang pakhat chu amah hringtu ni lo, nu leh pate'n an fa atan an la a. A ṭhiannuin fa tak tak pawh ni lova, an fa ni lo, an fa atan an lâk a ni tih hriain a hmusit a, "Nang chu fa tak pawh i ni ve lo," tiin a sawi ṭhin a. Chu hmeichhe naupang chuan a ṭhiannu chu heti hian a chhâng lêt ve ta thung a : "Nang chu, i nu leh pate'n an duh che emaw, duh lo che emaw an neih loh theih loh i ni a. Kei erawh chu ka nu leh pate hian naupang dang zing aṭanga an duh taka min lâk chhuah ka ni asin," tiin. Pathianin amah ringtute a fa atana min siam pawh hi a lungduh leh a lawmzâwng anga siam kan ni a A fa duh tak kan ni.

41. PATHIANIN KHAWVEL THIL CHAK LOTE A THLANG

"Pathianin khawvel thil âte chu a thlang zawk a, mifingte chu a tihmualpho theihna turin; tin, Pathianin khawvel thil chak lote chu a

thlang a, thil chakte chu a tihmualpho theihna turin," (I Korinth 1:27)

Mihringte hian mi fingte kan ngaisâng a, mi âte kan hmusit a; mi chakte kan hlau va, mi chak lote kan ngainêp ṭhin. Pathian erawh chuan mi fingte a thlang lo va, mi â te a thlang zawk a; mi chakte a thlang lo va, mi chak lote a thlang zawk ṭhin. Lal Isua pawhin, "Mi fel takte lam tura lo kal ka ni lo va, mi sualte lama, simtir turin ka lo kal zawk a ni," a ti. Mi tam tak chuan mi fing kan nih loh avang leh mi chak kan nih loh avangin pawi kan ti ṭhin âwm e. Mi fing leh mi chak nih pawh kan châk ṭhin a ni ang. Mabse, mi â leh mi chak lo nih hi Pathian lamah chuan thil lawmawm tak a ni zawk dawn a ni. Thil ho taka kan ngaihte hmangin Pathianin thil ropui tak a ti ṭhin a ni. Berampa ki hmangin Jeriko kulh ropui tak chu a tichim a. Hmeichhe chak lo tak Debori leh Jaeli hmangin tiduhdahtute a hnehtir a. Hlum bêla khawnvar chhitin Midian mite a hnehtir a. Sabengtung khaberuh hmangin Philistia mite a titlawm a. Virvawm hmangin mi lian Goliatha a tihhlumtir a. Mi mâwl leh mi chak lo tak tak hmangin mi tam tak chhandamna hna a thawk ṭhin a ni.

I chak lohzia te, i mawlzia te leh i âtzia te hriain, i insitin, engmah ti thei lovah i inngai a ni mai thei e. Pathianin mi â te, mi chak lo te leh mi tlâwm te a tichakin, a hna ropui tak thawkah a hmang duh a, a hmang ṭhin tih hria ang che. Pathian hnenah i nihna ang angin inhlan la, a hman turin inpe la; tichuan, ani'n a tichakin a hna ropui tak thawk turin a hmang ang che.

42. PATHIANIN KAN ṬHATNA TURIN A THAWK ṬHIN

"...Kan ṭhatna turin engkimin a thawk ṭhin." (Rom 8:28)

Pathianni tûk khat chu Spurgeon-a chu inkhawm turin a chhuak a. Vur a tlâk nasat avangin a inkhawm tumna Biak Inah a kal thei lo va Biak In dang pakhatah a inkhawm ta zawk a.

Chu Biak Ina thusawitu tur Pastor chu vûr a tlak nasat avangin a inkhawm thei lo va. Mi pakhatin thu a lo sawi a. Chu pa chuan Pathian thu a sawi ngai lo va, sawi tur pawh a haihchham hle mai a. Mahse, chu pa thusawi chuan Spurgeon-a rilru a khawih hle mai a. Lal Isua a hmuh phah ta a ni. Thil dik lo leh thil kal sual pahnih intawkin Spurgeon-a piantharna a thlen a. A piantharna chu mi tam tak tan malsawmna a lo ni ta a ni.

China putar pakhat Saia chuan fapa pakhat leh sakawr pakhat a nei a. Nikhat chu, a sakawr a bo va, a mangang em em mai a. Mi pakhatin a hnenah, "Saia, mangang duh suh, a lo kir leh mai ang," a ti a. A sawi ang chuan a sakawr chu a lo kir leh ta mai a. Nikhat chu, a fapa neihchhun chu a sakawr chung aṭangin a tla a, a ke a tliak a, a ke a bai ta a. Saia chuan, "Fapa pakhat chauh ka nei a, a ke a bai ta lehnghal a," a ti a, a lungawi lo hle mai a. Mi pakhatin a hnenah, "Saia, lungngai duh ma ta che, tuar fan fan rawh," a ti a. Indona a lo chhuak a, tlangval zawng zawng sipaia ṭang vek turin sawrkarin thu a pe a, an kal ta vek a. Vanduaithlak takin indona hmunah an thi zo ta vek mai a. Saia fapa, kebai chauh chu an khaw chhunga

tlangval indonaa kal ve lo, a dam awmchhun a ni ta a A ke bai hlauh lo se chuan indonaah a kal ve ang a, a thi ve ngei ang. A ke a bai avangin indonaah a kal vê lo va, a dam phah ta hlauh a ni. Tichuan, Saia fapa kebai chu a pa tilâwm turin a dam rei ta ber zawk a ni. Kan ṭhatna tur nia kan ngaih theih loh, kan chunga thil lo thleng tam tak hi kan ṭhatna tur a lo ni thei fo ṭhin tih hriain lungawi i zir ang u.

43. KAN ṬHATNA TURIN ENGKIMIN

"……Kan ṭhatna turin, engkimin a thawk ṭhin" (Rom 8;28)

Hla phuah thiam William Cowper chuan rilru hahnà nasa tak a nei a, Thames luiah zuan thlak a, intihhlum a duh a. Tichuan, Taxi a la a, London Bridge-a hruai turin a hrilh a, driver chuan a kalpui ta a. London khawpui chhungah chhûm a lo zing phui tlat mai a, driver chuan a kalna tur a hre chiang thei ta lo va, darkar hnih lai kawng a bo va, kal ngaihna a hre ta lo va. Cowper chuan driver hmenah chuan a in lamah a hawpui thei ang em, tiin a zawt a, ani chuan a theih thuin a chhang a. Tichuan, a in lam pan chuan an haw leh ta a. In an thlen chuan, Cowper chuan driver chu eng zat nge a pek dawn a zawt a. Driver chuan, "I kal duhna hmun ka hruai thleng thei lo che a; chuvangin, kal man pawh ka la lo vang," tiin a chhang a. Cowper chuan, "Ka kal duhna hmunah min hruai thei lova; mahse, ka nunna i chhanhim alawm ! London Bridge aṭanga Thames luia zuan thlak a, intihhlum ka tum a ni a; mahse, kan thlen theih tâk loh avangin ka tum chu ka hlen thei ta lo a ni," tiin a chhang a.

Cowper-a chu a pindanah a lut a, hla a phuah a nghal a ni. A hla phuah chu :

"Pathianin mak takin hna a thawk a,
A thawh dan hriat phak rual a ni lo:
Tuifinriat chhungah a ke a nghat a,
Thlipui chungah a chuang."

Pathianin mak taka hna a thawh avangin Cowper-a nunna chhanhim a ni. Pathian fakna hla ropui tak a phuah ta zawk a.

"Pathian thil rel dan chu a va mak em !
Hriat phak rual loh a ni – a tum zauzia;
Thil te ber pawh a veng, van thil a rel kim e,
Pathian ruat ang zelin engkim a thleng."

44. A VAWI HNIHNA PAWH

"Awm rei suh ila chuan, tunah pawh a vawi hnihna pawh kan lo thleng leh tawh ngei ngei tur a ni," a ti a. (Genesis 43:10)

Kanaan ram, ram tha, khawizu leh hnute tui luanna ramah pawh tâm a tla ve thei a. Jakoba leh a fate pawh ei tur tlachhamin an awm a, an mangang êm êm mai. Aigupta ramah buh lei tur a awm tih an hria a ; tichuan, Jakoba fate chu buh lei turin Aigupta ramah an kal ta a.

An unaupa Josefa, sumdawngtute hnena an hralh kha Aigupta ram zawng zawng chunga hotu a ni a. Aigupta ram an thleng a, Josefa hnenah chuan buh lei tur an dil ta a. Josefa chuan a lo khawngaih a, buh lei tur a pe a, Kanaan ramah an haw leh ta a. Buh an ei zawh chuan Aigupta ramah bawk buh lei tura kal 'a ngai leh ta a

Buh lei tura an kal hmasak khan, an unau zinga pakhat Simeona kha a hrênsak a. Buh lei

ıura an kal leh chuan an unau zinga naupang ber hruai turin Josefa chuan a phût a. Jakoba chuan Benjamina hruaitir chu a ngai ngam lo va. Juda chuan Benjamina hruai a ngen tlat a, an hruai loh chuan Josefa an hmu thei dawn lo va. A tawpah chuan Jakoba chuan Benjamina an hruai a phal ta a. An chhungkuain ei tur an neih theih nan Jakoba chuan a fate zinga a naupang ber, a duat ber pawh a kal a phal ta a. A fate chu Pathian hnenah a kawltir a, a khawngaihna a dilsak a ni. Tichuan, an kal ta a. Josefa chu Benjamina a hmuh chuan a insûm zo lo va, a unaute hmaah chuan a ınpuang ta à. A chhiahhlawhte chu an ipa an phurh zawh tawk buh pe turin a ti a. Simeona leh Benjamina pawh an ruala an haw a phalsak a Tin, a pa hruaî nan tawlailirte a thawn a. An chhungkuaa Aigupta rama pêm luta, thil ţha zawng zawng chang turin a sawm ta a.

Harsatnate hian Pathian kan mamawhzia min hriat chhuahtir a, a hnen lamah min hruai ţhin. Kan neih ţha berte nen Pathian hnena kan inhlan phal chuan, kan neih aia ţha zawk, kan mamawh tinrêng phuhrûk thei khawp min pek a phal a ni. Jakoba chuan a neih ţha ber Benjamina, Aigupta rama an hruai dawn chuan a ngai ngam lo va. Amaherawhchu, amah leh a chhungte'n ei tur an neih theihna tur a nih dawn avangin, harsa ti tak chung in Benjamina kal a phal hram a. An ei tur vawi khat phurh nan mai pawh ni lovin, an chhungkuain ei tur awmna hmun leh thil ţha tinrêng an neih theihna hmunah hruai luh an ni ta zawk a ni. Pathianin kan tan thil ţha tinrêng min buatsaihsak a. A hnenah kan neih ţha ber nen kan inhlan phal chuan kan mamawh tinrêng min pek a phal a ni.

45. RING MAI RAWH

"Hlau suh, ring mai rawh." (Marka 5.36)

Inkhawmna in hotu pakhat Jaira fanu chu thih ngamin a nâ a, Lal Isua ko turin a kal ta a Lal Isua hnen a thlen chuan a ke bulah a bawkkhup a, "Ka fanu a damlo va, a thi lek lek a; lo kal la, a chungah i kut nghatin tidam turin ka ngen a che," tiin Lal Isua a ngen a. Lal Isua chu mipui tam takin an zui a; an nêk huai huai a, Jaira sawmna pawh chu a chhâng lawk thei lo a ni. A in aṭangin zualko an lo kal leh a, "I fanu a thi ta. Engah nge Zirtirtu hi i la tihhah cheu dawn?" an ti a. Lal Isua chuan an thu sawi chu a lo hria a, Jaira hnenah, "Hlau suh, ring mai rawh," tiin a hrilh a.

Jaira tan chuan rin mai a harsa âwm teh e! Lal Isuan a ngaihsak har deuh a ti mai lo'ng maw? Kan mangan lai leh kan mamawh laia Pathian hnena kan ṭawngṭaia, a chhanna kan hmuh mai loh hian kan beidawng mai thin! "Pathian hian min va ngaihsak lo êm!" tia vui mai awl tak a ni. Jaira chuan Lal Isua a sâwm a, a ngaihsak mai loh pawhin a beidawngin, a vui mai lo; a nghak lui tlat mai! A va entawn tlak êm! Pathian hian kan dub dan leh beisei ang hian thawh a tum lo va, a duh dan leh ama hun tih ang n a thawk zawk thin a ni. Kan duh dan leh beisei anga thawhtir kan tum hian kan nghakhlel a, kan beidawng mai ṭhin a ni.

Lal Isua chuan Petera, Jakoba leh Johana a hruai a, Jaira in lam an pan ta a. Inah chuan an lo buai mur mur a, a ṭhente chu lungchhe takin an lo ṭap a. Lal Isua chu inah a lut a, mipui awmkhawm hnenah chuan, "Engah nge in bengchhena in ṭah

ni ? Naupang chu a thi lo ve, a muhil a ni zawk," tiin a hrilh a. Awmkhawmho chuan a thu sawi chu an ring lo hle a, an nuihsan a. Lal Isua chuan naupang nu leh pa leh a zirtirte chu a hruai a, naupang awmnaah chuan an va lut a. A kutin naupang kut chu a chelh a, a hnenah, "Talitha Kumi," a ti a. Chumi awmzia chu, "Chêmtê, tho rawh ka ti a che," tihna a ni. Tichuan, hmeichhe naupang chu a lo tho va, a kal ta mai a.

Lal Isua chu Tidamtu a ni. Damlote a tidam a, mitthite pawh a kaitho ṭhin. Amah chu englai pawhin a pangngaiin a awm reng a. Jaira hnenah "Hlau suh, ring mai rawh," tia a sawi ang hian kan hnenah pawh a sawi ṭhin a ni. Hlau lovin kan ring mai ngam ve em le ?

46. PATHIAN CHUAN THIL THAAH CHANTIR A TUM A NI

"Josefa chuan an hnenah, '...Nangni zawngin ka chungah thil sual tih in rilrûk a; nimahsela, Pathian chuan vawiin ang hian, mi tam tak nungdama chhanhimna turin thil ṭhaa chantir a rilrûk zawk a ni si a," a ti a (Genesis 50:20).

Josefa nun kawng zawh chu a bumbohvin, a hrehawm hle mai. A unaute'n an hralh a, ram hla takah mi chhiahhlawhah a awm a. A pu nupui thlêmna a tâwk a. Dik lo takin lung inah khung a ni a. A chungah thil ṭha lo leh hrehawm tam tak a thleng a. A tuar lai chuan hriatthiam a va har dâwn êm ! Mahse, Josefa chuan a chunga thil ṭha lo thleng chu a lungngai zâwng leh a beidawng zawngin a ngaihtuah ngai lo va. A chunga thil

ṭha lo thlentute pawh a haw bawk hek lo Pathian a ring a, Pathian kutah a nunna a kawltir mai a ni

Miten a chungah thil ṭha lo tiin hrehawm nasa tak a tuar a. Mah se, Pathianin a chunga thil ṭha lo thlengte chu thil ṭhaa chantir a tum tlat mai. Pathian thil tum chu dan rual a ni lo va. Miten a chungah thil ṭha lo thlentir tum mah se, Pathianin thil ṭhaa chantir a tum tlat avangin an hlawhtling chuang lo a ni. A tawpna chu amah chawimawi leh mite chhandamna a lo ni ta zawk a.

Josefa chunga thil thleng leh Lal Isua chunga thil thleng hian inanna tak a nei a. Lal Isua chungah pawh amah dotute'n thil ṭha lo thlentir an tum a, thlen pawh an thlentir ngei a. Mi fel chu mi sual thihin rapthlak takin Krawsah an khengbet a, mite hmuhsit leh endawng a tawk a; mah se, chu chu a tawpna a ni lo. Ani chu Pathianin nasa takin a chawimawi ta zawk a, hming zawng zawnga hming chungnung ber a pe ta a. A va ropui em !

Kan chunga thil lo thleng, thil tha lo nia kan ngaihte hi Pathianin thil ṭhaa chantir a duh a, a chantir ṭhin a. I chungah thil ṭha lo leh harsatna te a thlen laiin he Pathian thu chhâng hi ngaihtuah ṭhin ang che : "Pathianin thil ṭhaa chantir a tum zawk a ni."

47. TIHTHIANG DAN DANGLAM

"Ngai teh u, ka tithianghlim che u a ni; nimahsela, tangka tihthianghlim angin a ni lo; hrehawmna rawhtuina meiah chuan ka fiah che u a ni." (Isaia 48:10)

Israel hnam, hnam luhlul tak leh tihmawh tak mai chu, Pathianin a mi atan a thlang chhuak a,

Mahse, anmahni thlangtu Pathian chu an hre lo va, an sual bosan fo ṭhin a ni. Anmahni siam ṭhat nan salah te an awm a, hrehawm nasa tak an tuar ṭhin. Hun harsa leh hrehawm an tawh lai pawhin Pathianin a hre reng ṭhin a, anmahni a chhanchhuak leh ṭhin a ni. Chuti chung pawhin an chunga Pathian ṭhatzia hriat chhuah harsa an ti ṭhin a ni. An hrehawm tuar zawng zawng chu Pathianin anmahni fiah nan leh siam ṭhat nan a ti a ni.

Keini pawh rilru luhlul tak leh tihmawh tak kan ni ve bawk. Pathian min hmangaihzia leh kan chunga a ṭhatna hre reng mah ila, amah kan ring ngam lo fo ṭhin a ni.

Kan rilru luhlul tak leh tihmawh tak hi sawizawi a ngai fo ṭhin a. Pathian kan rin theihna tur leh kan rin ngamna turin harsatna leh hrehawm kan tuar pawh a ṭul fo ṭhin a ni. Chutiang hmuna kan awm chuan mi dang tumah rintlak an awm lohzia hriain, Pathian chauh lo chu rin tur dang an awm lo tih kan hre chhuak ṭhin a ni.

Chuvangin, kan nun a thianghlim theih nan hrehawmna leh harsatna kan tawh ṭhin hi a ṭul fo ṭhin a ni.

Hla phuahtu chuan mihring rilru luhlulzia hriain hetiangin hla a lo phuah a:

"Hrehawmna i chungah lo thleng fo sela,
Ka ṭhatna ṭur a nih chu tiin ngai la;
Rangkachak thianghlim nan mei an hmang ungin,
Pathianin thil harin mi a siam ṭha ṭhin.

I chungah khua lo dur sela ringhlel suh la,
Pathianin engkim chungah ro a rel a.
Khaw dur, khaw thiang nenin lei a ṭha si.
Mihring siamṭhat nan khawdur a ngai a ni."

48. ROPUI TAKA NGAMTU KAN NI

"Chung zawng zawngah chuan, min hmangaihtu avangin ropui taka ngamtu kan ni." (Rom 8:37)

Tirhkoh Paula chuan Pathian hmangaihna thiltihtheihzia a hre chiang hle mai. Pathian kan lama a ṭan chuan tumahin min do thei lo va, tumahin min hêk thei lo va, tumahin thiam loh min chantir thei lo a ni. Min hmangaihtu Lal Isua chu amah ringtute lama a ṭan avang leh Pathian ding lama ṭhua min sawisaktu a nih avangin, Pathian rorelna hmaa din pawh a zâmawm loh a ni.

Krista hmangaihna ata engmahin a ṭhen thei lo tih pawh a hria a. Hrehawmna te, manganna te, tihduhdahna te, ṭâm te, saruakna te leh khandaih te pawhin Krista hmangaihna ata chu a ṭhen thei dawn lo tih a hria a ni. "Ṭhen suh e! Chung zawng zawngah chuan ropui taka ngamtu kan ni," a ti mai a ni.

He thu pawimawh tak, hnehna thu ropui tak hi hrehawm i tuar lai te, i mangan lai te, tihduhdah i tuar lai te, ṭâm i tawh lai te, saruaka i awm lai te, khandaih thiltihtheihna hnuaia i awm lai tein hre reng ang che. He thuchah ropui tak hi i lungngaih lai te, i tuar lai te, i chak loh lai te, i khawhar lai te, i lusûn lai tein hre reng la; tichuan, Kristan chakna thar a pe ang che. Amah avangin, chung zawng zawng chu ropui taka ngamtu kan ni si.

He thuchah hi hnehna thuchah mai pawh a ni lo va, hnehna aia ropui zawk a ni tih pawh hria ang che. Ropui taka ngamtu kan ni tih hi hnehtu ropui tihna mai a ni lo va, hnehtu aia ropui tihna a ni zawk. Eng vangin nge hnehtu aia ropui kan nih

theih ang le? Thlemna kan hneh apiang hian, thlemna hneh theihna chakna kan nei pung tihna a ni. Hmelmate kan hneh hian kan thuhnuaiah kan dah mai a ni lova, hmelma dangte min beihpui turin kan lama ṭangah kan siam tihna a ni. Harsatna kal tlanga hnehna hi awlsam taka hnehna aiin a ropui zawk. Kraws a awm loh chuan lallukhum a awm thei lo, an ti ṭhin rêng a ni.

49. THUNUNNA HI HMANGAIHNA A NI

"Ka fapa, Lalpa thununna che ngainêp suh la,
A zilhhauna che ning hek suh.
Lalpa chuan a hmangaihte a zilhhau ṭhin a ni
Pain fa a lawm apiangte a zilhhau ṭhin ang hi."
(Thufingte 3:11,12)

Nu leh pate'n an fate an ṭhatna turin an thunun ṭhin. Thununna hi hremna emaw tih a awl hle; mah se, a ni lo; thununna hi duhsakna a ni. Fa, thununna dawng lo chu sâwn a ni a, nu leh pa thununna a dawng phak lo a ni.

Pathian hi kan pa, min hmangaihtu a ni a. A fa duh takte kan nih avangin, kan ṭhatna turin min thunun ṭhin a ni.

"Ngai rawh, Pathianin mi a thunun chu a eng a thâwl a; chuvangin, Engkimtitheia thununna chu ngainêp suh." (Joba 5:17)

Pathian thununna dawngtu chu duhsakna dawngtu, mi vannei, mi nihlawh leh engthâwl a ni.

Thununna kan dawn hian ngaihnêp mai tur a ni lova, thinrim mai tur a ni hek lo. Min thununtu chu huat mai tur a ni lo, a lakah vui mai tur a

ni hek lo. Min thununtu chu min hawtu a ni lova, min hmangaihtu a ni tih i hre reng ang u.

Thununna hi tuar lai chuan hriatthiam a har lo thin. Tuar chhuah hunah erawh chuan nun a tiam tha a, a hlawk thin a ni.

"Thununna reng reng hi tuar lai chuan lawm awmin a lang lova, lungchhiatthlakin a lang zawk thin; tuar hnuah erawh chuan, chumi sawizawina awmte tan chuan rah thlamuanawm tak, felna chu a chhuahsak thin." (Hebrai 12:11)

Thununna hi kan nun sawizawitu a ni. In-sawizawina nei tha chu a chakin a hrisel thin Thu-nunnaa sawizawia awmte nun chu an chakin an hrisel thin a, hmantlâk leh tangkai an ni thin a ni

50. ȚAWNG LOVA THU SAWI

"... Ngawih hun a awm a, tawng hun a awm" (Thuhriltu 3:7)

Țawng lova ngawih reng hi a ngaihsak lohna niin kan ngai âwm e. Pathian nena kan inkarah pawh hian, Pathian hi ngawi renga kan hriat chuan kan chungah a lawm lova, a lungawi lova, min ngaihsak ta lo emaw kan ti thin awm e Thusawi-na hmanraw tangkai ber chu tawng hi a ni a. Țawng thei lo te chuan thu an sawi ve thei lovin kan ngai âwm e. Mah se, țawng hi thusawina hman-raw awmchhun a ni lo.

Susan Lengke chuan lehkhabu pakhat a ziak a, a hmingah, "Ngawi renga thusawi" tiin a vuah a Chu lehkhabuah chuan, "Inbiak tawnna atan thu sawi (țawng) chauh hi hman a ni lo va. Thu sawi hi a châng chuan inbiak tawnna dâltu a ni thei a ni," tiin. Thu sawi hian mihring inkarah inremna

leh inhriatthiamna a thlen thei angin, inngeih lohna leh inhriatthiam lohna pawh a thlen thei a ni.

Mi pakhat hi a awm a. Vanduaina chi hrang hrangin a tlakbuak a. Pathian a rinna pawh a lo chau tial tial a, Pathianin a thlahthlam ta hial emaw tiin beidawng taka a awm laiin mumang a nei a. A mumangah chuan a nun hlui a lo thlir kir a. Tuifinriat kama ţiauphovah mi pahnih kalna hniak a hmu a; hmun khawkrawk deuhah chuan mi pakhat hniak chauh a hmu a. Mi pakhat hniak chauh a hmuhna hmunah chuan a Lalpain a kalsan a, ama hniak chauh a awm niin a ngai a. A Lalpa chu a be ta a. A Lalpa chuan hetiang hian a chhang a: "Mi pakhat hniak i hmuhna hmun kha hun khirh leh harsa i tawh laia ka hniak a ni a. Chung hunah chuan ka chawi kâng ţhin che a, i hniak a lang ve lo a ni," tiin a hrilh ta a.

Pathianin a thlahthlam che a, a theihnghilh ta che emaw i tih lai pawhin Ani chuan a thlahthlamin, a theihnghilh ngai lo che a, a kuangkuahin a chawi-kâng ţhin che a ni. Ani chuan, "Tui te in daikai lai pawhin kei in hnenah ka awm ang a, lui te in daikai lai pawhin a chim pil lovang chu u; meia in kal tlâng lai pawhin in kâng lo vang," a ti a ni. A va thlamuanthlak êm!

Pathian hian min ngaihsak lova, a ngawi reng emaw kan tih lai pawhin ţawng lovin kan hnenah thu a sawi ţhin a ni. Ţawng lova a thu sawi chu hre turin ngun takin i ngaichâng ţhin ang u.

51. KHAWIAH NGE I AWM?

Pathianin mihring a siam hmasak ber Evi leh Adama chu Eden huanah an awm a. Ni tin Pathian

nen an inpawl ṭhin a. Mahse, Pathian thu an awih lohva, a duh loh zâwnga an awm hnu chuan Pathian an hlau ta. Anmahni pâwl tura Pathian a lo kal pawhin an hlau va, an bihruksan ta a ni. Pathianin, "Adam, khawiah nge i awm?" tia a kohna chu hetiangin Adama chuan a lo chhang ta a: "Huanah i thâwm ka hria a, saruakn awm ka nih avangin ka hlau ta a; tichuan, ka biru ta a ni." Ni tin Pathian nena inpâwla, hlim taka awm ṭhin kha, Pathian thu an awih loh avangin Pathian an hlau ta a ni. Pathian nena inpâwlna nun a chah chuan mihring nun hi a buai ṭhin a ni. Pathian aw a hriat ṭhin, a nun tihlimtu leh tilawmtu kha hlauhawm a chang zo ta. Pathianah innghat lovin, amahah a innghat a; mahse amah chu innghahna tlak a nih loh avangin a nun a buai zo ta a ni.

Adama nun ang hian kan nun pawh a awm châng a awm ṭhin. Pathiana innghat lovin, keimahni leh mi dangah kan innghat ṭhin a. Kan dinhmun leh kan hausaknaah te kan innghat a. Mahse, innghahna a tling zo si lo. A danglam thei a, a danglam rualin kan nun a buai mai ṭhin.

Tirhkoh Paula chuan Krista hi nun innghahna him ber a nih a hria. "Kei atan zawng nun hi Krista a ni si a, thih pawh hlâwkna a ni," a ti mai à ni. Tarsa khuaa pianga seilian ni mah se, chu chu a awmna leh a nun innghahnaah a ngai lo. "Kristaah ka awm, ka nung," a ti zawk ṭhin. Mi dangte pawh Kristaa an nunna nghat turin a sawm a ni. Krista hi kan nunna bul leh innghahna a ni. Kan nun hruaitu a ni a, kan nun infâwkkhawmna tur a ni.

"Kan nunna chu Pathianah chuan Krista hnenah thuhrûkin a awm si a," tiin Tirhkoh Paula chuan a lo sawi a. He zawhna pawimawh tak : "Khawiah nge i awm ?" tih hi engtin nge kan chhân ve dawn le ?

52. VENGTU RINAWM LEH RINTLAK

"Nangmah vêngtu chu a muthlu lovang.
Ngai teh, Israel-ho vêngtu chu
A muthluin, a muhil hek lovang.
Lalpa chu nangmah vêngtu a ni a". (Sâm 121:3–5)

Sâm 121 thu hi ngun takin han chhiar teh. Thlamuanna thuchah ropui tak a ni. Kan nunna hi min vêngtu rinawm leh rinawm loh avangin a a himin a him lo thei a ni.

Lalte leh ram hruaitute chu venhim an ngai thin a. Vêngtu an nei thin. Vêngtu chu sipai emaw pulis emaw a ni thin a. Chung vêngtute chu anmahni vênghim tura dah an ni. Mah se, vêngtu rinawm lo an awm thei a ni. India ram Prime Minister Indira Gandhi pawh a vêngtute, amah vênghim tura ngaihten an kap hlum der mai ! Mihringte hi kan rinawm lovin, kan rintlak loh thin a ni. Mah se, chung mihring rinawm lo leh rintlak lohte chu kan nunna vênghim turin kan ruai fo mai.

Vêngtu rinawm leh rintlâk ber chu Lal Isua a ni. Vêngtu dang chu rinawm hle mah se, an muthlu thei a. An mutthlûk hlânin kan chungah thil tha lo a thleng mai thei a ni. Lal Isua chuan min mut-hilhsan ngai lova; min hmu reng a, kan chunga thil lo thleng engkim hi a hre vek a ni. Kan manganna te, kan lungngaihna te, kan harsatna te, kan tuarna te a hre vek a – min tanpui turin a hnai reng thin.

"Ka chhandamtu min vengin a hnai reng,
Thil engpawh lo thleng se ka him a ni;
Thlipui leh ruahpuian min thukru a,
A kutphah ropui chhungah."

53. KA TLANTU CHU A NUNG TIH KA HRIA

"Ka tlantu chu a nung tih ka hre si a,
Nakinah chuan leiah hian a lo la ding ang;
Ka vun hi tihchhiata a awm hnuin,
Ka tisain Pathian ka la hmu ang
Keima tan ngei ka la hmu ang,
Ka mitin a la thlir ang, midang ni lovin."
(Joba 19:25–27)

Joba chu chhiatna tinrengin a tlakbuak a. A fate zawng zawng an thi zo va, a chhiahhlawhte leh a ran rualte an thi bawk a. A taksa chu a pumin pâlin a bâwm khat vek a. A nupui lah chuan a Pathian phat turin a thlêm châmchi mai bawk a A dinhmun hi a rapthlâkin a va lungchhi ut-thlak em ! A thiante, amah tuarpui tur leh thlamuan tura a hnena lo kal lah chu thlamuantu tawrhhlelhawm an ni mai bawk si a.

Mahse, heng zawng zawngah hian Joba chu Pathian lakah a vui lo. Joba Pathian rinna leh Pathiana a innghahna hi a va ropui em ! A nupuiin Pathian sawichhe tura a thlem pawhin a duh lo va. "Pathian hnen aṭangin thil ṭha kan hmu a, thil ṭha lo pawh kan hmu lo vang em ni ?" tiin a chhang mai a ni. Amah hmangaih bertua a ngaihte – a nupui, ṭhian ṭhate leh a chhiahhlawhte lamin an ngaihsak duh lo va, hnêmtu leh thlamuantu tumah

a nei lo. Mahse, Pathian a ring tlat a : "Ka tlantu chu a nung tih ka hria," tiin a lo au chhuak a. A tlantu chuan tunah a tuarna rapthlak tak ata a la chhanchhuak rih lo va; mahse a beidawng mai lo va. A tlantu chuan nakinah a la chhanchhuak dawn tih a ring tlat a ni. Chuvangin, harsatna leh tuarna karah pawh a zâm mai lo va, a beidawng mai hek lo. Pathian chu a nunna chunga thuneitu a ni tih a hria a. A chunga thil lo thleng leh a tuarna zawng zawng pawh a hriatpui tih a hria.

Tirhkoh Paula pawhin he khawvela tuarna nasa tak pawh hi nakina ropuina a dawn tur nen chuan tehkhin thamah a ruat lo va. Joba pawh hian Pathian chhanchhuahna leh chawimawina a dawn tur chu a hre chiang a, a tuar lai pawhin a mangang mai lo a ni.

Keini pawhin harsatna leh mangannate kan tâwk ţhin Chung hunah chuan Joba tuarna leh a tuar dante i hre reng ţhin ang u. Mi huaisen kal hmasa te, kan tan entawn tur an lo awm hi kan va vânnei êm !

54 ISUA HNEN LAM PANIN

"Isua hnen lam panin tui chungah chuan kein a kal a Nimahsela, thli tleh chu a hmuhin a hlau va; tin, a pil dawn a, 'Lalpa, mi chhandam rawh,' tiin a au ta a." (Matthaia 14:29,30)

Zirtirten Lal Isua tui chunga a kal an hmuh chuan an hlau va, Lal Isua aw an hriat erawh chuan an thlamuang ta a. Petera'n Lal Isua hnenah, "Lalpa, nang i nih chuan tui chunga i hnena kal thu mi pe rawh," tiin a ngen a. Lal

Isuan, "Lo kal ta che," tiin a chhang a. Petera chuan Isua a en a, a hnen lam panin a kal ta a. Mahse, Isua lam en lova, tuifawn a en chuan a hlau va, a pil dawn ta mai a. "Lalpa, min chhandam rawh," tiin Petera chuan Lal Isua a ngen a. Ani chuan a kutin a ban a, a chelh a.

Kan mihring nun hi lungngaihna thlipui leh manganna tuifâwnte'n a lên ţhin. Hlauthawng tak leh mangang takin a awm ţhin. Lal Isua hnenah kan lungngaihna leh mangannate kan thlen chuan Ani'n min hnehsak ţhin. Lal Isua lam en lova kan lungngaihna leh manganna kan en erawh chuan min chim pil mai dawnin kan hre ţhin a ni. Harsatna leh manganna kan tawh laiin min ţanpui turin Lal Isua au ţhin ila, Ani'n min hnehsakin min thlamuan dawn a ni. Amah pan lova, kan harsatna leh manganna ringawt kan ngaihtuah erawh chuan, "Mi vanduai ber kan ni," tih mai a awl ţhin.

Petera'n tuifawn chung lamah Lal Isua a en a, a hnen lam pana a kal ang hian, kan lungngaihna te, manganna te leh tuarna te en khûmin Lal Isua lam en ila. A hnenah kan lungngaihna te, manganna te leh tuarna te thlen ila : "Lalpa, mi chhandam rawh," tiin i au ve ţhin ang u.

Petera hian Lal Isua chhanchhuahna a dawn hi a rilruah a vawng reng a ni ang. Kristian harsatna tawkte hnena lehkha a thawnah pawh fuihna thu a la sawi ta zel a : "Ani'n a ngaihsak ţhin che u avangin, in manganna zawng zawng chu Ama chungah nghat vek rawh u," tiin. Kan phurh zawh loh lungngaihna leh mangannate hi Pathian chungah i nghat ve ang u; tichuan, Ani'n min lo chhâwk dawn a ni.

55. THIH PAWH HLAWKNA

"Kei atan zawng nun hi Krista a ni si a, thih pawh hlâwkna a ni." (Philippi 1:21)

Bible-ah thihna tâwk lo mi pahnih an awm a chungte chu Elija leh Enoka an ni. Anni tih loh chuan thihna hi kan tâwk ṭheuh dawn niin a lang. Thihna hi chânna leh hlohna niin kan ngai a. Mihring tan chuan thihna hi hlâwkna nia ngaih theih har tak a ni. Thihna hi chhiatna, boralna te kan ti ṭhin.

Tirhkoh Paula erawh chuan, "Thih hi hlâwkna a ni," tiin a lo sawi a. Engtin nge Paula hian thih hi hlâwkna a ni tia a sawi theih bik le? Paula chuan he khawvela dam zel aiin kal chhuaha, Krista hnena awm a châk zawk a. He khawvel lungngaihna te, manganna te, natna leh tuarna te kalsan a, Krista hnena thlamuang taka awm chu a châkawm zawkin a hria a ni

Vawikhat chu, ka ṭhianpa a thi a. Sawrkar Officer hnathawk a ni a. A thawhna department hotu chu hnam dang, Kristian ni lo a ni a. An department aiawhin thu a sawi a. "Vawiin hian thlamuanna thu sawi tur ka nei lo," tiin a sawi a. Krista ring lo mite chuan thihna chungah thlamuanna thu sawi tur an nei lo a ni. Ka thusawi innghahna chu Marka 6:50 thu a ni : "Thlamuang takin awm rawh u, keimah ka ni alâwm, hlau suh u," tih hi He thu hi Lal Isua sawi a ni. A zirtirte Galili dilah thlipuiin a nuai a, an hlauvin an mangang em em mai. Chutih lai tak chuan anmahni ṭanpui turin dil chungah kein a lo kal a. A zirtirte chuan hmuithla emaw an ti a, an hlau va. Lal Isuan an hnen-

·h he thu hi a sawi a ni. Zirtirte chuan an Lalpa ·ı ni tih an hriat chuan an hlauhna a reh a, an thlamuang ta a.

Krista neitute tan chuan thihna hi a hlauhawm o. Equador rama Missionary panga an thahte chan-·hin, an zinga pakhat nupuiin a ziak a. Chu leh-'habu hmingah chuan, "Ropuina kawngkaa lutin," ih hi a hmang a. Missionary panga thihna rap-·hlak tak chanchin ziakna lehkhabu hming atan chuan a mak mang e, kan ti mai thei a ni. Mahse, heng Missionary te hi thihna kal tlangin Chatuan ropuinaah an lut a ni.

Pathian thu sawi thiam hmingthang Spurgeon chuan hetiangin thu a sawi a: "Kan taksa hi lo ··wngrawpin, lo chau tial tial mah se, kan nunna chu Pathian kutah siam tharin a awm mek a ni. Min hmangaihtu hmel kan la hmu dawn a ni," tiin. Hmangaihtu hmel hmuh chu a va châkawm dawn êm! Kristiante tan chuan thih hi hlâwkna a ni.

56. THLAMUANG TAKIN AN MU SIAI SIAI ṬHIN

"......dik taka titute chu thlamuang takin an khumah an mu siai siai ṭhin." (Isaia 57:1, 2)

Mi tinin thih hi kan hmabâk ṭheuh va Eng hunah nge, engtiangin nge kan thih dawn kan hre lo. Thihna hi mihringte tan a rapthlak a, tuar thiam pawh a har ṭhin a ni. Mahse, Pathian ring-tute tan chuan thihna hi kan tawpna a ni lo va, nun ropui zawk leh hlu zawk kan channa a ni. Ring lo miten thihna an hlau va, an thlaphang angin keini ringtute chu kan thlaphang ve tur a ni

lo. Thihna hlau lo leh thlamuang takin kan tâwk zawk tur a ni.

"Thihna te hlau tawp lo turin,
Kan nunna thuhruk a ni;
Amah a lan hun apiangah,
Ropuiin kan lang ve ang."

Bangladesh-a Missionary nupa Harry & Nancy Goehring chu Bengali-ho zingah rawng an bawl a. Bengali-te kristian an nih hlan an nghakhlel em em mai. Engtin nge Pathianin hna a thawh dawn an hre lo. An rin loh takin Harry chu kum 32 mi lek niin a thi ta mai a. Harry-a thih lai chuan an puansutute nupa an awm ve a. Harry-a thi tur hmel chu an en reng a, thlamuang taka a thi an hmuh chuan mak an ti êm êm mai. Thih sual pawh nei lovin, hahdam tak leh thlamuang takin a thi a. An puansutute nupa hian Kristiante chu thlamuang tak leh hahdam takin an thi a ni tih an hmuhin an rilru a khawih êm êm mai a. Anni Hindu-te chuan thih an hlauvin, an thih dawnin an mangangin, an thlaphang êm êm ṭhin a. Kristian-ah an inpe ta a. Harry-a thihna chu Kristian an nih phah ta a ni. Thihna pawh Chanchin Ṭha hrilhna hmanraw ṭangkai tak a lo ni reng mai.

Harry-a hi dam zel se, an hnenah Pathian thu hrilh ṭhin se, he mite nupa hi Kristianah an inpe ang em, kan hre lo. Mahse, Harry-a thihna chuan an hnenah thu a sawi a, Kristian an nih phah ta a ni.

Kan thih hun lo thleng ve ta sela, thlamuang takin kan thi ve thei ang em? Kan chhungte thih laiin thlamuang takin kan awm thei ang em?

57. THLARAU CHUAN MIN ȚAWNGȚAI SAK ȚHIN

"Thlarau chuan kan chak lohnate a pui ţhin a, engtia ţawngţai tur nge tih kan hre si lo va; nimahsela, Thlarau chuan rûm sawi hleih theih lohvin min ţawngţaisak ţhin." (Rom 8:26)

Harsatna leh manganna nasa tak kan tawh laiin, kan rilru a hamhaihin, engtia ţawngţai tur nge tih pawh kan hriat loh chăng a awm ţhin. Ţawngţai ţulzia kan hria a, ţawngţai kan duh a; mahse, ţawngţai ngaihna kan hre ţhin lo. Kan chhungte an dam lo va, thih ngamin an nâ a, an dam leh kan duh a; mahse, an dam a beiseiawm si lo. Chung hunah chuan engtin nge kan ţawngţai ang le? Ţawngţai dan thiam a harsa hle ţhin a ni

Helai Pathian thu hian chutiang huna kan awm laia kan awm dan tur leh kan tih tur min hrilh a ni. A va lawmawm em! 'Engtia ţawngţai tur nge kan hre si lo va, nimahsela, Thlarau chuan rûm sawi hleih theih lohvin min ţawngţaisak ţhin." Tawngţai dan kan thiam lohva, ţawngţai ngaihna pawh kan hriat loh lai pawhin Thlarau chuan min ţawngţaisak ţhin a ni. A va vanneihthlak em!

Pastor pakhat chu a damlo va, a na hle mai a. A kohhran miten an hmangaihin, an thlahlel hle mai a. Dam chhuak leh se an duh a; mahse a damchhuah leh a beiseiawm loh hle mai. A damna turin ţhahnemngai takin an ţawngţai a; mahse, a thi ta a. A vuina inkhawm chu a rawngbawlpui Pastor-in a kaihruai a. Pastor chuan hetiangin thu a sawi a: "Kan Pastor damchhuah lehna tura kohhran mite ţhahnemngai taka ţawngţaina chu Pathianin a chhang

lo a ni, tia ngai tam tak kan awm ka ţing a. Mahse, Pathianin kan ţawngţaina a ngaithla a, kan tana ţha turin a chhang ţhin a ni. Ţawngţaina chi hnih Pathianin a dawng a. Pakhat chu Pastor dam lehna tura ţawngţaina a ni a; a dang chu a nunna laksak tura Thlarau ţawngţaina a ni. Pathianin Thlarau ţawngţaina chu a chhang a, kan Pastor nunna chu a la ta a ni," tiin.

Pathianin kan ţawngţaina hi kan duh dan leh beisei dan ang kherin a chhang lo va. Pathianin kan tana ţha tur a hria a, kan tana ţha turin kan ţawngţaina a chhang ţhin a ni. Pathianin kan ţawngţai a chhanna hi kan ţawngţainaa kan dilna aiin a ţha zawk a ni. Chu chu kan pawm thei em le ?

58. THIH HI NUNNA A NI

"Thi lek lek angin, ngai teh u, kan nung si" (II Korinth 6:9). "Buh fang hi leia a tlaka a thih chuan a mal chauhvin a awm reng ţhin; a thih loh erawh chuan tam takin a rah ţhin," (Johana 12:24).

Thih hi nunna a ni tih hi hriatthiam harsa kan ti hle âwm e. Mahse, thu dik a ni tlat mai ! Nunna nei chu eng hunah emaw a thi ţhin tih chu kan hrethiam mai a. Mahse, thihna atangin nunna a lo chhuak tih hi hriatthiam har tak a ni.

Thlai chi leia kan thlâk hi a thih zet loh chuan nunna thar a lo chhuak thei lo. He thu dik hi thlai nunna chanchin zir mite chuan an hre chiang êm êm mai. Keini chuan, "A thihin engtin nge a nun theih ?" tiin kan zawt ţhin. Chu thurûk hretute chuan, "A thih zet loh chuan a nung thei lo a ni," tiin min chhang ang. Hriatthiam loh chuan a mak a ni ti rawh u ?

Thih chu nunna chauh pawh a ni lo va, punna a ni tih Lal Isua thusawi aṭang hian a chiang hle mai. "A thih erawh chuan tam takin a rah ṭhin," tiin a sawi a ni. Thih hi nunna mai a ni lo va, tam taka rah chhuah theihna a ni. Lal Isua vêkin hmun dangah he thu hi a sawi a : "Tupawh a nun humhim duh apiangin a chân ang a, tupawh keimah vanga a nun chân apiangin a humhim ang," tiin. Nun humhim duh chuan chân huam tur a ni.

Lal Isua chuan mihringte min hmangaih avangin a nun a chân a. A nunna a pek avangin keini'n chatuan nunna kan nei thei a ni. A tuarna chu keini tan hlâwkna a lo ni si. Tuarna hi hlâwkna a ni, tuar hlau suh. Tlawmna hi hnehna a ni, tlawm hlau suh.

"I nunna chu hlawkna atanga teh lovin,
Chânna aṭangin teh la.
Tuar nasa apiangin pek tur an ngah ṭhin
Tih hria ang che."

59. KA THLAMUANNA TURIN

"Ngai teh, ka thlamuanna turin a ni, thawpikna nasa tak ka neih kha ni: Nimahsela, nang chuan, ka nunna i hmangaih avangin, chhiatna khuarkhurum ata chu i chhanhim ta." (Isaia 38:17)

Harsatna leh manganna kan tawh lai te, natna leh tuarna kan neih lai te hian kan thawpikin, kan thlaphang ṭhin. Thihna kan tawh meuh phei chuan, "chhiatna kan tâwk," kan ti ṭhin a ni. Ngaihtuah ulh châng phei chuan, "Engtizia nge hetianga kan chunga vanduaina a lo thlen ? Eng

vang nge ni ang ?" tiin kan zawt ţhin. Mi dangte aiin kan vanduai ta bik nia ngaih pawh awl tak a ni. Mahse, heng harsatna leh buaina te hi mi zawng zawng chunga thleng ţhin a ni.

Kristiante hi kan vannei hle mai. Kristian lote chuan vanduaina an tawh leh thihna an chunga a lo thlenin, anmahni chhâwk zangkhai thei leh thlamuantu tur tumah an hre lo va, hrehawm an tuar tlawk tlawk mai a ni. Keini, Kristiante chuan min chhâwk zangkhai theitu leh min ţanpuia, min thlamuantu Thlarau Thianghlim kan nei a. Harsatna leh tuarna kan chunga lo thleng pawh hahdam tak leh thlamuang takin kan tuar thei ţhin. Kan tuarna te min hriatpui tur chauh ni lovin, min ţanpui a, min thlamuantu Thlarau Thianghlim Pathianin min pe a. Kan nihlawhin, kan va vannei êm ! Pathian Thu chuan "Pathian thlamuanna rilru reng renga hriat sen loh khan in thinlung leh in ngaihtuahnate chu Krista Isuaah chuan a vensak ang che u," tiin min hrilh a ni. Pathianin min hmangaih avangin chhiatna khuarkhurum ata min chhanhim ţhin a ni.

Kristiante tan chuan kan chunga harsatna leh tuarna lo thlengte hi min tihrehawmtu leh min timangangtu ni lovin, Pathian hmangaihna kan hriat theihna tur leh a thlamuanna kan hriat theihna tur a lo ni zawk ţhin a ni.

"Ka thinlungah muanna, he khawvel hriat ngai loh,
Thlamuanna tak tak chu a awm;
Buainate'n chhum angin min hual vel mah sela,
Ka hlau lawng; muanna ka nei alawm."

60. KA PHUR PAWH A ZANG A NI

"Ka nghawngkawl chu a nuam a, ka phur pawh a zâng a ni." (Matthaia 11:30)

Kan thil phurh engpawh hian rihna eng emaw tal chu a nei zel a. Kan thil phurh chuan kan taksa a delh ţhin a. A rih viau chuan kan chauvin, kan hah ţhin a ni. Kan phurrit chu taksa phurrit leh rilru phurrit a ni thei a. A enga pawh hi ni se, phurh a hrehawm ţhin. Harsatna te, lungngaihna te, natna te, vanduaina te leh thihna te hi phurrit a ni vek mai. Hengte hi mihringte chungah a lo thleng ţhin a, min tihrehawmin min timangang ţhin a ni. Heng phurritte hi phurh duh lo mah ila, kan phurh loh theih loh, mi tin chunga lo thleng ţhin a ni a. A pumpelh theih loh a ni.

Mahse, phurrit phurte tan sawmna duhawm leh lawmawm tak, Lal Isua hnen aţangin a lo thleng a. Lal Isua chuan, "Nangni, thawkrim leh phurrit phur zawng zawng te u, ka hnenah lo kal ula, keiman ka chawlhtir ang che u. Ka nghawngkawl bât ula, ka hnenah zir rawh u. Ka nghawngkawl chu a nuam a, ka phur pawh a zâng a ni," tiin, kan phurrit min chhâwk turin a inpeih reng a ni.

Phurrit kan tih hi Bible ţawngkam chuan "Pathianin a pêk che" tiin an sawi ţhin. Kan phurrit chu Pathian min pek a nih chuan Pathian chungah pawh vui mai âwm tak a ni. Phurrit min petu chuan, phurrit hnuaia hrehawm taka kan awm a phal lo va, min chhâwk zangkhai a duh a ni.

Heta nghawngkawl tih hi Mizote'n thil phurh nana kan hman nghawngkawl hi a ni lo va. Lei lehna hmanrua bawng pahnihin a hnuhna nghawng-

kawl hi a ni. Chu nghâwngkawl chu bâwng pakhat chauhvin a hman chuan a habthlak ṭhin a, bawng pahnihin an hnuh ṭa, an ṭan dun chuan a nuam ṭhin. Chutiang bawk chuan kan phurrit chu keimahni chauhva kan phurh chuan a rit ṭhin a, Krista nena phurhin a zâng ṭhin a ni. Ani chuan "Ka nghawngbawl chu a nuam a, ka phur pawh a zâng a ni," a ti a. Kan phurrit phurhte keimahni maia phur lovin, Lal Isua nen i phur ṭhin ang u "Lalpa, a rit em mai, min phurhpui rawh," tiin i ngen ṭhin ang u. Tichuan, ani'n min phurhpui ang a, kan phurrit chu a zângin phurh a nuam dawn a ni.

"I rit phurh chu Lalpa chungah nghat la, tichuan, ani'n a tichak ang che." (Sam 55:22)

"Ka phur Isuan min chhawk a,
Ka phurh zawh tawh loh chu;
La hlauhna min hneh sak ṭhin,
Chak lo, chakah min siam:
Ka phur Isuan min chhawk a,
Zaiin ka fak ta a."

61. LALPA'N A DUH A NI

Lal Isua Jerusalem khawpuiah ropui takin, Lal angin, chawimawiin a lut a (Marka 11:1-10). Hnehtu lal angin a lut a ni. Lei leh vana thuneihna zawng zawng neitu Lal a ni reng a ni. A thu thuin engkim mai hi a awm mai a ni Damlote a tidam a, mitthite a kaitho va, thlipuite a hau reh a, tui fâwn a thunun a. Engkim chungah thu a nei a ni. Jerusalem-a lal anga chawimawia a luh nan sabengtung no, tumna la chuanna ngai loh chu a zirtirten a neitu hnen atangin an la a. Sabengtung no an va

lak dawn chuan a neitute chuan, "Eng atan nge in lâk dawn ?" tiin an zawt a. Anni chuan, "Lalpa'n a duh a ni," tiin an chhang a; Lalpa tan chuan phal takin an pe ta mai a ni.

Ni 10 April, 1989 khan vanduaithlak takin Tv. Lalengkima, Pi Thangi, Khatla, Aizawl fapa chu Delhi-ah in chhawng sang tak, pawn lam kailawn aṭangin a tla a, a thi a. A ruang chu Aizawlah lak chhoh a ṭul ta a A local guardian ka ni a, a ruang chu ka zui chho ta a. Ni 11 zanah Aizawl kan thleng a. A ruang an ina an lak luh lai chuan a nu chu "Pathian ropui rawh se," tiin a au chhuak a. An in chhunga awm zawng zawng pawhin a tih angin an ti vekin a hria a. Engkima thih thu hi Synod damdawi Ina a fapa pakhat damlo a awm-pui laiin a hria a. Engkima thih thu a hriat hian a rilruah, "Lalpa'n a duh a ni," tih thu hi a lo lang a. An in a thlen chuan a fate an lo ṭap laih laih a. "Ṭap suh u, rorel fel a ṭul, ṭahna hun zawng a la tam mai," tiin a sawi a. Engkima ruang chu Aizawla lâk duh hle mah se, a harsat dan leh senso a tam tur a ngaihtuahin lak loh mai ṭhain a hria a. Mahse, an chhungkhat ṭainâte'n lâk chhoh an lo rêl fel tawh a. An duh ang chuan a ruang chu tluang takin Aizawlah lak chhoh a ni ta a.

A ruang phûm zan chuan an ina lenkhawmnaah Pi Thangi chuan thu a sawi a, ṭawngṭaina a hlân bawk a. Heti hian a sawi : "Lalengkima hi kum 20 chuang lai Pathianin min kawltir a, ka ta emaw ka lo ti hman tawh a. Mahse, Pathian ta a ni a, a neituin a la leh ta a ni. Min laksak chungchangah vui tur ka ni lo; a neituin a thuin a ti mai a ni

zawk. Lalpa'n min pe a, Lalpa'n a la leh ta a ni. A thihna hi Pathian ropuina ni se ka duh ber a ni," tiin a sawi thei a Kan zai a, a lâm a, a hmel hmuh a hahdam em em mai! A hnen aṭangin zir tur a awm hlein ka hria. Kan chunga thil lo thlengte, kan thil tawhte hi, "Lalpa'n a duh a ni, Lalpa duh dan a ni," tiin kan sawi ve thei ang e.n le ?

62. LUNGNGAIHNAIN MIN LIAMTIR DAWN A NI!

"Ka fapa hi in hnenah a chhuk ve lo vang; a u a thi tawh a, amah chauh hi a ni tawh si a: in kalna kawng lakah te tawhsual a zuk tawh chuan, ka lu ṭuak hi lungngaihnain thlânah in liamtir dawn a ni," (Genesis 42:38)

He hun laia Jakoba lungngaihna leh manganna hi eng emaw chen chu kan hriatthiampui phak âwm e. A fâ duat, Josefa a awm tawh lo va, a thi niin a ngai a. An ramah ṭâm a tla a, ei tur an nei lo va, Aigupta ramah a fate pûr phur turin a tir a. An nau Josefa, mumang neia an tih ma kha, Aigupta ram hotu a lo ni a. A hnenah an kal a. Mumanga a hmuh ang ngei khan a unaute chuan chibai an bûk ta! Josefa a nih an hre lo va, Josefa erawh chuan a unaute an ni tih a hria Buh chu an duh tawk a leitir a. Anmahni ringhlel angin a awm a. Anmahni fiah nan thil pahnih a phût ta a. Pakhatna chu an unau zinga pakhat an hmutchhiah tur a ni, a pahnihna chu, buh lei tura an lo kal leh hunah an zinga naupang ber Benjamina an hruai tur a ni.

In an thlen chuan an pa Jakoba hnenah heng thu hi an hrilh a. Jakoba chu a mangang hle mai. Heti hian a sawi chhuak hial a : "Nangni hian ka fate mi chântir a nih hi : Josefa a awm tawh lo va, Simeona pawh a awm tawh hek lo; Benjamina lam pawh hruai bo in tum lehzel a; chung thil zawng zawng chuan mi tlakbuak a nih hi !" tiin. Jakoba rilru natzia chu kan suangtuah thiam mai âwm e !

Jakoba ang hian kan chunga harsatna lo thleng te hi hriatthiam a va har ê'n ! Harsatna pakhat mai pawh ni lo, pahnih pathum a lo thlen zâwn phei chuan hriatthiam a har zual ţhin a ni. Ringtute meuh pawh hi Pathian laka vui mai awl tak a ni ! Pathian remruat dan leh a thiltum hi hriat phak a va har êm !

Amaherawhchu, buaina leh harsat hun laia chauva, beidawng mai lovin, Pathian ringtu chu a lo harh chhuak leh ţhin a ni. A mangan zual lai chuan Jakoba pawhin a fate a mawhchhiat a; lungngaihnain a hun tawp a thleng dawn niin a ngai a ni An buh neih chhun chu an ei zo dawn ta a. Aigupta ramah chuan kal leh lo thei an ni lo va. An kal dawn chuan Benjamina hruai ngei a ngai si a. Jakoba chuan Pathian khawngaihna dilin, a hnena innghatin a fate a kaltir leh ta a (43:13, 14). A hlauhthawn ang zawngin a fate chu a chân ta lo va. Josefa chu a unaute hnenah a inhriattir ta a. Buh pawh an duh tâwk a pe a, a man pawh a ţhîng ta lo va. An beisei phak loh duhsakna an dawng ta a. Josefa chuan a unaute hnenah chuan heti hian a sawi ta a : "In unaupa Josefa Aigupta rama luhpui tura in hralha kha ka ni. Nimahsela, heta kal tura mi hralh avang hian lungngai duh suh

ula, mahni inhaw duh hek suh u, mite nunna chhan dam turin Pathianin in hmaah hian mi lo tir hmasa a nih hi," tiin (45:4,5). "Thu ka pe a che. Heti hian ti rawh u : in fanau tê tê te tan leh in nupuite tan Aigupta ram aṭang hian tawlailirte la ula, in pa hruaiin lo kal rawh u. In bungrua pawh ngaihtuah duh suh u, Aigupta ram zawng zawnga thil ṭha tinrêng hi in ta a ni si a" (45:19, 20). Josefa unaute'n heng thu an hriat chuan an va lawm nasa dawn êm ! Kanaan ram an thleng a, an pa hnenah chuan Josefa thusawi zawng zawng chu an hrilh ta a; Jakoba thinlung chu a harh ta huai a An hlimin, an va lawm dâwn êm !

Lungngaihna leh manganna nasa tak kan tawh chângin heng thute hi i ngaihtuah ṭhin ang u. Kan thinlung hah a lo harh ang a, Pathian chhâwkna leh thlamuanna kan dawng ve thei ngei ang.

63. LUNGKHAM A SAWT LO

"Chuvangin, ka hrilh a che u, 'Eng nge ka ei ang a, eng nge ka in ang aw ?'' tiin in nunna thu leh, 'Eng nge ka silhin ka fen ang aw ?' tiin in taksa thu lungkham suh u .. Chutichuan, a tuk atan lungkham suh u .. Ni khat atan ni khat hrehawm hi a tawk a ni." (Mat. 6:25–34)

Lal Isua hian mihring rilru put dan a hre ble mai. Mihring rilru hian thil tam tak a ngaihtuah a; a lungkham ṭhin a ni. Pathianin mihring hi ngaihtuahna hmang thei min siam a. Ngaihtuahna kan hmang thei hi tannung dangte aia kan danglamna pawh a ni a. Ngaihtuahna hmah leh kan awm dan tur ruahmanna neih hi thil sual a ni lo.

Mahse, rilru tihhrehawm nana hman leh lungkham hi a sâwt lo a ni.

Lungkham neih hian taksa leh rilru a tihreh-awm ţhin a. Hriselna pawhin a tuar phah thei a ni. Damdawi lam thiam mite chuan pumpui natna hi lungkham neih vang a ni theiin an hria. Rilru hlim hi damdawi ţha a ni angin, rilru hah hi natna thlentu a ni thei ngei ang.

Lungkham neih ţul lohna chhante lo ngaih-tuah ila :

1) Kan nunna leh taksa hi Pathian siam a ni a. Siamtu chuan kan mamawh min pe zel.
2) Pathian chuan a thil siam zawng zawng a en-kawl a. A thilsiam zinga ropui ber mihring phei chu min va enkawl nasa dawn êm!
3) Pathianin kan mamawh engkim a hria a, chu-vangin, lungkham a sawt lo a ni.
4) Lungkhum vangin kan taksa kan tidanglam thei lo. Kan tihdanglam theih dan chu – taksa leh rilru tihhrehawmna, natna thlen hi a ni.
5) Lungkham hi Pathian ring lo mite tihawm chauh a ni a, Pathian ringtute tan lungkham tur a awm lo. Lungkham hi Pathian rin zawh lohna a ni a, Pathian ringtu chuan a lungkham tur a ni lo.
6) Ni tin hian ama tawka lungkham tur a nei zel a, a tuk atan lungkham neih hi a ţul lo a ni.
7) Kan taksa mamawh chi hrang hrang – kan lungkham ţhinte hi Pathianin min pek a tiam a. Chumi dawng tur chuan A ram leh A felna zawn hmasak a ngai a ni. Mihringte hian mahni kan indah hmasa ber a, a dawtah mi dang. Pathian chu a hnuhnung berah kan dah ţhin. Chumi letlinga rilru put nan a pawimawh a ni.

"Muanna tam tak kan chan fo va,
sual leh lungngaih (lungkham) kan tuar thlawn,
Engkimah Lal Isua ringa
Kan ṭawngṭai loh avangin."

Engkimah Lal Isua ring ngam ila chuan, lungkham chu kan nei hauh lovang le! Lal Isua ringtu invuah hian Lal Isua aiin keimahni leh mi dangte kan ring zawk fo mai hi kan ti dik lo a ni.

Engkimah Lal Isua rin zir ila. "I thu ni se," tiin a hnenah i inkawltir ṭhin ang u.

"Lungkham neih hian mi tihrehawm a;
Thu ṭha erawh chuan a tilawm ṭhin."
(Thufingte 12:25)

64. PATHIAN NUNG THIL TI THEI

"Pathian Thu hi a nung a, thil a ti thei a, khandaih hriam tawn eng ang ai pawhin a hriam a, nunna leh thlarau, ruhtuah leh thling phel hrang khawp hialin a chhun thei a, thinlunga ngaihtuah leh tum te hi a hre thei a ni," (Heb. 4:12)

Johana chuan, "Thu hi Pathian a ni," a ti a. "A tirin Thu a awm, Thu chu Pathian a ni," (Joh. 1:1). Chutichuan, 'Pathian Thu hi a nung a, thil a ti thei a,' tih chu 'Pathian hi a nung a, thil a ti thei a,' tih nen thuhmun a ni.

Kan Pathian hi Pathian nung, thil ti thei a nihzia chu Bible thu aṭang leh a mite nun aṭangin a hriat chian theih hle a ni. Israel fate a enkawl leh a hruai danah te Pathian nung leh thil ti thei a nihzia a lang chiang hle a. Daniela leh a ṭhiante pathum a chhanchhuah danah pawh kan hmu chiang hle a ni. A dang tam tak sawi tur a awm zel mai.

Israel fate chungah leh mi dangte chunga a thawh danah Pathian nung, thil ti thei a nihzia chu phat rual lohvin a lang a; keini pawhin, 'a dikzia kan hria alâwm,' kan ti thei âwm e.

A nih leh, Pathian nung, thil ti thei a nihzia hi nangma nunah i hre ve tawh ngai em le? Hei hi zawhna pawimawh tak a ni. I ngaihtuah tlâng teh ang u. Keini chhungkua pawhin Pathian nung, thil ti thei a nihzia hi kan tem ve zauh zauh ṭhin a. Tun hnaia kan hriat ka han hrilh ang che u. Kan Kohhranin Mizoram pawnah ṭum hnih min tir chhuak a Kan fanu Flora Lalramruati zirnain a tuar phah hle a. Kan insawnna hmunah zirlai a lo danglam zel avangin, harsatna a tawk a ni. A zir rualpuite aiin kum hnih laiin a pawl a hniam phah a. Kum 1991 February thla bul lam khan Class X a exam a. Exam ni hmasa ber dawn zanah a zir thiam tawhte a ngaihfin vekin a inhria a, a mangang hle mai a. "Ka pa, ka exam lo mai ang e, ziak tur ka hre hauh lo vang." a ti a. Kan mangang hle mai a. Khum pindanah kan lut a, ṭhingṭhiin Pathian hnenah kan ṭawngṭai ta a. A tûk khua a lo var a, exam pawh chu a bei thei ta a; Pathianin kan ṭawnṭaina a chhang a, a passed ve ta a. Pathian chungah kan lawm hle. Delhi-ah hian sikul luhna hmuh hi thil harsa tak a ni. Class XI a zirna tur sikul kan ngaihtuah leh ta a. Sikul pathum laiah luh kan dil a, min ṭanpui thei tur te pawh neiin kan inhria a. An ṭanpuinain a eng berah emaw chuan kan luhtir theih kan beisei a. Mahse, kan beisei angin thil a kal tluang lo va. Harsatna eng emaw a lo awm zel a. Pathian hnena ṭawngṭainaah te pawh kan dil ṭhin a. Mahse, Amah aiin midang min ṭanpui tura kan beiseite

kha kan ring zawk ta a. Amah aia mi dangte kan lo ring zawk a nih chuan min ngaidam tur leh, Amah chu ring ngam tur leh, kan tana ṭha tur ber sikula a luh theihna tur min ngaihtuahsak turin kan thlen leh ta a. Kan beisei ngam tawh loh hnuah kan sikul luh dilna pakhat, kan in aṭanga hnai tê, kea kal phak maiah luh theihna min pe leh ta mai a. Pathian nung, thil ti thei leh rin tlak a nihzia a tharin kan dawng leh ta a. Pathian hnenah lawmthu kan sawi leh ta a ni. Kan Pathian hi Pathian nung, thil ti thei a lo ni tak zet mai. Chu Pathian chu i thinlung chhungah a nung ve tawh em?

"A nung, A nung, Krista Isua a nung,
Kan leng dun ṭhin, kan inkawm ṭhin;
Nun kawng zim takah hian,
A nung, A nung, Chhandamna pe turin
Engtin nge ka hriat min zawt maw?
A nung, ka thinlungah."

65. KEI CHUAN PATHIAN KA LA RING TLAT ASIN

Ni khat chu Pastor John Paterson-a hian a kohhrana mi pakhat chu a fanu a thih avangin a leṇpui a. Chu pa chuan a fanu chu a ngai em em mai a. A fanu thlalak chu Pastor a entir a, a hnenah heti hian thu a sawi a. "Pastor, he ka fanu hi he inah hian ni tin, zan tin a tlan vel ṭhin a, chu chu hmuhnawm ka ti hle ṭhin. Nimahsela, tunah chuan a thi ta. Pathian hnenah a damna turin ka ṭawngṭai a, mahse a thi ta tho si a. Tun hnuah chuan Pathian hnenah ka ṭawngṭai ngai tawh

dawn lo va, Biak Inah pawh ka hmel hmuh hensei tawh lo vang che" tiin.

Pastor chuan a thusawi chu a han ngaihtuahin a rilru natna chu thu maiin a tihdam theih dawnin a hre lo va, hnemna leh thlamuanna thu engmah sawi lovin a hawsan ta a.

Hun rei vak lovah chuan Pastor fapa naupang chu a thi ve ta a. Thihna leh lungngaihna karah pawh Pastor chuan Pathian a rinna a vawng tlat a. Tun hma lawka a Kohhrana mi, a fanu a thih avanga beidawnga lungngai taka awm chu a hnem thei dawnin a hre ta a. Tichuan, chu pa inah chuan a va leng leh a. Kawngkhar a kik a, in neitupa chuan a han hawng a, Pastor chuan chibai a buk a, "Unaupa, kei chuan Pathian ka la ring tlat asin..." tiin a hrilh a. Chu pa chuan Pastor chunga thil lo thleng chu a hre ve reng a. Pastor-in a hnena thu a sawi chuan a rilru a hneh ta hle a. Tichuan Pathianni leh aṭang chuan Biak Inah a inkhawm leh ta a ni.

Thu tam tak sawi dun lo mah se, an chunga thil lo thleng leh an tuar thuhmun chuan an rilru a inhmuhtir a, an inthlamuan tawn thei ta a ni.

Habakuka 3:17–18

"Theipui thing pâr vul dâwn lovin,
Grep hrui rah dawn hek suh seng,
Olive thing pawh rah lovin,
Lovin ei tur chhuah dawn lo seng,
Huang ata ran rual tibovin,
Ran inah ran awm lo mah seng,
Ka lawm zel ang, LALPA-ah chuan,
Ka chhanḍamna Pathianah chuan ka lawm cheu dawn."

66. RINNA LOVIN I HLIM ZAWK ANG EM ?

Khaw pakhatah Kristian sumdawng pakhat a awm a. Vanduaithlak takin a kâwng chin hnuai lam a zeng a, chutianga a awm hma chuan Kristian ţha tak leh ţangkai tak a ni a. Chutianga zeng, che thei lo leh engmah thawk thei lova na tuara a awm avang chuan a lungngaiin a mangang hle ţhin a.

Ni khat chu pastor-in a va tlawh a. A nat dan te leh a lungngaih thute a lo hrilh a. Pastor hnenah chuan, "Pastor, ka rinna hi eng nge a ţangkaina ? Engmah a sawt lo ve" tiin beidawng takin a hrilh a. Pastor chuan, "I natna leh i lungngaihna chu ka hriatthiampui ngawt mai che, Pathiana beidawnna i nei pawh i thiamawm khawp mai. Mahse, thil pakhat ka zawt ang che, i beidawnna i rinna i bansan hmain hei hi ngaihtuah teh, i lungngaihna leh natna avangin beidawngin i rinna hi bansan ta la, i natna hi a dam phah ang em? Rinna tel lova i tuarin i hlimin i lawm zawkin i ring em ?" a han ti a.

Chu pa chuan Pastor hnen aţangin thlamuanna thu a beisei a, a beisei loh tak, amah inngaihtuah harhna tur thu a dawng ta hlauh zawk a. Pastorin a hnena a sawi chu dikin a hria a, tichuan Pathian ringin chhel takin a natna chu a tuar thei ta a ni.

Sâm 116:3,4,5
"Thihna hruihruaite chuan mi zem a,
Seol natnate chuan mi man a ;
Manganna leh lungngaihna ka lo tâwk a.

Chu veleh chuan LALPA hming chu ka lam a;
"Aw Lalpa, khawngaih takin ka nunna hi
chhanhim ang che" tiin.
Lalpa chu mi khawngaih thei tak leh fel tak a
ni a;
A ni, kan Pathian chu mi lainat thei tak a ni.
Ka nunna hi thihna lakah i chhanhim si a.

67. KUTA INCHELHIN, NGAWI RENGIN

John-a leh Robert-a chu sikul an kal lai hun aṭanga ṭhian inkawm ngeih tak an ni a. An lo puitlin thlengin ṭhian inkawm ngeih tak an ni zel a. Robert-a chuan Pastor hna a thawk a.

Vanduaithlak takin John-a nupui chu a thi a, a fate pahnih leh a pasal chu a thihsan ta a. A tuar thiam hle mai. Miten an tuarpuiin amah hnemna thute an sawipui ṭhin a. I nupui chu natna tuar tawh lo turin a awm tawh a, chuvangin intilungngai lutuk mah ta che, i fate pahnih enkawl tur i nei a; anni hi ngaihsak rawh, an ti ṭhin a. An thusawite chu a hre thiam vek mai, mahse a nupui, a hmangaih chu a thi ta a, an hnenah a awm ta lo chuan a rilru a tihrehawm em em mai a.

Ni khat chu a ṭhianpa Robert-a chu an inah a lo leng ve a. Kum hnih lai kal tawhah khan Robert-a chuan a nupui leh a fapa neih chhun chu Motor chet sualnaah a lo ṭhen tawh a.

An ṭhian dun chuan chibai an inbuk a, inhmatawnin ngawi rengin an ding dun a. Robert-a chuan John-a hnenah hrilh tur tam tak a nei a, mahse an kut inchelhin, ngawi rengin an ding dun reng a. Chutianga a ṭhianpain a tuarpuina chuan John-a chu nasa takin a thlamuan ta a ni.

Sam 42:11
"Aw, ka nunna, engah nge i kun reng ?
Engah nge ka chhungah hian i buai ni'?
Pathian beisei rawh; amah chu ka la fak dawn si a,
Ka hmel tidamtu leh ka Pathian chu."

68. KHAWNGAIH THIL NAWI TE TE

Ni khat chu Pastor pakhat hian a Kohhrana mi, nu pakhat, bel zuar, a damloh avanga damdawi ina awm chu a tlawh a. Thingtlang khuaa in chhe têa awm ṭhin a ni a. Damdawi in chu phui tak a ni a, a la awm ngai loh avangin a thawpikthlak hlein a hria a.

Pastorin a va tlawh chuan a hnenah, "Pastor, he damdawi in hi a ûp khawp mai a, ka thaw a ipik hle mai. Boruak thianghlim hip theihna thianghlim hmun thengthaw ka ngai hle mai," tiin a lo hrilh a.

Pastor chuan mangang lo tur leh thlamuang taka awm turin a hrilh a, a chhuahsan leh ta a. Chu nu chenna hmun lamah chuan a kal a, pangpar chi hrang hrang a va laksak a, damdawi inah chuan a kir leh ta a; chu nu damlo hnenah chuan pangparte chu a va pe a. Chu nu chuan pangparte chu a hmuh chuan a lawm em em mai a, a hmelah hlim hmel a lang chhuak a. "Pastor, ka va lawm tak em !" tiin lawmthu a hrilh a. Pastor-in a ngaihsakzia leh a duhsakzia a hria a, a lawm em em a ni.

"Khawngaih thil nawi te te,
Man nei tham lo chu;
Rem thu leng atan chuan,
Ro aiin a hlu."

69. TLEMTE A TAWK, PEN KHAT PAWH NI MAH SE

Mi tinin thil lo thleng tur hriat kan chak a. Naktukah thil eng nge lo thleng dawn tih hriat kan chak ṭhin. Amaherawhchu, mi tumahin tun hun piah lama thil lo thleng tur hi kan hre thei lo Lal Isua chuan heti hian a sawi, "Chutichuan, a tuk atan lungkham suh u, a tuk chuan ama tan a lungkham chawp dawn si a. Ni khat atan ni khat hrehawm chu a tawk a ni." A zirtirte hnenah, "Vawiinah hian kan ei khawpin chaw min pe ang che," tia ṭawngṭai turin a zirtir bawk a. Nakina thil lo thleng tur kan engto leh ngaihtuahna lamah tun huna kan tih tur kan ngaihthah bawk ṭhin a ni.

Nakina thil lo thleng tur hi tumahin hre lo mah ila, keini Kristiante chuan hun chunga thuneitu leh roreltu Pathian kan hriat avangin kan thla a muang a ni.

"Enna nunnem thimin ka vel a bawm" tih hla phuahtu hian a lo hre dik hle a ni.

"Enna nunnem, thimin ka vel a bawm
Mi kai ang che;
Zan a ni e, inhlatin ka lo awm,
Mi kai ang che.
Ka ke veng la, thlir hlat ka dil lo ve,
Tlemte a tawk – pen khat pawh ni mah se."

Kan chunga thil lo thleng tur kan hre lo hi malsawmna ropui tak a ni. Kan chunga thil lo thleng tur hi hre thei vek ila, lungngaia mangangin kan kun reng mai awm e !

70. THLAMUANNA THUCHAH

PATHIANIN hlauhna vanga i lungngaihna hnem turin Chakna pe che sela.
PATHIANIN ni tin i mamawh ang zelin khawngaihna pe che rawh se.
PATHIANIN tuma pek theih loh Thlamuanna leh hahdamna pe che sela.
PATHIANIN A hmangaihna ângchhungah kum khuain hum che rawh se. Sam 67:1

Pathianin min khawngaih sela, mal min sawm sela, A hmel chu kan chungah rawn êntir rawh se.

71. THU PANGA TAWI TE

Ni khat chu nu pakhat hian a fanu kum 11 mi hi a len chhuahpui a; kawnga an kal lai chuan putar tiang hawl hi an tawk a, an kalpel mai dawn a. Chu hmeichhe naupang chuan, "Ka pu i dam em ?" a han ti a. Putar chu a lo lehhawi a, a nui suk a. "Dam e," tiin a chhang a. Thu dang phei chu a sawi zui hauh lo. Chu nu chuan a fanu chu a kai a, an kal zel a. Nakinah chuan a fanu hnenah chuan, "Kha putar kha i hmelhriat mi a ni em ni ?" tiin a zawt a. A fanu chuan, "Ni lo ve, ka nu, tarte hi an khua a har awm em a, ka'n be ve mai a nih kha," tiin a chhang a. A nu rilru chu a fanu thusawi chuan a khawih ta viau mai a. "Ka fanu chuan putar a hmelhriat pawh ni lo chu hlim hmel puin a bia a, engati nge kei hian ka tih ve theih loh ?" tiin a inngaihtuah a. Amah leh a mawhphurhna thil tam tak a ngaihtuahnain a rilru a luah khat a, mi dang a ngaihtuah chang lo a ni. Chung

thu panga, tawite, a fanuin putar hnena a sawi chuan chu putar khawhaṛ tak chu a hnemin a tihlim hlein a ring a. A fanu thusawi tawitê chuan a Kristian nunah nasa takin thu a sawi ta a ni. Ingaihsakna leh ṭawngkam ṭha tawitê hian rilru a tihlim ṭhin a ni.

I Pet. 5:7

"Pathian kut chak tak hnuaiah chuan intihnuai ula, anin a ngaihsak ṭhin che u avangin in manganna zawng zawng ama chungah nghat vek rawh u."

72. MI DANGTE TANA NUN PEK

Elizabeth Findlay chuan mite tana thil ṭha tih theih dan ṭha nia a rin chu Nurse hna thawh a ni a. Tichuan, Nurse hna zirna sikulah a kal a, a zir zawh chuan Strathmartine Hospital-ah Nurse hna a thawk ta a. Damlote enkawlin, thlamuanin, an thi tur te a bawisawm thin a. Nurse hna thawh pawh chu duhtawk lovin, pianphunga rual ban lo naupangte enkawlna hmunah a thawk leh ta a. Naupangte chu hmangaih takin a enkawl a, an zinga buai taka awmte chu nuam a ti em em ṭhin a. Chu hna chu a thawh chak ber leh a dam chhunga thawh a tum a ni a.

Vanduaithlak takin, amah chu a damlo va, rei lote hnuah chuan a thi ta mai a. Chu hna chu kum nga chauh a thawk hman a ni.

Ṭanpui ngaite tana nun petu chu Pathianin rei tak damtir awm tak kan ti awm e! A ni ngawt mai. Mahse kum nga chauh hna a thawk hman a, naupang tê niin a thi ta mai a ni. Engati nge Pathianin a thiḥ a phal. He zawhna hi tumahin kan

chhang thei lo. A chhan kan hre phak lo a ni. Atmaherawhchu, hei hi kan hria – Elizabeth Findlay chuan kum nga chauh hna a thawh chhung hian mi tam takin kan dam chhung hun rei tak kan thawh aia tam zawk a thawk hman a ni. Lal Isua, mi zawng zawng tana a nun petu pawhin kum thum chhung lek hna a thawk a. A hnathawh chu hna ropui ber a ni si. Hna kan thawh ṭhat leh kan thawh tam hi kan thawh reiah a innghat lo va, kan thawhna rilru leh kan inpeknaah a innghat zawk a ni.

Marka 10:45

"Mi tam tak tlan nana a nun pe zawk turin a lo kal a ni si a."

73. PATHIAN NEN CHUAN ENGKIM TIH THEIH A NI

America rama Pastor pakhat chu a pian tirha kut bûl a ni a. Kut bula a piang chhuak chu a nu leh pa rilru tinatu a ni a. A lo seilianin a lo puitling ang a, nu leh pa rilru tihrehawm a, tilungngaitu mai a ni dawn si.

Nikhua a lo hre ṭan a, a kut a bûl a ni tih a lo hria a. Mahse, a piansualna chuan khawvel tana a ṭangkaina dal lo turin theihtawp a chhuah a. Pastor nih a tum tlat mai a ni. Engtin nge kut nei lo chuan Pastor hna a thawh ang? Kohhran thil serh sakramen pawimawh – Lalpa Zanriah buatsaih leh Baptisma chantir te engtin nge a tih theih ang?

A nu leh a pa leh a lainate chuan Pastor nih a tumna rilru chu tihdanglam tumin nasa takin an bei a. Mahse, a tumna chu a nghet a; a rilru a sawn duh hauh lo mai. A tum ang ngei chuan

Pastor a lo ni ta. Kum 30 lai hlawhtling takin rawng a bawl ta a ni.

Engtin nge Lalpa Zanriah Sakramen leh Baptisma te a buatsaih? Lalpa Zanriah Sakramen chu thil ṭul engkim Upaten an buatsaih a. Thu a sawi thei a, tih tur a kawhhmuh thei a. Kut hman ṭulna apiangah Upa ten an tihsak ṭhin. Baptisma a chantir chuan Baptisma no chhunga tuiah chuan a hmui a va chiah a, naupang chalah a fawp zel mai a ni. Mihring tana tih theih loh hi Pathian nen chuan a tih theih zel thin a ni.

74. ENG HUNAH NGE I HLIM BER?

He zawhna hi, "Eng vangin nge i hlim ber?" tih zawhna nen thuhmun a ni lo. Hla phuahtu pakhat chuan, "Eng nge ka hlim chhan mi zawh chuan, Krista ka tana thi chu," tiin a lo phuah a. Kristiante hlim chhan ber chu Krista min hmangaih avanga kan tana thi chu a ni ngei mai.

He zawhna kan chhan tur hi 'mihringten kan hun tawng hrang hrangah hian eng hunah nge kan hlim ber?' tih zawhna a ni a. Kan ṭul lai ber hian kan hlim ber, tiin a chhan theih awm e. Kan ṭul a, kan buai eṃ em lai chuan, hnathawh zawha chawlh kan chak a ni mai thei. Mahse hnathawh tur nei lo va, awm mai mai chuan khua a har a, hrehawm kan ti leh mai ṭhin. Hnathawh hi a hlimawmin a nuam ber a ni ang. Lal Isua pawhin, "Ka Pa duhzawng tih hi ka chaw tui ber a ni," a lo ti a ni. Hna kan thawh hian, kan hnathawhah kan rilru kan pe zo va, kan harsatna leh lungngaihnate pawh kan theihnghilh ṭhin. Hna kan thawh hian kan rilru pawh a thianghlim a ni. Hna thawk

lova kan awm mai mai hian kan rilru a chawl chuang si lo va, thil sualte kan ngaihtuah ṭhin. "Dawngdahna rilru chu ramhuai hnathawhna hmun a ni," an lo ti a, a dik hle lo maw ?

John Wesley chuan hetiang hian thu a lo phuah a :

"Thil ṭha i tih theih zawng zawng,
Kawng tinrêngin,
Khawi hmunah pawh,
Eng hunah pawh,
Mi zawng zawng tân,
I tih theih chhûng ti ang che."

He thu ropui tak hi, kan nun dan leh kan thiltih kaihruaitu atân hmang thei ila, mi dangte tân malsâwmna thlentu kan ni ngei ang.

Phil. 4:13

"Mi tichaktuah chuan engkim ka ti thei a ni.

75. PATHIAN HNENA LAWMTHU SAWINA

Thil ṭha kan dawn ṭhin – ni êng, ruah tui, boruak thianghlim, thian ṭha, mite ṭhatna zâr kan zote leh thil ṭha dang tam tak kan dawnte avangin Pathian hnena lawmthu sawi harsa kan ti lo a ni thei e. Pathian hnenah lawmthu kan sawi bawk thin a ni ang. A chang chuan kan chunga thil lo thleng ṭhenkhatte avanga Pathian laka kan vui thu pawh kan sawi bawk ṭhin awm e. Chung thil kan chunga lo thlengte chu, kan tana ṭha tur a ni tih kan hriat chhuah erawh chuan Pathian hnenah lawmthu sawi tur kan nihzia kan hre chhuak thar thei a ni.

Vawi khat chu mi hausa pakhat hi a zinnaah ruahin a nan huh hnep mai a. A pawisa ah tam tak chu a huh chhe vek mai a. Sum ngaina n i a nih avangin pawi a ti em em mai a. Pathianin ruah nasa taka a surtir avangin Pathian chungah a vui ble a. Kawng sirah chuan misual pakhatin silaia kahhlum tumin a lo chang ru reng mai a. A silai a kau va, a hmet per a, mahse a zên a lo hlo hlauh mai a, a puak thei ta lo va. Mi sual laka a nunna a him theih chhan chu ruah tam tak sur avang a ni tih a hriat chhuah chuan Pathian hnenah lawmthu a sawi ta zawk a ni. Kan tana ṭha lo tur nia kan ngaihte pawh hi kan tana ṭha tur a lo ni thei reng mai. "Kan ṭhatna turin Pathianin engkimin min thawhsak ṭhin," tih hi hriatthiam harsa kan tih chang awm ṭhin mah sela, kan hriat chhuah meuh erawh chuan, "A lo ni tak a ! !" kan ti thei ṭhin a ni. Pathian chuan kan tana ṭha tur chu keimahni aiin a hre zawk a. Kan chunga thil lo thlengte pawh hi hriatthiam loh chang kan neih pawhin, "Pathianin engkim a hria a, a thlawnin kan tuar a phal lo vang," tih hi i ring tlat ang u.

76. KRISTIAN ZALENNA

Zalênna neih hi mi tinin kan châk a, mi mal, ram leh hnam ang pawhin zalenna neih kan duh ṭhin. Zalênna hi eng nge a awmzia i ngaihtuah ngai em ? Mahni duh dan ang anga awm leh thiltih hi mi tam tak chuan zalenna niin kan ngai a. Thununna hnuaia awm hi harsa kan ti ṭhin a. Mahse, mahni duh ang anga awm leh thiltih hi zalenna dik a ni hauh lo mai. Mi tin hi mahni

duh ang angin khawsa ta theuh ila, mi dangte tan harsatna thlentu kan ni mai ang. Mi dangte nen kan khawsaho thei hek lo vang.

Zalenna dik chu thununna hnuaia zalenna a ni. Min thununtu leh min kaihruaitu mumal tak a awm loh chuan, buaina leh harsatna kan hmabak a ni mai. Zalenna hi thununna leh khuahkhirhna hnuai atanga chhuah a, thununna leh khuahkhirhna dang hnuaia luhna a ni. Kristian zalenna pawh hi Setana bawih atanga chhuah a, Lal Isua bawiha luhna a ni. Chu zalenna chu he hla hian a sawi chiang hle mai a :

I bawihah min siam la,
Lalpa ka zalen ang;
Ka ngunhnamte min dahtir la,
Hnehtu ka lo ni ang.

Keimaha ka din chuan,
Ka pil ang hlauhawmah,
I thuhnuaiah min khung ve la,
Ka chakna a ni ang.

Ka thinlung chau tak hian,
Hotu a hmuh hma chuan;
Thununtu tak a nei lo va,
Herh lam a pan mai thin.

A che hlei thei lo va,
Hlin hrui i siam hma chuan,
I hmangaih bawihah siam tangin,
Dalin a leng tawh ang.

Ka duhthlan ka nei lo'ng,
I tan i siam hma chuan;
Lalthutthleng thlen a tum chuanin,
Kraun hlu a hnawl rih tur

I hmangaih awm nghengin,
I nunna a neih chuan;
Harsatna hual vel karah hian,
Nghet takin a ding ang.

77. ṬAWNGṬAINA

Mi thianghlim Francis-a ṭawngṭaina :

"Lalpa, remna siamna hmanrua atan
Mi hmang la;
Inhuatna awmnaah
Hmangaihna mi tuhtir la;
Intih natna awmnaah
Ngaihdamna mi tuhtîr la;
Rinhlelhna awmnaah
Rinna mi tuhtir la;
Beidawnna awmnaah
Beiseina mi tuhtir la;
Thimna awmnaah
Eng mi tuhtir la;
Lungngaihna awmnaah
Thlamuanna mi tuhtir ang che."

78. RINNAA ṬAWNGṬAI

Hetiang hian an sawi ṭhin: "Ṭawngṭaina thu ka sawi ṭhin, mahse ka ṭawngṭai tak tak ngai em ?"

Lal Isua zirtirte chuan Lal Isua hnenah, "Lalpa ṭawngṭai dan min zirtir rawh" tiin an ngen a. Lal Isuan ṭawngṭai dan a zirtir thu kan hmu. Keini pawhin chu chu kan ngenna ni ve sela a pawimawh ngawt mai. Lal Isua hnen aṭangin ṭawngṭai dan kan zir a ṭul a ni. Lal Isua chuan a Pa hnena ṭawngṭai a thlahthlam ngai lo tih kan hria. Zing takah a tho va, fianrialah a Pa hnenah a ṭawngṭai

ṭhin tih kan hria. Thil pawimawh a tih dawnin a Pa hnenah a ṭawngṭai ṭhin. A chunga thil harsa tak a thlen dawn pawhin a Pa hnenah a ṭawngṭai a. Lal Isua nun hi ṭawngṭaina nun a ni ngawt mai. A chunga thihna lo thleng tur chu pumpelh theih ni se a duh a, a Pa hnenah a ṭawngṭai a, "Aw ka Pa, a theih chuan he no hian mi pel lul rawh se; nimahsela keima thu ni lovin, nangma thu thu ni zawk rawh se." Thihna chu pumpelh theih ni se a duh a, nimahsela a Pa-in rem a tih loh chuan pumpelh a tum lo. Rinnaa ṭawngṭai chuan ṭawngṭaina chhanna chu a dil ang leh beisei ang a nih loh pawhin lungawi takin a pawm thei a. Rinnaa ṭawngṭai chuan a duh dana chhanna beisei mai lovin Pathian duh dan leh a chhanna anga lungawi a tum a ni.

Jakoba pawhin, "Rinnaa ṭawngṭaina chuan damlo chu a chhandam ang," tiin a sawi a. He thu hi eng nge a awmzia nia kan hriat? Rinnaa ṭawngṭaina chuan damlo chu taksa damna a thlen ngei ang tihna mai niin kan ngai em? Taksa damna hi damna tak a ṭling lo, na leh tura damna chauh a ni. Damna tak tak erawh chu taksa na leh thei tawh lo tura damna a ni. Damlo tana rinnaa ṭawngṭaina chu Pathianin taksa damnain a chhang a ni thei e, taksa natna nei leh ngai tawh lo turin taksa thihna hmangin a chhang thei bawk ang. Taksa damnaa a chhanna leh taksa thihnaa damna a pek chu lungawi takin kan pawm ve ve thei em le?

79. KHAW DUR LEH NI ENGAH

Mihring damlai hun hi khaw dur leh ni eng inpawlh a ni. Kan dam lai hun hi ngun takin

chhut ta ţheuh ila, khaw dur nge tam zawk ang, ni eng? Buaina te, lungngaihna te, manganna te, natna te leh thihnaten min chimin, min tilungngai fo ţhin. Mahse ngun takin chhut ila: Kan lungngaih ni nge tam zawk kan lawm ni? Mi tam zawk nunah chuan lungngaih ni aiin lawm ni hi a tam zawk awm e. Ni êng min pek avang hian Pathian hnenah lawmthu sawi ţhin ila, khaw dur lo thleng avanga kan lungawi lohna hi a nep sawt awm e.

Khaw dur hi a ţhatna i ngaihtuah ngai em? Ni eng chauh hi hmu reng ila, khaw dur leh ruah sur te hi awm ta hauh lo sela, kan nun hi a ro zo vek mai ang. Hnim hring leh thlai hi a awm lo vang, hmun tin hi thlaler ram ro a ni zo vek mai dawn a ni. Hla phuahtu pakhat pawhin, "Khaw dur khaw thiang nen lei a lo ţha si. Mihring siam ţhat nan khaw dur a ngai a ni," a lo ti a. Thu dik tak a ni.

"Ka Lalpa duh tak, min awmpui ang che," tih hla hi Rev. Henry Francis Lyte phuah a ni a. Thingtlang Kohhranah rawng a bawl ţhin a. Amah hi a hrisel vak lo va. Ni khat chu Daktawrin, "Hun rei deuh zawk dam i duh chuan, ram lum zawk hmun i pan a ţha ang" tiin a hrilh a. Ram lum zawk lam pana kal chhuah a tum ta a. A kal dawn Pathianni chuan Biak Inah inthlahna sermon harsa ti takin a sawi thei hram a. Inkhawm bâa chuan a pindanah a lût a, he hla hi a phuah ta a ni. Italy ram panin a chhuak ta a. France rama Nice khuaah a thi ta a ni.

He hla hi mi ţhenkhatin 'tlai lam hla' zingah an dah a. Mahse a phuahtu hian hun tlai lam ni

lovin dam lai hun tawp lam a phuah chhan zawk a ni. Kan nunna hi eng hunah emaw a la tawp dawn tih ngaihtuahna hian kan rilru pawh a ti mangang ţhin a. Mahse, Kristian hlate hian lungngaite leh mangangte hnenah thlamuanna a pe ţhin. He hla pawh hian mi ţam tak hnenah thlamuanna a thlen a ni.

80. ŢAPTE CHU ŢAHPUI RAWH U

Tirhkoh Paula chuan Rome khuaa mite hnena lehkha a thawnnah he thu hi a sawi a, "Lawmte chu lawmpui ula, ţapte chu ţahpui rawh u," tiin. Heng thil pahnihte hi a eng hi nge tih awl zawk ang? Ţapte ţahpui hi a awl zawk ang tiin kan chhang mai thei a ni. Lungchhe taka mi a ţah chuan rilru a khawihin mitţui pawh a tla ve mai thei. Mahse kan tuarpui tak zet em? Pastor pakhat chuan heti hian a ziak a, "Mi tam zawk chuan lawmte lawmpui hi awl kan ti zawk. Pastor hna kum 50 chuang ka thawh chhungin, ţapte ţahpui ai chuan lawmte lawm pui awl zawkin ka hria. Inneih inkhawm hruai aiin mitthi vuina inkhawm hruai a harsa zawk. Examnaa pass lawmpuina thu ziak aiin lusun hnena hnemna thu ziak a harsa zawk," tiin. Lawmte lawmpui aiin ţapte ţahpui hi a harsa zawk a ni mai thei a ni. Pastor upa pakhat chuan Pastor thar hnenah heti hian thu a chah, "Mi lungngaite hnenah Pathian thu sawi thin la, Kohhran mi i tlachham lo vang," tiin. Hei hi fuihna thu ţha tak zawm harsa tak si a ni!

Thlamuanna thu sawi hi harsa kan ti ţhin. A awmzia leh a tum tak kan hriat chian loh vang a ni mai thei. "Thlamuanna" tih awmzia hi "tichak"

tihna a ni. Joba'n harsatna nasa tak a tawh a, thlamuan a ṭul laiin a ṭhiante pathum chu thlamuan turin an lo kal a. An ṭhianpa thlamuanna tura a hnêna an thusawi chuan Joba a thlamuan zo lo. A tuarna chhan chu ama dik lohna avang niin an sawipui a, chu chuan Joba a tithlamuangin a tichak chuang lo. A tuarna tizualtu a ni zawk. Tuartute leh lusûnte hi hnem tuma thu sawipui vak a awl khawp mai. Thuin a hnem zawh loh chin hi a awm tlat mai. Thu sawi tam vak pawh a ni lo, hriatthiampuina leh tuarpuina rilru a pawimawh a ni. Thlarau Thlianghlim chu thlamuantu a ni a, tichaktu leh tihuaisentu a ni bawk, "kianga awm," "bula awm," "awmpuitu" a ni.

"Pathian chu kan inhumhimna leh kan chakna, mangan laia ṭanpui vartu hnai reng a ni" (Sam 46:1).

"Chutichuan, anmahni chhandamtu-ah Lalpa a lo awm ta a. An manganna zawng zawngah chuan a mangang ve ṭhin a" (Isa. 63:7).

"Lalpa, nangmahni siamtu leh dintu chuan heti hian a ti, 'tuite in daikai lai pawhin kei in hnenah ka awm ang a; luite in daikai lai pawhin a chîmpil lo vang che u: meia in kaltlang lai pawhin in kâng lo vang, " (Isa. 43:1,2).

Pathian thu-ah thlamuanna thu tam tak kan hmu a. Chûng thute chu kan mangan lai leh lusûn lai tein chhiar ṭhin ila. Mi mangang, lungngai leh lusûn te kan thlamuan theihna ber chu thlamuantu hnena hruai a ni. Bible-a thlamuanna thu ṭhenkhat i ngaithla teh ang:

"Tin, Pathian hmangaihtu, amaha ruat anga a kohvate tan chuan, an ṭhatna turin engkimin a thawhsak hlawm ṭhin tih kan hria" (Rom 8:28).

"Khawngaihnate Pa leh thlamuanna zawng zawng Pathian chu, fakin awm rawh se. Pathianin keimahni min thlamuanna ngeiin, hrehawm eng anga awmte pawh chu kan thlamuan ve theihna turin, ani chuan kan hrehawmna zawng zawngah min thlamuan thin" (II Kor. 1:3–5).

"Engah mah mangang suh u, engkimah ţawngţai leh dilin, lawmthu hril tel zelin, in duhnate chu Pathian hnenah hriattirin awm zawk rawh se. Tichuan, Pathian thlamuanna rilru reng renga hriat sen loh khan in thinlung leh in ngaihtuahnate chu Krista Isuaah chuan a vênsak ang che u" (Phil 4:6,7).

81. ENGKIM TAN HUN RUAT A AWM

Thuhriltu chuan, "Engkim tan hian hun ruat a awm a," tiin a lo sawi a. Chung hun ruat awm a sawi zingah chuan hengte pawh hi a tel a ni :

Pian hun a awm a, thih hun a awm a;
Ţah hun a awm a, nuih hun a awm;
Hmangaih hun a awm a, huat hun awm.

Heng thil inkalh tak takte hi mihring hun tawng zingah an awm vek a. Keini mihringte chuan heng hun lo thlengte hi ţha kan ti vek lo. "Pathian chuan engkim hi an hun ţheuhvah mawi takin a siam a," tiin Thuhriltu chuan a sawi zui zel a ni. Mihring tan chuan thih hun te, ţah hun te leh huat hun te hi mawi tih harsa tak a ni. Mizo upate chuan thih hun hi "chhiat tawh hun" tiin an sawi ţhin. Mawi an ti thei lo.

Thihna hi mihring nun tihrehawmtu niin kan ngai ţhin. Ngun takin ngaihtuah ila, a dik ang em ? Khawbung Thangluaia chuan hetiang hian a sawi

ţhin an ti, "Thihna hi awm lo sela mihring tan khawsak a harsa hle dawn a ni. Kan chenna in hmanrua te, thing, mau, dî leh hmanraw dangte hi thi thei lo sela, kan in te hi chen theihna hmun pawh a ni lo vang" a ti. Ban te, chhuat te, bang te leh in chung atan kan hman te hi thi thei lo se, a lo chawr chhuak ang a, chenna in kan tih pawh hi chen theih a ni dawn lo a ni. Thihna hi mihring tan pawha thil ţangkai a lo ni. Keini mihringte pawh hi kan thih hian kan inngaiin kan in-ui hle tak na a, thi thei lo ila chuan kan inuina leh in-ngaihna te hi a chuai mai lo'ng maw ? Tar, thi thei si lo kan inbuaipuina lamah kan inning ang a, a thi thei si lo va, a va buaithlak em ! kan inti mai lo'ng maw ? Tar, chak lo, engmah ti thei lo, chhungte tan pawh hnawksak mai ni ila, dam pawh a nuam chuang dawn em ni ?

Pathianin thihna hi nunna nei tan an hun Pa-khatah a ruatsak a. Thinna lo a hunah chuan mawi tak leh ţangkai tak a ni reng mai. A mawina leh ţangkaina ngaihtuah lovin, keimahni lam kan in-ngaihtuah a, kan inkhawngaih mai zawk ţhin a ni.

Kristiante tan phei chuan thihna hi kan tawpna a ni lo va, nun ropui zawk leh hlu zawk kan chan theihna tur a ni si.

82. THLIR DAN DIK LO

Pastor pakhat hian a bial chhunga pitar pakhat a va tlawh a. Chu pitar chu phunchiar deuh mai a ni a, vuina thu sawi tur hi a hre reng mai a ni. Mi tam tak chuan tlawh pawh an tlawh duh lo va, a bula awm nuam an ti lo a ni.

Pastor hnenah chuan a vui thu leh a lungawi loh thu hlir a lo hrilh a. Pastor chuan ngawi rengin minit nga vel lai a ngaithla a. Pitar puan ţhui mawi chu a la a, a thlir vang vang a, "Eng thil nge i ţhui? Eng nge a nih reng ka hre thei lo ve," a ti a. Pitar chuan, "I en dan a dik lo va, a dik lo lam i en a nih kha," tiin a hrilh a. Chu veleh Pastor chuan pitar hnenah a thlir dan dik loh ţhinzia hrilhna remchang tak a nei tih a hre ta a. "I puan ţhui mawi ka thlir dan ang hian nang pawhin i thlir ţhin alawm, chuvang alawm lungawina reng reng i neih theih loh," tiin a hrilh ta phawng mai a.

Chu pitar chuan a chunga thil lo thleng engkim mai hi a ţha zawngin a dawng ngai lo va, a ţha lo zawng hlirin a dawng ţhin a, chuvangin lawmna leh lungawina a nei thei lo a ni. Pastor chuan pitar puan ţhui mawi chu a en dan tur dik takin a han en a, a puan ţhui mawi awmzia chu a hmu thiam ta a ni.

Mi tam takin, he pitar ang hian kan chunga thil lo thleng leh kan vela thil awmte hi a thlir dan kan thiam lo va; thlir dan dik lovin kan thlir a, kan vui mai ţhin a ni. Kan tarmit vuah azirin kan thil hmuh a danglam ţhin an tih angin, kan rilru put dan leh ngaih dan azirin kan chunga thil lo thlengte leh kan vela thil awmte kan hmuh dan a danglam ţhin a ni. Tarmit dum kan vuah chuan kan thil hmuh engkim a dum zo vek mai a, tarmit darthlalang fim ţha tak kan vuah chuan kan thil hmuh chu a nihna dik takin kan hmu thei ţhin. Mi sual nia kan hriat te, thil ţha lo nia kan hriatte pawh hi a ţhatna lai hmuh chhuah kan tum chuan hmuh tur a awm sei a ni.

Pathian thu-ah hengte hi kan hmu, "Pathian hmangaihtu, amaha ruat anga a kohvate tan chuan, an ṭhatna turin engkimin a thawhsak hlawm ṭhin tih kan hria" tih leh, "kei zawng eng ang pawhin awm mah ila, lungawi zel ka ching tawh si a," tih thute hi.

83. ṬAWNGṬAINA

Aw Pathian,
Mi dangte min tuarpuina zawng lovin,
Mi dangte tuarpui turin min pui la;
Mi dangte min ngaihthiamna zawng lovin,
Mi dangte ngaithiam turin min pui ia;
Mi dangte min hmangaihna zawng lovin,
Mi dangte hmangaih turin min pui la,
Kan pek chhuah hian kan hlawk zawk ṭhin a,
Ngaidamtu kan nih hian ngaihdam kan hlawh ṭhin a,
Kan thih hian a ni, Chatuan Nun nei tura kan pian ni.

— Francis of Assisi

84. KHAWNGAIHNA — MIN THLAH LOTU

Mi tam takin hla hi lusun khawhar laia hnemtu mangan laia thlamuantu atan an hmang ṭhin. Thu sawi aiin hla thuin rilru a khawihin mi a hneh zawk fo a ni. Hla hian mi a tilawmin a tihlim thei a, mittui pawh a titla thei bawk a ni.

Kristian tam takin lungngaihna leh mangan laia inhnemna atan an hman hla pakhat chu :

"Aw khawngaihna min thlah lotu," tih hla hi a ni a. A phuahtu dinhmun leh he hla a phuah

laia a rilru put dan hriat phei chuan rilru a hneh zual a ni.

A phuahtu chu Dr. George Matheson a ni a. Ni 27 March 1842-ah Scotland ram Glasgow khuaah a piang a. A naupan lai aṭangin a mit a ṭha lo va, kum 18-a nihin a mit chu a del ta nghe nghe a ni. Mitdel chung chuan lehkha a zir zel a, lehkha pawh a thiam thei hle a ni. Zir thiam tawp Doctor ni hial khawpin a zir a ni.

Thingtlang khaw pakhat Inneland-ah Pastor hna a thawk a. Thu sawi thiam tak a ni a, miten a thusawi ngaihthlak an chak hle ṭhin a ni. Pastor hnaah pawh a inpe zo hle a, Kohhran mite a tlawh taima a, ṭanpui ngai leh damlo lusun khawharte a ngaihsak a, a Kohhran miten an ngaina em em a ni.

A mit a del tak avang hian a nupui hual chuan a nei duh ta lo va. A thil tawh hi a namai lo hle a ni. A mit a del a, ṭanpuitu a ngaih tehlul nen, amah ṭanpuitu tur a nupui hual chuan a nei duh lo ta lehnghal a ni a. "Harsatna hian mihring nihna ze dik tak a lan chiantir ṭhin," tiin an sawi ṭhin a. George Matheson nunah a lang chiang hle mai. Harsatna leh tuarna karah beidawng lovin Pathian a ring tlat a. Harsatna leh tuarna chuan a hneh zo lo a ni.

A farnu pasal neihnaa a tel ṭumin, a chunga thil lo thleng a ngaihtuah chhuak a, he hla hi a phuah ta a ni. A rilruah he hla thu hi a lo lut a, rei lo têah a phuah zo mai a ni. A nunah harsatna chi hrang hrang a tawh lai pawhin Pathian khawngaihna chuan a thlah ngai lo tih a hre chiang a ni. A hla thluk hi Dr. Albert Lister Peace siam a ni.

He hla hian Dr. Matheson nun leh thuhril leh Kristian beiseina nung a puang chhuak a ni. A nun thim lai ber leh lungngaih tawpah pawh a beidawng mai lo va. A chunga thil lo thleng apiangah Pathian hmangaihna a hmu zel a, Krista Kraws chuan a nun a chawikang a, chu Kraws thil tihtheihna zarah chuan hnehtu a ni zel a ni.

85. KEIMAH KA NI ALAWM, HLAU SUH U

Mihringten hlim ni leh lawm ni te hi nei ṭhin mah ila, lungngaih ni leh mangan ni te a lo awm leh ṭhin. Kan lungngaih laiin thlamuantu leh tuarpuitu kan ngai ṭhin. Chung hunah chuan kan hmangaih leh min hmangaihtu nia kan hriatte kan ngâi ber ṭhin a. Kan hnenah thlamuanna thu sawi thiam lo mah sela, kan bula ngawi renga an awm pawhin min chhawk huaiin kan hre thin. Mihringte pawh hi kan inhnemin kan inthlamuan thei hle a ni. Mahse, mihringte kan inhnem theihna leh kan inthlamuan theihna chuan chin tawk a nei ṭhin.

Lal Isua khawvela a awm lai pawh khan mihringte chuan lungngaihna leh manganna te, natna leh thihna te an tawk ṭhin. Lal Isuan natna chi hrang hrang tuarte a tihdam thu leh mitthi pawh a kaihthawh thu kan hria. A zirtirte pawhin lungngaihna leh manganna te, tihduhdahna leh thihna te pawh an tawk a ni. Lal Isua zirtirten Galili dila thlipui nasa tak an tuar thu pawh kan hmu a (Mk. 6:45–52). An mangangin an thlaphang hle mai. Thlipuiin lawng a nuai chhia ang a, an thi vek dawn emaw an ti hial awm e. Ṭanpuitu an ngaih lai tak chuan dil chunga mihring kea kal an

hmu a. Chu chuan an hlauhna leh manganna a tizual a. Galili dila sangha mantute hian puithuna ṭhlak tak an nei a. Zanah thawm leh ri danglam deuh an hriatin emaw thil danglam eng emaw an hmuhin emaw an chungah chhiatna lo thleng dawnin an ring a. Hemi ṭuma dil chunga mihring kea kal an hmuh pawh hian an hlau va, an mangang chu an au vak a. Lal Isuan an manganzia a hriatin an hnenah, "Thlamuang takin awm rawh u, keimah ka ni alawm, hlau suh u," tiin a ṭawng thlamuan ta a ni. An Lalpa chu hmuithla emaw an ti a, an hlau a ni. Mahse, an hmuh chiana an hriat chian chuan an manganna leh thlaphanna chu a reh ta a.

Thihna kan chunga a lo thlen hian, kan mangang a, kan thlaphang a, kan ṭap ṭhin. Kan ngaihtuahnate a mang a, kan khaw hmuhte a fiah lo va, thlamuantu Lalpa pawh kan hmu fiah ṭhin lo a ni. Hetih hun lai hian kan manganna leh thlaphanna chauh ngaihtuah buai a awl khawp mai. Thlamuantu aw ngaihthlak hun a ni a, Lalpa hmel hmuh a ṭul hun a ni. Thlamuantu aw ngaithlatute chuan an hre ṭhin a, Lalpa hmel hmuh tumtute pawhin an hmu ṭhin a ni. "Pathian chu kan inhumhimna leh kan chakna, mangan laia ṭanpui vartu hnai reng a ni," tih i hre reng ang u. "Thlamuang takin awm rawh u: keimah ka ni alawm, hlau suh u," tia Lal Isua thusawi hi i ngaithla ang u.

86. NI KHAT HREHAWM CHU A TAWK A NI

Thungngaih a, i mangan a, i thlaphan changin, [illegible] rei lutuk suh. Zanah mite hmuh loh leh hriat lohin i ṭap ṭhin a ni thei e, chu chu duh

tawk la, chhunah chuan mite hmuh leh hriatah hlim tum hram hram ang che. I tuar ang, lungngaihna leh manganna hi mite pawhin an tuar ve tih ngaihtuah la; nangmah chauhvin i tuar bik lo tih hria ang che. Mite hlimna leh lawmna te, lungngaihna leh manganna te chanpui la. Chuti lo chuan i lungngaihna leh manganna chuan a chimpil ang che a. mite tuarpui theih loh leh hnem theih loh dinhmunah i tlu lut ang a; tuman an ngaihtuah sak lo vang che.

"A ram leh a felna chu zawng hmasa tawk rawh u, tichuan chung zawng zawng chu a pek belhchhah dawn che u nia. Chutichuan a tuk atan lungkham suh u, a tuk chuan ama tan a lungkham chawp dawn si a. Ni khat atan ni khat nrehawm chu a tawk a ni" (Mat. 6:33,34).

"Lalpa chungah chuan lawm bawk rawh; tichuan i thinlung duhzawngte chu a pe ang che. I awm dan tur chu Lalpa chungah nghat la, Amah chu ring la, aman a ti vek ang. Lalpaah chuan chawl la, Amah chu nghak fan fan rawh. Intilungngai duh suh, thil tihsualah a lo tlak mai thin a ni" (Sam 37:4.5,7.8).

87. LAL ISUA KAN ṬHIAN ṬHA BER

He hla hi i sak hian a phuahtu chunga thil lo thleng eng nge ni tiin i ngaihtuah ngai em ?

He hla phuahtu hi Joseph Scriven a ni. Ireland rama piang a ni a, America ramah a pem a. Ram leh hnam tana mi ṭangkai tak a ni. "Ireland ramin America a pek ṭhat berte zinga mi a ni," an ti hial a ni.

Scriven hi mi vanduai tak leh lungngaihna tuar mi a ni awm e. Amaherawhchu, Pathian rinna nghet tak nei mi a ni a; vanduaina leh lungngaihna

chuan deidawnna a neihtir mai lo va, Pathianah a inpek zualtir deuh deuh zawk a ni.

Kristian ţhenkhat chu vanduaina leh lungngaihna kan tawhte hian beidawnna min neihtirin Pathian kan rinna pawh a nuai nghing mai ţhin. Pathian chunga vui mai pawh awl tak a ni. Scriven chu chutiang mi a ni lo va, a chunga vanduaina lo thleng chu Pathian hnaih zualtirtu mai pawh ni lovin, mi dangte pawhin Pathian an pawlna leh an hnaih theihna a lo ni ta zawk a.

A nupui hual chu vanduaithlak takin, an inneih dawn zanah tuiah a tla hlum hlauh mai. A va vanduaithlak tak êm! A duh ber leh a hmangaih ber nen an innei ang a, hlim takin an awm dun dawn a ni, tia a suangtuahna chu a thlawn a ni zo ta! Hetiang hunah hian mi ţhenkhat chuan dam reng a sawtin an hre lo va, mahni leh mahni an intihlum duh hial ţhin. Scriven erawh chuan Pathian fakna hla ropui tak phuah chhuah nan a lo hmang ta a. Chu hla chu mi tam takin an mangan lai leh an lusun khawhar laiin Pathiana inhnemna leh thlamuan nan an lo hmang ta a ni.

A nupui hual thi chu a nu pawhin a tuarpui em em mai a. He hla hi a nu hnem nan leh thlamuan nana a phuah a ni. A hla phuah hi hetiang takin a larin, a darh zauvin, a ţangkai ang tih ngaihtuahna pawh a nei kher lovang. Nimahsela, Pathian fakna hla ropui tak leh ţangkai tak a lo ni ta a ni.

88. DAMLO PAKHAT LEH PASTOR

Damdawi in pakhatah hian Pastor pakhat damlo hi a awm a. Daktawrte'n ngun taka an

en hnu chuan zai a ngaiin an hria a, zai an tum ta a ni. Zai hi thil huphurhawm tak a ni a, chhungte tan pawh a thlaphânthlâk duh hle mai. Chu Pastor chu zaina pindan lam panin Nurse-ten tawlailirin an nawr phei dawn ta a. A bula damlo pakhat chu Pastor an zai zawha zai tur a ni bawk a. Zai tura Pastor an buatsaih lai chuan a bula damlo pa pakhat chuan a lo thlir reng a. Pastor hmelah chuan hlauhna leh zamna hmel reng a awm lova. A awm pangngaiin hlim tak leh thlamuang takin a awm a. Tichuan, zaina pindan lamah an nawr phei ta a. Daktawrten hlawhtling takin an zai ta a A bula damlo pa pakhat pawh chu an zai ve ta a. Ani pawh chu an zai hlawhtling hle a ni.

Zai an tawh aṭanga ni rei vak lovah chuan, an harhin an lo ṭawng peih ta a. Pastor hnenah chuan a bula damlo pa pakhat chuan, "Ka hma chiaha zai tur kha i ni a, Nurse-ten zaina pindan pan tura an buatsaih lai che khan ka lo en reng che a; hlauhna leh thlaphanna reng i hmelah a lang lova hlauhna leh thlaphanna nei lova i hmel ka hmuh khan kei pawhin zai ka tawh tur chu ka huphurh lo sawt a, lawmawm ka ti ngawt mai," tiin a hrilh ta a.

He thu kan hriat aṭang hian kan nun, kan awm dan leh hmel lan dan te hian kan vela awm mi dangte hnenah nasa takin thu a lo sawi thei a ni tih kan hre thei a ni.

"Nangni hi kan lehkha, kan thinlunga ziak, mi zawng zawng hriat leh chhiar chu in ni e. Krista lehkha, keimahni min ziaktîr, lehkhatuia ziak ni lo, Pathian nung thlarauva ziak, lung pheka ziak ni lo, tisa thinlung pheka ziak zawk chu in ni tih chiang taka lantir a ni si a," (II Kor. 3:3,4).

89. HUAN ENKAWLTU LEH PANGPAR

Huan enkawltu pakhat hian a pu huan ngun takin a enkawl a. Pangpâr mawi tak tak a pâr vul chûk mai a. Tuk khat chu pangpâr huanah a lût a, a pangpâr mawi tak pakhat chu tuin emaw a lo thliak a, a la bo daih mai a, pawi a ti em em mai a. A pu hnenah a kal thuai a, a pangpâr pakhat tuin emaw a lo thliah thu leh pawi a tih thu a va hrilh a. A pu chuan pawi a lo tihpui hle dawn emaw a ti a. Mahse a rin loh takin a pu chuan, "Keiman ka thliak a nih kha," tiin a lo hrilh ta zawk a. Huan enkawltu chuan a pangpâr chu a puin a thliak a ni tih a hriat chuan, a uina leh pawi a tihna chu a reh ta a. A pu tana a enkawlsak a ni si a.

Keini pawh kan fa duh takte hi pangpâr huana pangpâr mawi tak ang an ni a. Min petu Pathian tana kan enkawlsak an ni. An thih pawhin min petu Pathianin a hnêna awm turin min laksak a ni. Kan fate an thihin, min laksaktu chu Pathian a ni a, a hnenah nuam takin an awm dawn a ni tih kan hriat phawt chuan, anmahni chu uiin ngai hle mah ila, kan tuar dan a danglam ngei ang. Min hmangaihtu Pathian chuan a fa duh takten a thlâwna kan tuar a phal lo vang. HMANGAIH PATHIAN a ni si a. Lal Isua'n a thih dawna a Pa hnêna, "I thu ni se" tia a inhlan ang khân kan Pa, Pathian hnênah inhlan ve tur kan ni.

90. VAWI KHAT AIA TAM KAN THI THEI EM ?

America ram President hmingthang tak Abraham Lincoln chuan heti hian a sawi, "Miin mi that

sela, vawi khat thih ka tawk a ni ang." Mahse thihna hlau reng reng hian nung reng ila, vawi tam tak ṭhi ang ka ni ang." Mi ṭhenkhat chu thih hlauvin ṭan nung ṭhin a ni awm e. Thih hlau reng renga nung kan nih chuan vawi khat aia tam kan thi thei a nih chu. Nang, chhiartu duh tak, vawi khat thih hmabâkin nge i awm, thih hlau reng rengin i nung ṭhîn le?

Engvangin nge mi tam takin thih an hlauh le? Thih hnua an awm dan tur an hriat loh vang leh thil eng nge an chungah lo thleng dawn tih an hriat loh avangin. Thih an hlauh avangin mi tam tak nun chu a hrehawm ṭhin. An nun leh an rilru hrehawmna tireh turin thlamuanna kawng tam tak an zawng ṭhin a. Mahse thlamuanna tak tak an hmu thei si lo.

Keini Kristiante erawh chuan thih kan hlau lo vang. Hun lo thleng turin kan chungah eng nge a rawn thlen dawn hre lo mah ila, keimahni nun leh hun chunga thuneitu Pathian kan rin avangin kan hlau lo vang. Kristiante chuan thihna hi kan tawpna tur a ni lo va, nun hlu zawk leh ropui zawk kan neihna tur a ni tih kan hria a. Chuvangin, thih a hlauhawm lo a ni. "Mi tupawh mi ring chu thi mah sela, a nun reng ang," Lal Isua'n a ti. Tirhkoh Paula pawhin, "Nun hi Krista a ni a, thih pawh hlawkna a ni. Kan nun pawhin kan thih pawhin Lalpa ta kan ni," tiin a lo sawi bawk a. Keini pawhin hetiangin hla kan sa ṭhin.

"Thihna thihnaah an ngai lo,
Lalpa hmangaihte chuan;
An van khawpui khawngkhar a ni,
An Pa hmel an hmuh nan."

91. KA KUTTE HI HMANG ANG CHE

Vellore khuaa Kristian Medical College Hospital-ah khuan daktawr pakhat Mary Varghese a awm a. Vânduaithlâk takin aksiden (accident) a tawk a, a na hle mai a. Damdawi inah thla tam tak a awm a. Zawi zawiin a lo dam chhuak leh ta a, mahse a kâwng chin hnuai lam chu a zeng ta a, a che thei hauh lo mai ! A duh ang angin a che thei ta lo tih a hriat chuan dam pawh a sawtin a hre lo va, amah enkawltu daktawrte hnenah chuan thih a duh thu a hrilh ta a. Daktawrte erawh chuan an ṭawng thlamuan a, Pathianin a nunna a zuah a, chuvângin hman duhna a la nei a ni ang tiin an hrilh a. Chutianga awm chung chuan Pathianin eng kawngin nge hman duhna a neih ang tih a ngaihtuah zui ta a. A naupan lai ata phâr natna veite chu a khawngaihin hmuh a hreh em em ṭhin a, Pathianin eng kawngin nge hman duhna a neih ang tia a inngaihtuah lai chuan, a rilruah phâr natna neitute tanpui theih dan tur a ngaihtuah ta a. Tichuan heti hian a ngaihtuah ta a. Tichuan heti hian a ṭawngṭai ta a ni : "Lalpa, hêng ṭanpui ngaite ṭanpui tur hian ka kutte hmang ang che," tiin. Phâr natna veite ṭanpui dan tur chu a rilru zawng zawngin a ngaihtuah ta a. Tichuan, phar natnain kutte a tihchhiat a, hman theih tawh loh, zai ṭhat theih dan a hmu chhuak ta a ni.

Dr. Mary chuan a kâwng hnuai lam che thei lova, a chunga vanduaina lo thleng dam aia thih a thlan hial zawkna chu mi dangte ṭanpui theih nan Pathianin a hmang ta hlauh zawk a, ni tih a hre chhuak a. A chunga vanduaina lo thleng chu mi tam tak tan malsawmna a lo ni ta hlauh zawk

a ni. Ama tan maia nung tawh lovin, midangte tana nunga an tana malsawmna thlentu a lo ni ta zawk a ni. Hla phuahtu pakhat chuan hetiangin hla a phuah a :

"Mi dangte ṭanpui nan,
Kan kut lo kut chu dang
Lal Isuan a nei lo," tiin.

Mi dangte hnena malsawmna thlentu nih kan duh ve em ?

92. KA PA, VAN IN ATA HLAA'N

He hla hi Kristian Hla bu No. 391-na a ni a. A phuahtu hi Charlotte Elioti a ni. Mizo ṭawnga letlingtu Zosapthara a ni. Rev. P.D. Sena chuan Hla leh a phuahtute chanchin a ziaknaah chuan Zosapthara chuan a unaupa America rama missionary-in a thihsan ṭumin he hla hi a ngaina hle a, Mizo ṭawngin a letling ta hial ni awmin a sawi.

He hla thu hi kan hriat chian theih nan hetiangin lo sawi ila :

Ka Pa, Pathian, ka in hlata,
Khawvel kawng bumboha ka vahvaih lai hian,
'I thu ni se' tia thinlung taka,
Sawi theih dan mi zirtir rawh.
Ka ṭhian duh tak ṭhen tâkte ngaia,
Ka rum lai pawhin;
'I thu ni se' tiin.
I hnenah ka inhlan ang.
Ka thinlung chau malsawm langin,
I thlarau duhawm lo chentir la:
'I thu ni se' tiin thil dang zawng chu,
I kutah ka hlan e.
Ni tin ka duhna ti thar la,

Ka duhna chu i duhna angin siam la;
'I thu ni se' tia ka sawi theihna
Daltu apiang tibo rawh.
He leia ka hnukchah dawnin,
Tun hmaa mittui nena ṭawngṭaina
Ka hlan ṭhinte chu,
'I thu ni se' tiin thihna lui kamah ka zai ang

Hla phuahtute hian Pathian pawlna thuk tak an neih laiin hla an phuah laia an rilru ṭawmpui pha lo mah ila, an hla phuahte chuan Pathian pawlna lamah kan rilru a hruai ṭhin a ni. He hla hi Pathian kuta inhlanna leh ṭawngṭaina hla ropui tak a ni. Harsatna leh manganna te, lungngaihna leh thihna kan tawh laiin he hla hi Pathian hnena kan inhlanna leh kan ṭawngṭaina hla ni thei sela. Pathian thlamuanna leh chhawk zangkhaina kan dawng ngei ang.

Lal Isua pawh a lungngaih vawrtawpa a Pa hnena a inhlanna chu "I thu ni se" tih a ni a. Keini pawh kan Pa hnenah "I thu ni se" tiin i inhlan ve ṭhin ang u.

93. TUARNA HI MI TIN CHUNGA THLENG A NI

Harsatna te, lungngaihna te manganna te, tuarna dangte leh thihna te kan chunga a lo thlenin zawhna tam tak kan zawt ṭhin. Engati nge kan chunga a lo thlen bik? Eng vangin nge a lo thlen, kan sual vang em ni? Pathian duh loh zawng kan ti em ni? Heng bakah hian zawhna dang tam tak kan rilruin kan inzawt ṭhin. Tuarna hi mi tin chungah a thleng ṭhin tih hre mah ila, kan chunga a lo thlen meuh chuan mi tin chunga

thleng ţhin a nih hriat harsa kan ti fo mai. Hei hian tuarna hrehawmzia a tilang hle a ni Tumahin tuar kan duh lo va, hrehawm kan ti ţhin a ni. Tuarna hi kan chungah chauh a thleng lo va, mi tin chunga thleng a ni tih kan hriat chian chuan tuarna kan chunga a lo thlen pawhin a tuar dan kan thiam sawt ang. Kan tuar ang hi mi dangin tuar ve se tih kan duh vang ni lovin, kan tuar ang tuartute hian min thlamuan thei hle a ni

Tuarna hi mi tin chunga thleng ţhin chauh pawh a ni lo va, Pathian fapa Lal Isua chungah pawh a thleng a ni. Lal Isua pawh a lungngai a, hmuhsit leh tihduhdahna a tuar a, chu chauh pawh a ni lo, thihna pawh a tuar a ni. Mihringte harsatna leh tuarna tinreng a tuar ve avangin kan tuarna te min hriatthiampui a ni. Kan tuarnaah min tuarpui a, kan ţahnaah min ţahpui ţhin a ni. Tuarpuitu kan va nei ţha em.

94. MANGANNA ZINGAH LENG MAH ILA

"Manganna zingah leng mah ila, nangin mi tiharh ang; mi dotute thinur bei turin i kut i phar ang a, i kut dinglamin mi chhandam ang. Lalpa chuan ka chungchanga a tih tur chu a hlen ang: Aw Lalpa, i ngilneihna chu kumkhuain a awm ang a; nangma kut thiltihte hi bansan suh ang che," (Sam 138:7,8)

Manganna leh harsatna kan tawhin Pathian kan au ţhin. Kan manganna min lâk kiansak tur emaw min chhanchhuak turin emaw kan beisei ţhin. Kan beisei angin a chhanna emaw a chhanchhuahna emaw kan hmu lo fo ţhin. Kan beisei huna a chhanna kan hmuh loh chuan min chhang dawn tawh lo

niin kan ring ţhin a. Kan beidawng dawn mai ţhin a ni.

Lazara chu thih ngamin a na a, A farnuten Lal Isua hnenah zualko an tir a. Zualko chuan, "I hmangaih kha a damlo ve," tiin a hrilh a. Lal Isuan Lazara dam loh thu a hriat hian, amah tidam tura hmanhmawh taka lo kal turin a farnute hian an beisei a rinawm. Lal Isua chu a hmanhmawh hauh lo mai. A thih hnu ni li velah a kal chauh va. Lazara farnu Marthiin Lal Isua a hmuh veleh, "Lalpa, hetah awm ni la chu ka nuţa a thi lo tur," tiin beidawng takin a lo hrilh thuai a. Marthii chuan Lal Isua thiltihtheihzia a hria a, mahse a nuţa chhanchhuah nan a tlai tawhin a ngai a ni. Lal Isua erawh chuan, "I nuţa a tho leh ang," tiin a chhang a. Marthii chuan a nuţa chu mitthi thawhlehna hunah a thawhleh a ring, mahse Lal Isuan a kaihthawh leh mai a ring phak lo. An beisei tawh loh hnuah, an beidawn dêr tawh hnuah, Lal Isuan Lazara chu a kai tho ta mai a ni.

Kan mangan tawpa, kan beidawn dêr hnuah Pathian hian hna a thawk chȃwk ţhin. Amah kan rin ngam tak zet leh zet loh te fiah a duh ţhin a. Engmah beisei tur awm tawh loh hnuah a thiltihtheihna hi a lang chiang zual ţhin a ni Chu thuruk chu kristian tam takin kan hre lo fo mai. Kan hmanhmawh a, Pathian hnathawh kan nghak chhuak zo lo fo ţhin a ni.

Sam ziaktu chuan, chu thuruk chu a hriat avangin, he thu hi a lo sawi thei a ni: "Manganna zingah leng mah ila, nangin mi tiharh ang," tiin. Pathian hian kan duh angin kan chungah thil ti turin kan beisei ţhin. Kan duh anga ti turin thunun kan

tum fo ţhin a ni. Pathian chuan kan duh anga tih a tum lo va, ama duh anga tih a tum zawk a ni A duh ang hriatthiam a, ţawmpui kan tum zawk tur a ni. Kan duh ang hi kan tan a ţha lo thei a, Pathian duh ang erawh chu kan tan a ţha ţhin a ni. Pathian duh dan chu kan duh dan nen a inrem loh pawhin, 'a ţha zawk ang tih ring ngam ila. A duh dan chu ţawmpui thiam ila, kan tan a hahdam ber dawn a ni.

95. LALPA ŢHATNA HMUH INRING SUH ILA CHUAN

"Mangan ni chuan a bûk teah mi dah ru dawn si a, a humhimna puan inah chuan mi thukru ang a, Lungpui chungah mi hlangkai ang. Ka nu leh ka pa chuan mi kalsan ta si a, nimahsela Lalpa chuan mi la pawm ang. Lalpa ţhatna hmuh inring suh ila chuan ka chau tawh tur a ni a. Lalpa chu nghak reng rawh; chak takin awm la, i thinlung chu intihuai rawh se; a ni, Lalpa chu nghak reng rawh" (Sam 27:5,10,13,14)

Lal Davida chu a hmelmaten thah tumin an bei a. Chutianga a nunna hlauhthawnawm taka a awm lai pawhin Pathian chu amah chhandamtu leh a himna kulh a ni tih a hria a, a zam lo a ni. Hlauhawmna hmunah pawh a hlauh lohna chu Pathian thiltihtheihzia leh ţhatzia a hriat chian vang a ni. Harsatna leh manganna tawh lai hian chauh mai a awl ţhin. Mahse a chau lo, Pathian ţhatna a hmu dawn tih a hriat tlat avangin. Lalpa chu nghah man a awm a ni tih a hria a, a nghak chhuak tawh ţhin a, mi dangte pawh Lalpa nghak

fan fan turin a fuih thei a ni. Mahniin kan tawh loh chu mi dangte hnenah pawh sawi a harsa ṭhin a, mi dangte fuih nan hman ngam a har a ni. Pathian thlamuanna pawh hi la tawh loh chuan, mi dangte hnenah thlamuang taka awm tura fuih har tak a ni. Fuih mah ila a awiawm kher lo vang.

Manganna leh lungngaihna te, natnate leh lusunna kan tawh lai hian thlemtu a chet duh hun lai a ni a. Pathian hmangaihna leh ṭhatna mi rinhlelhtir a tum ṭhin. Pathian chu nghah peih a ngai thin. Kan hmanhmawh ang hian a hmanhmawh ve ngai lo va, mahse a tlai ngai lo a ni. Thlemna kan tawh pawhin, thlemna rualin tlanchhuahna a siam ṭhin a, tlanchhuahna lam pan a ngai a ni. "Mihring tuar theih ang chauh lo chu thlemna reng reng in chungah a thleng ngai lo. Pathian zawng a rinawm a ni, ani chuan in tuar theih tawk aliam chu thlemna in tawh a phal lo vang; in tuar theihna turin thlemna rualin tlanchhuahna kawng a siam nghal zawk ang." (1 Korinth 10:13)

Kan taksa a chauh em em lai hian, chakna kan mamawh a. Mahse kan chauh miau si chuan engtin nge chakna kan hmuh theih ang ? Chakna keimahniah a awm lo va, chakna neitu leh chakna awmna hmun kan mamawh a ni. Kan nata kan taksa a chauh em em lai chuan keimahni aia chak kuta kan innghah a ngai a ni. Pathian chuan "Ngawi la, awm ble ble la, Pathian ka ni tih hre rawh," a ti. (Sam 46:10) Amah kan rin ngam ang chen chenin kan hahdamin kan thlamuang mai awn a ni.

Lal Isua chaknaa innghatin,
A tanpui ang che, a pui ang che:

A hmangaih thlawp lo i rin tlat chuan,
A zai hlimtir ang che.

Lal Isua chaknaah innghatin
I buaina pe rawh, Amah pe rawh;
I phur chu rit em mah selangin,
Lal hnenah ṭawngṭai rawh."

China rama missionary, Hudson Taylor-a chu a damlo va, a chau em em mai a. Chutih lai chuan a ṭhian hnenah lehkha a thawn a, hetiangin : "Ka chau em em a, lehkhathawn pawh ka ziak thei lo, Bible pawh ka chhiar peih lo va; ka ṭawngṭai thei bawk hek lo. Naupang te tak te, a pa kut rinchhana a innghat angin ka Pa kutah ka innghat tawp mai a ni" tiin. Chutiang taka a hnena innghat thlawp turin Pathianin a duh che a ni. Chak tum suh la; i chak lohzia hriain Pathian kut chakah inkawltir la, tichuan chakna i hmu dawn a ni.

96. KAWNG AWLSAM A NI LO

Tihhreawma ka awm hma khan ka vak bo ṭhin a;
Tunah erawh chuan i thu ka zawm ta.
Nang chu i ṭha a, thil ṭha i ti bawk a;
I thu ruatte chu mi zirtir ang che.
I thu ruatte chu ka zir theih nana
Tihhrehawma ka lo awm kha a ṭha a ni.
Rangkachak leh tangka sang tam tak ai chuan
I kâa ḍan chhuak-chu ka tan a ṭha zawk a ni.
Aw Lalpa, i rorelte chu a fel tih leh,
Nang chuan rinawm takin a ni, mi tihhrehawm ni tih ka hria
(Sam 119:67, 68, 71, 72,75)

Kan nun tana thil tha leh tangkai tam tak hi harsatna leh tuarna atanga lo thleng a ni chawk thin. Ni tina kan hmuh leh kan hriat than, a awmzia kan ngaihtuah ngai loh, tam tak hi tuarna avanga kan dawn a ni asin:

Kan taksa mamawh, a lova kan awm theih loh, ni tina chaw kan ei thin pawh hi tuarna tam tak kal tlanga kan neih a ni Buhhum suma den emaw buh herna khawla her emaw a ngai a; chumi hnuah tui sova chhum a ni leh a; tichuan chawa ei theih a lo ni chauh a ni. Uain thlum tak kan in thin pawh hi a sawr khura grep rah nasa taka sawr atanga lo chhuak a ni. Thingpui kan in thin pawh hi, thingpui hnah sih chhum, khawla nuai atanga lo chhuak a ni.

Kan hla ngainat leh duhzawng ber berte pawh hi, miten harsatna leh tuarna nasa tak an tawh atanga an phuah a ni asin.

Thil hlu leh man tam tak takte pawh hi, tuarna nasa tak kal tlanga siam a ni a. Thleng leh no mawi tak tak, China hlum (China clay) atanga siam te pawh hi, vawi thum, vawi li lai meia an rawh atanga an siam a ni a. Rangkachak hlu tak pawh hi meia nasa taka an rawh thianghlim atanga lo chhuak a ni.

Thing tar leh upa tawhte pawh, a zar hlawi chuan a lo chawrno va, a lo duah thar leh thin a ni.

Mihring nun pawh hian harsatna leh tuarna tam tak a tawh atangin thatna, nghehna, chakna leh thianghlimna a nei thin a ni. Natnate leh harsatnate tawk lova kan nun a kal tluang hlea kan hriat dai chuan, mi tam tak chuan, mal min sawmtu Pathian kan vah bosan thin a. Chutiang dinhmun

chu, Sam ziaktu pawh hian a tawh a ni. "Tihhrehawma ka awm hma kha chuan ka vak bo ţhin a," a ti a ni. Keini pawh kan vak bo fo ţhin awm e.

Mihring nun hi a luhlul ema thunun pawh a ngai fo ţhin. Thununnain kan nun kawng dikah a hruai ngil ţhin a ni. Thununna tawh lai erawh chuan hrehawm kan tiin, hriatthiam a harsa hle ţhin a. Tuar chhuah hnua, a awmzia hriat chian hnuah erawh chuan a lawmawm ţhin a ni. Chu chu Sâm ziaktu hian a hre chiang a ni. "Tihhrehawma ka lo awm kha ka tan a ţha a ni," a ti thei a ni.

Nu leh pate chuan an fa, an hmangaih takte chu, an thunun ţhin a. An ţhatna an duh avangin an tuar pawh an phal ţhin. Chutiang bawkin kan Pa, Pathian pawhin a fa duh takte hi kan tuar a phal a, kan ţhatna tur leh kan nun a thianghlim nan min tuartir ţhin a ni. "In tuar hi nangmahni thunun nan a ni; fate chunga tih angin Pathianin in chungah a ti a nih hi; pa thunun loh fa tu nge awm ngai le ? Fa zawng zawng hlawh ţhin thunun-na chu hlawh lova in awm erawh chuan fa tak ni lovin, sâwn in ni ang asin. Chu lo pawh chu min thunun turin kan tisa pate kan neih kha, chungte chu kan zah si a; chumi aia nasa zawkin, kan nun-na turin, thlarau te pa thu thuin kan awm dawn lo'm ni ? Anni chuan ni rei lo te, ţha an tih ang zelin min thunun ngei tak a, ani erawh chuan, a thianghlimna kan chan ve theih nan, kan ţhatna turin min thunun zawk a ni. Tin, thununna reng reng hi tuar lai chuan lawmawmin a lang lo va, lungchhiatthlakin a lang zawk ţhin, tuar hnuah erawh chuan, chumia sawizawia awmte tan chuan rah thlamuanawm tak, felna chu a chhuahsak ţhin."

Richard Baxter a chuan natna rei tak a tuar hnuin Pathian hnenah lawmthu a sawi a. "Aw Pathian, kum 58 chhung lai taksa natna ka chunga a thlen avangin lawmthu ka hrilh a che" tiin.

Kan nun kawng hi awlsam lovin harsa ṭhin hle mahse, Lal Isua nena kan zawh chuan, kan kawng a tiêng a, kan harsatnate min chhawk zangkhai ṭhin a ni.

"Ni lo, kawng awlsam a ni lo,
Isua ka kianga awm chuan
Kawng a tieng zel ang,
Ka phur apiang min chhawk zang zel ṭhin."

97. MEIA KAL TLANGIN

"Ngai teh u, mi pali phelha mei laia vei veia; na hauh lovin ka hmu a, a palina lan dan phei chu Pathiante fapa ang a ni." (Daniela 3:25)

Daniela ṭhiante pathum chu lal Nebukadnezzara lim hmaa bawkkhupa, Pathian chibai buka buk turin thu an pe a. Chu thupek chu an zawm loh chuan rawhtuina meipuia paih luh tur an ni. A va rapthlak dawn em !

Anni erawh chuan, lal thupek chu an hlau hauh lo mai. Jehova lo chu pathian dang chibai buk an tum hauh lo mai. Lal Nebukadnezzara hnenah heti hian thu an sawi ta mai a, "Kan Pathian a rawng kan bawl ṭhina chuan rawhtuina meipui ata min chhanchhuak thei si a, i kut ata pawh, aw Lalber, min chhanchhuak mai ang. Chuti lo pawh ni se, aw lalber, i pathiante rawng chu kan bawl dawn lova, i rangkachak milim din pawh chu chibai kan buk hek lo vang, tih hi hria ang che," tiin.

Nebukadnezzara chu a thinur nasa em em mai a. Daniela ţhiante chu rawhtuina meipuia paih turin thu a pe ta a. Tichuan, phuar chungin rawhtuina meipuiah an paih lut ta a.

Pathianin anmahni a awmpui a, meipui a pangngai aia a let sariha sa zawk pawh chuan a kang thei lo a ni. An phuarnate chu a phelh a, meipuiah chuan an vei an vei ta mai a. An zingah Pathian a tel ve a, mi pali angin an hmu a ni. Zawlnei Isaia chuan Pathianin a mite manganna leh harsatna a hriatpuiin a awmpui ţhin tih min lo hrilh a, "Lalpa nangmahni siamtu leh dintu chuan heti hian a ti : tuite in daikai lai pawhin kei in hnenah ka awm ang a; lui te in daikai lai pawhin a chim pil lo vang che u; meia in kal tlang lai pawhin in kâng lo vang." Isaia 43:1,2.

Nebukadnezzara chuan Daniela ţhiante meipuia an vei an vei a, an kang si lo a hmuh chuan mak a ti em em mai a. Meipui aţanga lo chhuak turin a au ta ruai mai a ni. An taksa chungah meiin thiltihtheihna a nei lo va, an samzai pawh a kang kir lo va, mei rim pawh a nam hek lo. Daniela ţhiante Pathian thiltihtheihzia chu a hmuhin an Pathian chu a fak ta a.

Meipui sa tak pawhin an chetvel a tidanglam chuang lo va, khawlaia an kal pangngai angin an kal mai a ni.

Pathianin amah ringtute chu, harsatna leh manganna an tawh lai pawhin a awmpui ţhin a. Harsatna leh mangannaten an awmdan a tidanglam thei lo a ni. Pathian nen an leng dûn a, harsatna leh manganna pawh thlamuang takin an pal tlang ţhin a ni. Pathianin amah ringtute harsatna hi a lâk

kian sak mai lo va, chhel taka tuar khawchhuak thei turin a ṭanpui ṭhin a ni.

Leitan, pûk thim tak kan luhin, khua a thim mup a, engmah kan hmu thei lo va. Mahse, kan kal tlang hunah khaw eng mawi tak kan hmu dawn tih kan hria, thim zingah mangang lovin, thlamuang takin kan kal thei ṭhin. Harsatna chhumpuiin min khuh laiin, thimin hrehawm hle mah se, harsatnaten min kiansan hunah hlimna ni êng mawi tak kan hmu dawn tih hriain, thlamuang takin kan awm thei ang.

"He khawvel lungngaihna chhum thim hi, ka pa in panna kawtthler hlim a ni tih ka hria a. Chu kawng kal tlang chuan ka pa in ka thleng dawn tih ka hria. Lungngaihna meipui kal tlang mah ila, min tina dawn lo tih ka hria." George Matheson

98. MEI LEH TUI KAL TLANG

"Mei leh tui kan kal tlang a, nimahsela, hmun chenghnawng takah lut turin min hruai chhuak a. Pathian, ka ṭawngṭaina min hlawhchhamtir lo va, ka laka ngilneih bang hek lova chu fakin awm rawh se." (Sam 66:12,20)

Harsatna leh manganna hian mihring nun a tihrehawm a. Chuvangin, harsatna leh manganna te hi tawk lo ila kan duh hlawm awm e. Harsatna leh manganna tawk ngai lote hi mi nihlawh leh vannei hiin kan ngai ṭhin.

Harsatna leh manganna tawk ngai lote hi mi ngheh leh mi chak an ni chuang lo asin. An ngheh leh an chakzia hriat theihna turin harsatna an tawk ngai lo va. Harsatna leh manganna an tawh hunah

an nihna dik tak a lang chauh dawn a ni. Natna tuar ţhinte hi an tuarchhel duh ţhin a; natna tawk ngai lote hi an tuar a zuau duh viau asin.

Vanduaina i tawh a, lungngai leh mangang taka i awmin, vanduai inti mai suh la; Pathian chungah pawh vui mai suh. Pathianin a tana hman tlâka a duhte hi harsatna tam tak kal tlangin a buatsaih ţhin asin. Lungngaihna skulah te zirtir a ni ţhin. An chungah thil engpawh lo thleng sela tuar chhuak thei turin kawng hrang hrangin a buatsaih ţhin. Pathianin a hmanthlâk ni tura buatsaihna i dawn chuan lawm rawh. A hman tlâk ni tura buatsaihna i dawn loh erawh chuan i vanduai hle zawk a ni.

Sipaite pawh hi hman tlak ni turin kawng hrang hrangin buatsaih an ni ţhin a. Insawizawina chi hrang hrang an nei a. Thui tak tak te an kalin, an tlân ţhin a. Hrehawm tam tak an kal tlang ţhin a ni. Chutianga sawizawi leh buatsaih an nih hnu chuan an hman tlâk ţhin a ni.

"Pathianin a fate zirtir nan tuarna a hmang ţhin a. Tuarna hian lâwmna ropui tak a thlen ţhin a ni. Mihring nihna dik tak a tarlang ţhin a ni. Tuarna hi harsatnaah a ngai lo va, remchang takin a hmang ţangkai zawk ţhin a ni." Selected

"Pathianin a sipaite nawmchenna hmunah a train ngai lo va, kea thui tak tak kal leh hna hahthlak tak tak thuwhtirin a train ţhin. Luite a daikaitir a, tuipuite a hleuh chhuahtir a, tlang sang tak te a lawn chhuahtir a; phurrit tak phur chungin hla tak tak a kaltir ţhin. Aw le, nang pawh, hetiang training-na hi Pathian hnen aţangin i dawng ve tawh em?" C.H. Spurgeon.

99. LALPA CHU NGHAK FAN FAN RAWH

"I awm dan tur chu Lalpa chungah nghat la, Amah chu ring la, Aman a ti vek ang. Lalpaah chuan chawl la, Amah chu nghak fan-fan rawh." (Sâm 37:5,7)

Pathian hnena i ṭawngṭai chhânna i nghâk ṭhin em? A chhanna hmu lovin eng chen nge i nghah ṭhin? I nghah rei em avangin i beidawng hial ṭhin em? Nghah peih hi a har kan ti ṭhin.

Sâm ziaktu chuan Lalpa chu nghâk fan fan turin min fuih a ni. Tirhkoh Paula pawhin heti hian a sawi, "Kan hmuh loh chu kan beisei erawh chuan kan nghak fan fan ṭhin." (Rom 8:25)

Kan la hmuh loh, hmuh ngei kan beisei chu kan nghak peih ṭhin a ni. Nghah peihna chuan lungkhamna leb beidawnna a tibo ṭhin.

Pathian chuan a thutiam chu a hlen ngei ṭhin a. A thutiam chu lo thleng rih lo mah sela, a lo la thleng ngei dawn a; chuvangin nghah man a awm a ni. Kan nghak thlawn dawn lo a ni.

Pathianin i tana ṭha tur chu nangmah aiin a hre zawk a, a nghahtir che chuan, i tan nghah rih chu a ṭha zawk a ni ang. Lungngai a, rilru tihrehawm a, beidawng taka awm mai lovin, dawhthei takin nghak fan fan mai rawh. I tih theih bak chhiam chu eng ang pawhin tih han tum teh mah la, a sawt chuang lo vang. Pathian kutah nghat la, Amah chu ring la, Aman a ti vek mai ang.

Nghahhleih hi naupang zia a ni a, nghah peih hi puitling zia a ni. I nghahhleih ṭhin chuan rinna lamah i naupang a ni ang. I nghah peih chuan rinna lamah i puitling a ni ang. Pathianin Amah rinna lama puitling turin a duh che a ni.

"I phurrit hnuaiah chau mah la,
Van ţhatnain a chhawk ang che;
Dak la, chatuan a lo hnai ta.
Nghak hram la, phunnawi lo vang che.

Hrehawm mah se thawk zel ta che,
Ţawngţai engmah theihnghilh lovin:
I chawlhna ni a lo hnai ta,
Nghak hram la, phunnawi lo vang che."

Lei leh van leh a chhunga thil awm zawng zawngte siam turin Pathianin ni ruk chhung a nghak a. Thihna hneha tho leh turin Lal Isuan ni thum a nghak a. Pangpar kuhmum chu mawi taka par chhuak turin ni rei tak nghah a ngai ţhin. Nghak peih lovin a kuhmum hi kheh ta mai ila, pangpar mawi a par chhuak lo vang. Lalpa chu nghak fan fan rawh.

100. MALSAWM RUAH

"Chhum tui pai chu a intiruak ţhin, lei chungah." (Thuhriltu 11:3)

Chhum zing chuan ni eng a hliah a, khua a tidur ţhin. Chhum zingin ni eng hliah mah se, ni chu chhum chung lamah a ên pangngaiin a eng reng a ni. Chhum zing a kian hunah ni eng kan hmu leh mai dawn a ni. Chhum hian ruah a pai a, a dur nasat zawh poh leh ruah a sur nasa dawn a ni mai. Chhum dum chhah mup chu hlauhawm hle mah se, ruahtui min petu a ni a, kan tan malsawmna a ni.

Mihring nun pawh hi lungngaihna chhumin a khuh ţhin. Lungngaihna hi tuar lai chuan a hreh-

awm a, hriatthiam pawh a har ţhin. Mahse lungngaihna hi mihring hnena malsawmna thlentu a ni fo mai. Hlawhtlinna hi thawhrimna a awm loh chuan a thleng ngai lo va. Chawimawina pawh hi tuarna aţangin a lo chhuak ţhin. Lal Isua pawhin Kros a tuarna nasa tak a tuar hnuah chawimawina ropui tak a chang ta a ni. Mihring nun pawh hi lungngaihna leh manganna chhumin khuh chang awm mah se, a kian hun a awm ţhin a. Ruahtui tlain nungcha leh thlai leh hnim te hnenah nunna thar a pe angin, kan chunga lungngaihna lo thleng pawh hian nun thar leh malsawmna thar a rawn thlen ţhin a ni.

Pathian ringtu ropui tak takte hi lungngaihna leh manganna tam tak kal tlang an ni châwk a ni.

A hnuaia thuziakte hi ngun takin chhiar la, i rilruin ngun takin han ngaihtuah zui teh :

"Ni êng hliah ţhintu chhum a lo zinin i phunnawi mai ţhin em? Chhum chuan ni êng chu rei lo te a hliah a, ni êng a tireh thei lo, rei lo te hnuah ni a lo eng chhuak leh mai ţhin. Chhum dum chhah tak chuan ruahtui a pai tam a. Khaw dur a thim chhah hle chuan ruahtui a pe tam dawn a ni ţhin. Chhum a awm lovin engtin nge ruahtui kan hmuh theih ang? Manganna te pawhin malsawmna a thlen ţhin. Ruahsur chu nungcha tinrengin an lawm ţhin. Pathianin tuarnain min tihrehawm mah se a khawngaihnain min tiharh leh ţhin a ni."–C.H. Spurgeon

"Lungngaihna chhum thim hi Pathian hmel êng hliahtu chhum a ni ţhin tih ka hre chhuak ta."
–Madame Guyon

"Lungngaihna chhumin a khuh lai chein hlau suh la. Chutah chuan Pathian a awm, chumi piah lamah chuan ropuina êng a awm tih hria ang che. I chunga tuarna lo thleng chu mak ti suh la, Krista tuarna ţawmpuina a ni tih hria ang che. I khawhar ber lai leh kalsana awm nia i inhriat lai pawhin i hnenah Pathian a awm reng ţhin tih hria ang che. Chhum thim chhah takah pawh Pathian a awm a, a lo nghak reng che a ni." Selected

"Pathianin a fate harsatna hnuaiah a dah fo ţhin a. A chang chuan chung harsatnate chu kiang thei awm pawhin a lang lova. Chutiang harsatna dinhmunah chuan nang pawh i awm ţhin a ni thei e. Chu harsatnaa hruai luttu che chuan a hruai chhuak leh thei che tih hria ang che. Chutiang hmun chu Pathian chakna leh thiltihtheihna lan chhuahna remchang a ni ţhin. Harsatna aţanga a chhanchhuah che bakah, thil zir chhuah pawimawh tak leh ţangkai tak a neihtir ang che. Chu thuruk chu i hriat chhuah hunah zet chuan, Pathianin chutiang dinhmuna a dah che avangin a hnenah lawmthu i sawi tawh zawk ang." Selected

101. I THU NI SE

"Lalpa lak ata Jeremia hnena thu lo thleng chuan, tho la, belvawtu inah chuan zuk kal la, chutah chuan ka thute ka hriattir ang che, a ti a. Tichuan, belvawtu inah chuan ka zuk kal ta a, a bel siamna khawlah chuan a lo thawk a. Hluma bel a siam lai chu a lo ţhat loh chuan belvawtu chuan ţha a tih angin bel dangah a din leh mai ţhin a." (Jer. 11:1–4)

"Aw ka pa, he no hian mi pel lul rawh se, nimahsela, keima thu ni lovin, nangma thu thu ni zawk rawh se" tiin a tawngtai a. (Mat. 26:39)

Mihring hi luhlul tak leh mahni thu duh tak kan ni a. Mahni tawka induh tak leh chapo tak kan ni deuh vek mai. "I thu ni se," tih ai chuan, "Ka thu ni se," tih leh "Kei hian thu nei ber ila," tih duh mi kan ni a. Mi thu hnuaia awm aiin mi dangte chunga thu neih kan duh zawk fo thin Mahni duhzawng leh tha tihzawng tihhlawhtlin tum mi kan ni a. Kan duh ang leh kan tum a hlawhtlin loh chuan beidawn leh lungawi loh mai pawh kan ching a ni.

Zawlnei Jeremia hnena Lalpa thu lo thleng chuan, Jeremia chu belvawtu hnena kal tur leh a thu dawng turin a hrilh a. Tichuan, belvawtu hnenah chuan a kal ta a. Belvawtuin bel a vaw lai a va hmu a. Belvawtu chuan a bel vuak chu a that loh chuan, tha a tih angin bel dangah a din leh mai thin tih a hre chhuak a, belvawtu bel vuak dan a hmuh atang chuan Pathianin mihringte chunga thu a neihzia a hmu chhuak ta a. Pathian chu belvawtu ang a ni a, mihringte hi bel siamna hlum ang kan ni. Keimahni chunga thu neih kan tum a, mahse keimahni chunga thuneitu dik tak chu Pathian a ni. Keimahni thu thua awm kan tum a, mahse Pathian thu thua awm tur zawk kan ni. Keimahni duhzawng tih kan tum a, mahse Pathian duhzawng ti tur zawk kan ni. Tirhkoh Paula chuan Korinth khua mite hnenah chuan heti hian a sawi a: "In taksa chu, in chhunga awm Pathian hnen atanga in hmuh Thlarau thianghlim in a ni

tih in hre lo em ni? Mahni ta pawh in ni lo va, mana lei in ni tawh asin; chuvangin in taksaah chuan Pathian chawimawi rawh." (I Kor 6:19,20)

Hla phuahtu chuan hetiangin hla a lo phuah :

"Lalpa, i thu ang ni zel rawh se,
Belvawtu i ni, kei bellei chu,
I duh ang ngeiin min han siam la,
I thua awmah ka inpe e."

Lal Isua pawhin a chunga thihna lo thleng tur chu a huphurh a, pumpelh theih ni se a duh a ni. Mahse, a duhna aiin Pathian duhna a laltir zawk a. "Keima thu ni lovin, nangma thu ni zawk rawh se," tiin Pathian hnenah a inhlan a ni.

Pathian hnenah kan duhzawng engkim dil tur kan ni ngei mai. Mahse, a hnena kan dil tam tak, kan duhzawng leh kan tana ṭha tura kan ngaih hi kan tan a ṭha kher lo mai thei a ni. Ṭawngṭaina chhangtu Pathian min chhan dan hi kan tan a ṭha a ni, tiin pawm thei zel ila, a va hahdamthlak dawn em !

Lal Isua angin "I thu ni se" tih hi a zir chhuah theih asin. Lalpa i thu ang ni zel rawh se, tih hla phuahtu, Adelaide Pillard-i chu Pathian rawngbawla inpein missionary nih a tum a. Mahse pawisa lam harsatna avangin a kal thei ta lo va. A rilru a hrehawmin, a hah em em mai. Vawi khat chu, ṭawngṭai inkhawmnaah a tel a. Chuta pitar pakhat ṭawngṭaina chuan a rilru a khawihin a hneh hle mai a. A ṭawngṭai thu chu hetiang hi a ni. "Lalpa, ka chungah eng pawh lo thleng se, i thu ni zel rawh se," tih hi. Chu pitar ṭawngṭaina chuan a rilru hah chu a chhawk huaiin a hria a. A ina a

haw veleh Jeremia 18:3,4 a chhiar a. Pathian thu a chhiar zawh chuan a rilruah hla thu a lo awm a, he hla hi a phuah ta a ni. Pathian remruatna chu dawhthei takin a nghak a, nakinah chuan Africa ramah missionary hna thawkin a kal ta a ni.

Kan ṭawngṭai tihtawp nan, "Eng pawh i thu thu ni se," tiin kan sawi ṭhin a. Ṭawngṭai tihtawpna thu anga ngaiin kan sawi mai ṭhin nge, kan rilru chhungrilah Pathian thu thua awm thlang tak meuhin kan sawi ṭhin le?

Mizorama kristian hmasate kha, "Pathian thu awi" tiin an sawi ṭhin a, hming mawi tak leh ṭha tak a ni. Tun lai Mizo kristiante hi, "Pathian thu awi" tia koh tlak leh "Pathian thu awi" tia inko ngam tur kan ni ve ang em le?

102. ENGKIMAH LAWMTHU HRIL ZELIN

"Engah mah mangang suh u; engkimah ṭawngṭai leh dilin, lawmthu hril tel zelin in duhnate chu Pathian hnenah hriattirin awm zawk rawh se. Tichuan, Pathian thlamuanna, rilru renga renga hriat sen loh khan in thinlung leh in ngaihtuahna te chu Krista Isuaah chuan a vensak ang che u." (Philippi 4:6,7)

Pathian chuan mihringte hi kan mangan hmazia a hria a. Mangang lo turin min duh a ni. Pathian Thu chuan engah mah mangang lo turin min fuih a ni. Mangang lote tan chuan he fuihna thu hian awmzia a nei lo. Mangang ṭhinte tan pawh zawm harsa tak a ni tho mai. A mangan loh ngawt theih em ni; kan ti mai âwm e.

Engkima ṭawngṭai leh dil chu harsa kan ti âwm lo ve. Mahse a zawmpui, engkima lawmthu sawi

erawh chu harsa kan ti hle âwm e. Pathian hnenah pawh, lawmthu sawi theihna âwm leh lawmthu sawi theih lohna âwm hi awmin kan hre tlat ţhin. Engkimah lawmthu hril tura fuihna kan hmu tlat si, hlawhtlinna leh malsawmna te kan dawn chuan Pathian hnenah lawmthu kan sawi ţhin. Hriselna ţha kan neih chuan lawmthu kan sawi ţhin. Hlawhchhamna leh vanduaina te kan chungah a lo thlen chuan Pathian hnena lawmthu sawi har tak a ni. Lawmthu sawi aiin vui thu sawi mai awl tak a ni.

Engah mah mangang lo tur leh engkima lawmthu hril thei tur chuan, kan manganna te a hnenah kan thlen a, kan duhna te a hnena kan hriattir ţhin a ngai a ni. Manganna kan tawh lai hian kan manganna ringawta rilru pek zawh awl tak a ni a. Kan ngaihtuah nasat zawh poh leh, mangan a zual mai si. Kan manganna te min hriatpui a, min ţanpui theitu Lal Isua hnenah kan manganna te thlen ila Ama hnenah kan manganna zawng zawng nghat ila, tichuan Anin min chhawk zangkhai dawn a ni. Tirhkoh Petera chuan, "Anin a ngaihsak ţhin che u avangin in manganna zawng zawng ama chungah nghat vek rawh u" tiin min fuih a ni. (I Petera 5:7) Kan manganna te keimahni chungah kan nghat a, rit takin kan phur ţhin. Lal Isua chungah nghat ila. Anin min phurhsak ang a, min chhawk zangkhai dawn a ni.

Tuarna nasa tuartu, George Matheson-a chuan hetiangin Pathian hnenah a ţawngţai thei a ni: "Ka Pathian, malsawmna ka dawn avangin i hnenah lawmthu ka sawi ţhin a; mahse vanduaina ka tawh avangin i hnenah lawmthu ka sawi ngai reng reng lo va. I tana ka tuarna avanga lawmman

hmuh ka beisei chu ka thlir ṭhin a; mahse ka tuarna chu tunah pawh ka tan ropuina a ni tih ka hre ngai lo va. I tana ka tuarna hlutzia leh ropuizia mi hriattir la; vanduaina hlutzia leh lawmawmzia pawh mi hriattir ang che. Vanduaina hi i hnena kalna kailawn a ni a. Tuarna avanga ka mittui te hian chhimbal mawi tak a zamtir tih min zirtir ang che," tiin.

"Mi tin hian, Pathianin harsatna skul a siama kan zir a pawimawh a. Chu skula zir chhuakte chuan, 'zan hian arsi êng a lantir avangin a lawmawm a ! Harsatnate pawh hian Pathian thlamuanna a lantir avangin, a ṭha a ni' an ti thei ṭhin a ni."

—H.C Trumball

103. KRISTIAN LUNGAWINA

"Ka tlakchhamna thu sawi zawng ka ni lo ve; kei zawng eng ang pawhin awm mah ila, lungawi zel ka ching tawh si a. Tlawm taka awm dan ka thiam a, hausaa awm dan pawh ka thiam bawk a; thil tinrengah leh thil zawng zawngah tlai leh rilṭama awm dan, hausa leh tlachhama awm dan thuruk chu ka hre chhuak tawh. Mi tichaktuah chuan engkim ka tithei a ni." (Phil. 4:11–13)

Khawvel hi lungawi lohna khawvel a ni a. A chhunga cheng mihringte pawh hi lungawina nei lo kan ni. Pu K. Lalthanzama hla phuah hian kan nihna a sawi chiang hle a ni:

"Lungawi lohna khawvel hi zawng,
Belhchian leh lungngaih a tizual;
Rualawhna leh duhamna hian,
Chin lem a nei lo ve !"

Mahni nihna leh dinhmunah kan lungawi lova. Nu leh pate fate chungah an lungawi lova. Hnathawktu leh ruaitute pawh an lungawi bawk hek lo. Kristiante pawh hian kan chunga thil lo thlengte leh khawvela thil lo thlengte kan hmuh hian lungawi harsa kan ti fo ţhin a ni. Kan hriat chin a tawi em avang leh kan innghahna a dik loh ţhin avangin kan lungawi thei lo a ni.

Kristian lungawina chu eng nge ni ta ang le? Kristian lungawina hi thuruk a ni. Tirhkoh Paula chuan chu thuruk chu a hre chhuak tawh a. "Kei zawng eng ang pawhin awm ila, lungawi zel ka ching tawh si a," tiin a lo sawi thei a ni. Thil tinrengah leh thil zawng zawngah lungawina thuruk ka hre chhuak tawh a ti thei a ni. Keini zawngin thil ţhenkhatah lungawi theihna nei thei mah ila, thil dangah lungawi lohna kan nei leh ţhin a nih hi!

Kristian lungawina chu a chunga thil lo thleng engmahin a tidanglam chuang lo a ni. A chunga thil lo thlengah a lungawina a innghat lova, a lungawina chu Kristaah a innghat a, Krista chu a danglam ngai si lo va, a lungawina pawh a danglam ngai lo a ni. Tuipui chunga lawng chu tuifawn a nasat zawh poh leh a invawrh sang angin, nun himna lawng Kristaa innghat chu harsatna leh lungngaihna tuifawnten len ţhin mah se, a nasat zawh poh leh a leng sang ting a ni mai!

Kan chunga thil lo thlengte hi lo thleng lo tur nia kan ngaih tlat chuan lungawi a harsa ţhin a. Kan chungah thil eng pawh a thleng thei a ni tih kan hriat chuan lungawi lohna tur a awm lo a ni.

Kan chunga thil lo thleng engkim hi Pathian hriat lohvin a thleng ngai lo tih hriatna hi lungawina

a ni. Kan lungngaihna leh manganna te hi min hriatpui chauh a ni lova, kan lungngaihna leh mangannaah a mangang ve ṭhin a. Ama chunga thleng angin a ngai ṭhin a ni. Kan lungngaih leh kan mangan lai pawhin kan hnenah a awm a, min ṭanpui turin a hnai reng ṭhin a ni. "An manganna zawng zawngah chuan ani chu a mangang ve ṭhin a,.... anmahni a puain, anmahni a pawm ṭhin." (Isaia 63:7–9) "Tuite in daikai lai pawhin kei in hnenah ka awm ang a; luite in daikai lai pawhin a chimpil lo vang che u: meia in kal tlang lai pawhin in kang lo vang." (Isaia 43:1,2)

Kan chunga thil lo thlengte hi Pathianin a thlawnin a thlentir ngai lo. Kan ṭhatna turin engkimin min thawhsak zawk ṭhin a ni. Keinin a thawh dan kan hriat thiam loh ṭhin avangin lungawi harsa kan ti ṭhin a ni.

Kristian lungawina hi mahnia neih theih mai a ni lova, Krista zara neih theih chauh a ni. Krista chu lungawina famkim a ni a, Krista neitu chuan lungawina a nei ṭhin a ni.

"Amah nen kan inpawl chuan,
Dam chhung ka tawh apiang hi.
Lawmna tur hlir a lo ni si !"

104. PATHIAN, ENGKIM MI TIHSAKTU CHU

"Aw Pathian, mi khawngaih rawh, mi khawngaih rawh; ka nunna hi nangmahah chuan a tlu lut si a: A ni, i thla hnuai chu ka chuh ang, vanduainate hi a kian hma loh chuan. Pathian chungnungbera chu ka au vang. Pathian, engkim mi tihsaktu chu." (Sam 57:1,2)

He Pathian fakna hla hi Saula hlauva puka a tlan bo laia Davida phuah nia sawi a ni. Saula lakah a nunna a him lo tih a hria a, a ţlanchhia a ni. Mihring ţanpuina chuan a hum zo dawn lo tih hriain Pathian ţanpuina a au ta a ni. Pathian khawngaihna a dil lawm lawm a ni. "Aw Pathian mi khawngaih rawh, mi khawngaih rawh," tiin Pathian khawngaihna a ngen a ni. A nunna thih hlauhawm taka awm chuan tlakchhiatna tur leh tluk luhna tur dang a nei lo tih a hria a. Pathian thlazar hnuaia tluk luh chu a himna ber a ni tih a hria a ni. Vanduainaten a kiansan hma loh chuan Pathian thlazar hnuaia awm a chuh a ni. A tluk luhna Pathian chuan engkim a tithei tih a hria a. A tihsak tawh ţhin avangin, a tihsak leh zel dawn tih pawh a ring ngam a ni.

Keini pawhin vanduainate kan tawk ţhin a. Kan nunna hi thih hlauhawmin a awm fo ţhin. Chung hunah chuan khawiah nge thlamuanna kan zawn a, himna beiseia kan tluk luh ţhin? Mi thil tithei leh mi hausate hnenah kan tlu lut ţhin em? Kan ţhian ţha leh min hmangaihtute hnenah kan tlu lut ţhin em? Mihringten inţanpui theih chin kan nei ngei mai, mahse tawp chin a nei ţhin.

Vanduaina leh harsatnaten min chim laiin Lal Davida ang hian Pathian, engkim min tihsaktu hnena tluk luh tluka thlamuanawm a awm lo. Chuvangin, Pathian hnenah i tlu lut ţhin ang u.

"Manganna ka tawh te zinga,
Hrehawm taka ka awm lai hian;
Ka ngaihtuahin ka lawm zawk e,
Lalpa mi ngaihtuah hi.

Nangin mi ngaihtuah ṭhin,
Nangin mi ngaihtuah ṭhin,
I kiangah eng nge ka hlauh ang ?
Nangin mi ngaihtuah ṭhin."

"Anin a ngaihsak ṭhin che u avangin, in manganna zawng zawng Ama chungah nghat rawh u,'' (I Petera 5:7)

105. THLAMUANTU DANG

"Tin, ka pa ka dil ang a, anı chuan Thlamuantu dang a pe ang che u, chatuana in hnena awm turin." (Johana 14:16)

"Ka kal in tan a ṭha e; ka kal loh chuan Thlamuantu chu in hnenah a lo kal dawn si lo: ka kal erawh chuan in hnenah ka rawn tır ang." (Johana 16:7)

Lal Isuan a zirtirte hnenah a Pa hnena kal tur thu a hrilhin an thlaphang a ni ang. An hnenah thlamuantu dang a pek tur thu a hrilh a ni. A zirtirte chuan an hnena awm reng turin an duh a, a kal bosan an hlau a ni. A tel lova khawvela awm an buphurh a ni. Lal Isua erawh chuan an hnenah, "Ka kal in ṭan a ṭha a ni," a ti tlat mai. An ngaihdan a va inang lo em ! A zirtirte chuan Lal Isua ngaihdan chu an hriat thiampui phak lo hle mai.

Lal Isua he khawvela a awm lai khan, hun leh hmunin a chungah ro a rel ve a. Hmun pakhata a awm lai chuan hmun dangah a awm thei lo a. Hmun tinah a awm thei lo va, mi tin hnenah a awm thei hek lo. Thlarau Thianghlim chungah erawh chuan hun leh hmunin thu a nei ve lo va. Arualin hmun tinah a awm thei a, mi tin hnenah a awm

thei bawk a ni. Taksaa a awmpuina aiin Thlarauva a awmpuina chu a ţangkai zawk a ni.

Lal Isuan Thlamuantu a tih chu Thlarau Thianghlim a ni a. Thlamuantu tih hian awmze hrang hrang a nei a. A awmzia chu, ţanpuitu tihna te, hruaitu tihna te, fuihtu tihna te, tichaktu tihna te, tihuaisentu tihna te, sawipuitu tihna te, kianga awm tihna te a ni a. Thinlung tithianghlimtu a ni a, thlarau pianthartirtu a ni bawk.

Thlarau Thianghlim chuan ringtu chak lote a tichak a; dawizepte a tihuaisen a; thlaphangte a thlamuan a; mangangte a ţanpui a; tuartute leh lungngaite a thlamuan ţhin. "Thlarau chuan kan chak lohnate a pui ţhin a; engtia tawngţai tur nge tih kan hre si lo va; nimahsela, Thlarau chuan rûm sawi hleih theih lohvin min ţawngţaisak thin." (Rom 8:26)

"Kan Tlantun a zuitute chu,
Fahrah nih phal lovin;
A chhoh hmaa tiam Thlamuantu,
Awmpui turin.
Ţhuro angin a lo leng,
A ţanpui, a thlamuan;
A thawk chak thlipui ai pawhin.
Sual hneh nan chuan,
Khual angin kan zingah pawh hian,
A lo thleng, a lo awm;
Thinlung inngaitlawm lam a pan,
Muangin a cheng.
Tin, kan thinlungah aw mawi nem,
Tlai lam thlifim ang hi;
Zilha, fuihin; hlauhvah min hnem,
A aw a ni."

106 TUARNA CHANCHAN ȚHA

"Ani chu mihringte hmuhsit leh duh lohvin a awm a, lungngaihnate nei mi leh natna hre mi a ni a: miten an hmai an huhsana ang chuan ani chu hmuhsitin a awm a, keini lah chuan ani chu kan ngaisang si lo. Ani chuan kan natna te phurin, kan lungngaihnate pawh a phur ngei a: nimahsela keini chuan lungngaihna tlakbuakah, Pathian vuakah, tihretheihah kan ngai si a. Nimahsela ani chu kan bawhchhiatnate avangin hliamin a awm a, kan khawlohnate avangin vuak thiitlinin a awm a: kan thlamuanna tura thununna chu a chungah a tla a; a vuakna vualtea tihdamin kan awm ta." (Isaia 53:3-5)

"Khawvelah hian hrehawmin in awm țhin; nimahsela, thlamuang takin awm rawh u, keiin khawvel ka ngam ta." (Joh 16:33)

"Chu hming avang chuan mualpho țuar tlaka ruat an nih avangin an lawm em em a." (Tirhkohte 5:41)

Tuarna hi tumahin țha kan ti ngai lo va, tuarna hi Chanchin Țha kan ti ngai bawk hek lo. Tuarna harsa (Problem of Suffering) tiin kan sawi țhin a. Mahse, hetianga tuarna kan ngai hi Bible zirtirna leh kristian thlirna ațangin a dik ang em? Tuarna Chanchin Țha tih hi kan sawi dan tur a ni zawk lo maw?

Khawvel hi tuarna khawvel a ni, a chhunga cheng mihringte pawh hian kan tuar țhin a ni. Chu thu chu sawi tam ngai lova kan hriat sa a ni

a. Tuarna hi mi tin chungah a thleng ţhin tih hre chiang hle mah ila, kan chungah a lo thlen meuh chuan "Enga ti nge ?" tiin kan zawt ţheuh mai. Mahse he khawvela kan awm chhung hian tuar lovin kan awm thei si lo a nih hi ! Chutianga hrehawm tuar ţhin mihringte hnenah chuan Lal Isuan, "Khawvelah hian hrehawmin in awm ţhin, nimahsela thlamuang takin awm rawh u, keiin khawvel ka ngam ta," a ti alawm.

Judate chuan miin natna a tuarin a sual vang niin an ngai a. Chu chu Mizo hnam ngaihdan pawh a ni a, chu ngaihdan chu kristian kan nih hnu pawh hian kan rilruah a la cham reng a ni.

Lal Isua ngaihdan erawh chu a dang daih mai. Pian tirh ata mitdel a hnena an han hruai khan, a mitdel chhan hetiangin an zawt a, "He mi hian nge thil tisual, a nu leh pain," tiin. Lal Isua chuan heti hian a chhang a, "He mi hian thil a tisual lo va, a nu leh pa pawhin an tisual hek lo. Pathian hnathawh a chunga a lanna tur a nih zawk hi," tiin. A reng thuah kan sual vanga tuar zel tur ni dawn ila, dam lai hun kan nei thei dawn em ni ? Misual kan ni si a ! Tuarna hi a chhan hmuh chhuah tum a sawt lova, a chhan hmuh chhuah avanga reh thei a ni hek lo. A tidam theitu hmuh chhuah a, tuar laia awm dan tur leh tawh dan tur hriat chhuah a pawimawh zawk a ni.

Lal Isua meuh pawh mihringte hmuhsit leh duh lohvin a awm a : lungngaihnate hre mi leh natna hre mi a ni. Mite hmuhsit leh tihduhdah a tuar a, lungngaihna leh natnate a tuar a, a hneh zo va. Chutianga lungngaihna leh natna tuara hnehtu chuan lungngaihna leh natnate kan tuar ţhin tih a hria a,

min hnehsak a, thlamuang taka awm turin min duh a ni. Hebrai lehkhathawn ziaktu chuan, Lal Isua chu, "Puithiam lalber, kan chak lohzia inhriatnate min hriatpui a, keimahni ang bawka kawng tinrenga thlemna tawk tawh, sual erawh chu sual lo a ni. Zahngaihna kan hmuh theihna tur leh puih kan ngaih huna ṭanpuina khawngaihna kan hmuh theihna turin khawngaihna lalṭhutphah chu huai takin i hnaih ang u," tiin min fuih a (Heb. 4:15,16). Sam ziaktu chuan, "Pathian chu kan inhumhimna leh kan chakna, mangan laia ṭanpui vartu hnai reng a ni," tiin min hrilh bawk a (Sam 46:1).

Lal Isua chunga tuarna thlen nasatzia hi kan ngaihtuah ngai em? A pian ni aṭanga a thih ni thlengin a nun chu tuarnain a khat tih tur a ni. A pianna chu in pangngai a ni lova, ran in a ni a; a mutna pawh khum pangngai a ni lova, ran chaw pekna thleng a ni a. Nausen a nih laiin Herodan ṭhah a tuma, a nu leh pain an tlanchhiatpui a, a lo seilian a, amah hawtuten thah tumin an phiar a, an man a, an tiduhdah a, kros-ah an khengbet a. A thih hnu pawhin chhungkaw thlânah an phum lova, mi thlan hawhah an phum a. Hetiang taka tuarna nasa leh rapthlak tuartu Lal Isua chuan tuarna hmangin mihringte min chhandam a ni. A tuarna chu amah ringtute tan Chanchin Ṭha a lo ni ta. A tuarna kros, rapthlak tak ni ṭhin chu, ringtute tan ngainatawm tak a lo ni ta. A tuarna tlang Kalvari, tlang hlauhawm leh ṭihbaiawm tak chu, tlang mawi a lo ni ta.

Pathian mi ropui tak takte pawh tuarna nasa tak tuar ṭhinte an ni hlawm. Joba te, Josefa te, Stephana te, Paula te, Petera te leh mi dang tam

tak pawh tuarna nasa tak tuartute an ni a. Kristian hla ṭha tak takte pawh hi tuarna aṭanga phuah an ni asin. "Lal Isua, kan ṭhian ṭha berin" tih hla phuahtu hi Joseph Scriven-a a ni a. A nupui hual chu an inneih dawn zanah tuiah a tla hlum a. Chutiang tuarna rapthlak tak a tuarna aṭang chuan he hla hi a phuah a. Ringtu harsatna leh tuarna tawk tam takten thlamuan nan an hman phah a ni. "Aw, hmangaihna, min thlah lotu," tih hla hi George Matheson-a phuah a ni.

A mit a del a, a nupui hualin a nei duh lo va. Chu harsatna a tawh aṭang chuan he hla hi a phuah a ni. An chungah hetiang harsatna leh tuarna hi thleng lo se, an hla phuah ṭha tak te hi kan nei kher lo vang le?

Harsatna leh hrehawm kan tuar laiin, Lal Isua hnenah, "Aw, Lawmna, tuara min zawngtu," tiin tlu lut ṭhin ila, Anin min lo chhâwk zangkhai dawn a ni. Tuarna hi Chánchin Ṭha kan ti thei ve em le!

107. HMANGAIHTU KIANGAH

1. Khawvel lungngaih, manganna hian,
Min tuam vel a, chhumpui angin;
Chutin lungngaih kan tuar fo va,
Lusun, ṭah leh natnate pawh.
Hmangaihtu kianga ka awmin,
A lo kiang ṭhin - lungngaihna zawng;
Lungngaih, mittui a hul tawh ang;
Chatuan hmun nuam ka thlen hun chuan.

2. Lungngaih chhumpui a zin changin,
Ṭah lai bangin ka mawi lo ve;
Hmangaih ṭhen zawng a na ngei e,
Thinlai lungril a fan ngei mai

3 *Thlafam ngaia ka lo awmin,*
Ţhenrual lungduh ngaih a na e;
Ka ngai zual ţhin ka Chhandamtu –
Lungngai fate thlamuantu chu.

He hla hi ka fapa Andrew Lalramdina (thih ni 7 January, 1967) thih ka hriat a, ka phuah a ni. A thih lai hian Nagpur-ah ka awm a. Theological Education Fund ţanpuinaa lehkhabu buatsaih chungchang ngaihtuahhona inhmuhkhawmnaah ka kal a, ka awm loh hlanin min lo thihsan a. Kan zin hmaa a hmel hlim tak leh duhawm tak ka hmuh kha ka hmuh tawp a ni ta! He hla hi thlawhtheihnaa ka chuan laia ka phuah a ni

108. HLUN TUR AN AWM LO

1. *Khawvelah hian hlun tur an awm lo,*
Thil siam tinreng an boral a,
Mihring pawh kan boral ţhin;
He lei hi hmun hlun a ni lo.
Mahse, hmun pakhat a awm ka hria,
Chu hmun chu chatuan hmun a ni;
Lei hmun ang hi a ni lo,
Chutah hmangaihte an leng e.

2. *He khawvel lungngaih, manganna hian,*
Min ngaihtir ţhin chu hmun nuam chu;
Engtik nge ka thlen ve ang,
Hmangaih ram nuam ţhen loh ram chu?

3. *Chu hmun pan chuan mi tam tak an kal,*
Kan hmangaihte pawh an tel ve;
Inţhen ni awm ţhin mah se,
Intawh khawm hun a awm leh ang.

4. *Chu hun chu ka thlir fo ţhin,*
Hmangaih lungduh tawh hun tur chu;
Inţhen a awm tawh ngai lo vang,
Chatuan hmun hlun ram nuamah chuan.

He hla hi ka fapa sûna kan khawhar laia phuah bawk a ni. Thihna bian he khawvel hi hmun hlun a nih lohzia min hriattir ţhin a. Hmangaih ţhente nena kan intawhkhawmna hmun tur – chatuan hmun hlun min ngaihtir ţhin a ni.

109. HLIMIN KAN INTAWK KHAWM LEH ANG

1. *He lei ţhenna ramah hian,*
Hmangaih lungduh kan ţhen fo ţhin;
Inţhen changin thinlai a na,
Lungngaiin kan rum ţhin a ni.

Lalpa hmun buatsaihah chuan,
Inţhenna a awm tawh lo'ng;
Chu hmunah hmangaih ţhente nen,
Hlimin kan intawk khawm leh ang.

2 *Lalpa hmun buatsaihah chuan,*
Lusun, khawhar, lungngaihna;
A awm tawh lo'ng tahnate pawh,
Chatuan lawmna kan chang tawh ang.

3. *He khawvel hrehawmah hian,*
Mittui nen rum mah ila;
Lalpa buatsaih ţhen loh ramah,
Lungngaih mittui a hul tawh ang.

4. *Chu hmun chuan ka lung min len,*
Hmangaih lungduh lenna chuan;
Engtikah nge ka thlen ve ang,
Hmangaihte lenna ram nuam chu.

He hla hi ka fapa sûna ka khawhar laia phuah a ni. He khawvelah hian hmangaihte ṭhen mah ila, Lalpa hmun buatsaih ram nuamah chuan hlimin kan intawk khawm leh dawn a ni.

110. LAL ISUA KA NEIH PHAWT CHUAN KA RETHEI LO VE

1. *Lal Isua ka neih phawt chuan ka rethei lo ve,*
Ka mamawh engkim a nei – Lal Isua'n;
Ni tinin Ama'n min pe – ka mamawh tinreng,
Engkimah ka tan rin tlak a ni si.

Lal Isua ka neih phawt chuan ka rethei lo ve,
Englai pawhin Ama'n min awmpui si;
Lal Isua ka neih phawt chuan ka rethei lo ve,
Lal Isua, ka tan engkim a ni.

2. *Lei hausakna sum leh pai leh ropuinate,*
Nei lovin retheiin lang mah ila;
Lal Isua ka neih phawt chuan ka rethei lo ve,
Ka mamawh engkim a nei – Lal Isua'n.

3. *Lal Isua ka neih phawt chuan ka rethei lo ve,*
Engkimah ka tan rin tlak a ni si;
Ka thlarau tan nunna, ka taksa tan damna,
Engkimah ka tan engkim a ni si.

Hla phuahtu hian Lal Isua neih hlutzia leh lawmawmzia a hre chiang hle mai. "Thil dang engmah nei lo mah ila, Lal Isua ka neih phawt chuan engkim nei tluk ka ni," a ti a ni. Mihringte'n mamawh kan ngah hle a. Kan mamawh zawng zawng chu Lal Isua'n a nei a, a hnen aṭangin kan nei thei a ni. Mahse, mihring rilru hi a duham êm avangin kan mamawh aia tam neih theih kan duhin, neih kan tum ṭhin a. Chu chuan min tihrehawm ṭhin.

"Ni tin kan ei khawpin chaw min pe ang che," tia kan ţawngţaina hi kan sawi mai mai a, kan ti tak tak lo a ang ţhin a ni. "Ni tin kan ei khawp aia tam (kan mamawh aia tam) min pe ang che," tia ţawngţai ang hrimin, kan mamawh aia tam neih tumin kan buai ţhin a ni. Lal Isua neitu chu engkimah a lungawi a, engkimah a lawm ţhin a ni.

He hla ropui tak hi rilru leh thinlung takin kan sa ve thei em le? Mihringte hian tlakchham tam tak kan nei ţhin. Sum leh pai kan tlachham thei a, hriselna kan tlachham thei a, rinawmna kan tlachham thei a, tlakchham tam tak kan nei thei a ni. Mihring mamawh engkim mai tlachhama kan inhriat lai te hian he hla hi hre chhuak ţhin ila, he hla hi i sa ve ang u.

111. HARSATNA HNEH THEIH LOH A AWM LO

"Min tichaktuah chuan engkim ka ti thei a ni." (Philippi 4:13.)

Mi tin hian harsatna eng emaw kan nei ţheuh mai. Kan harsatna chu ţhenkhat a lian a, ţhenkhat a nêp a. Harsatna engpawh hian mihring nun a tihrehawm ţhin a ni.

Tirhkoh Paula pawhin harsatna a nei a. A harsatna chu lakkiansak turin Pathian hnenah a dil ţhin a. Mahse, Pathianin a lakkiansak chuang lo. Pathian chhanna a dawn chu, "Ka khawngaihna i tan a tâwk e, ka thiltihtheihna hi chak lohnaah asin tihfamkimin a awm ni," tih hi a ni (II Korinth 12:9) A harsatna a ngaihmawh êm êm ţhin kha, Pathian chhanna a dawn aţang chuan, harsatnaah a ngai ta lo va, "Pathian chakna leh thiltihtheihna chu ka

chungah a awm theih nan lawm êm êmin ka chak lohnate hi ka chhuang ta zawk a ni," tiin a sawi ta zawk a ni. Harsatna kan tawh engpawh hi hnena theih loh a awm lo. Keimahni chakna erawh chuan kan hneh thei lova, Pathian chakna hmangin kan hneh thei a ni. Chuvangin, kan harsatna eng pawh hi, buaipuia, intimangang mai lovin, Krista hnenah thlen ṭhin ila. Krista chuan min hnehsak mai dawn a ni. Dinhmun chhe bera kan ngaih pawh hi beisei bo a ni chuang lo va. Pathian ringtu tan chuan Pathian hnathawh leh a thiltihtheihna a lanchhuahna remchâng a ni hlauh zawk ṭhin. Chuvangin, eng harsatna mah inhnehtir suh la, i beiseina hloh ngai suh ang che.

Sam ziaktu chuan Pathianah rinna a nghat nghet êm êm a. Heti hian a lo ziak a : "I awm dah tur chu Lalpa chungah nghat la, Amah chu ring la, Ama'n a ti vek ang," tiin (Sam 37:5). Pathian hi kan ring ngam lo fo ṭhin a, kan rin ngam phawt chuan kan tana ṭha turin min tihsak ṭhin a ni.

Vawikhat chu, Beth Black-i chu a pasal nen thlawhtheihna tê tak tê-ah an chuang a. A pasal chuan thlawhtheihna chu a khalh a. Vanduaithlak tak maiin a pasal chu lungphu chawlin a thi ta mai a. Beth Black-i chu a mangang hle mai a. Thlawhtheihna a khalh thiam si lo va, tih ngaihna a hre lo hle mai a. Telephone a la a, "Min pui rawh u, min pui rawh u, Lalpa, min pui rawh," tiin a au ta vak mai a. A thusawi chu airport-a duty te'n an lo hria a, an chhang thuai a. Thiltih dan turte an hrilh a. A pasal nen an thih mai chuan an fate an ngaihtuahawmin a hria a. Tichuan,

a khalhna chu a dawnm ve ta chawt mai a. Eng emaw ti ti chuan thlawhtheihna ṭumhmunah a ṭum ve thei ta mai a. Kan Pathian hian mak takin, kan hriatthiam piah lamah kan harsatna min hriatpui a, min chhanchhuak ṭhin a ni; Tichuan, Pathian hnenah i harsatna thlen la, a aw ngaithla ang che. Pathian hneh theih loh harsatna engmah a awm lo tih hre reng ang che.

112. PATHIAN CHET HUN

Josefa chu a unaute beram rual venna hmunah chaw pe turin a kal a. A unaute hmangaih leh duhsaka a kal chu a unauten an huatna tihlanna remchangah an hmang a. An man a, thah hial an duh a. Mahse, Reubena leh Juda chuan a nunna zuah an rawt a. Tichuan, Midian sumdawnghote hnenah an hralh ta a (Genesis 37:12–36 chhiar rawh).

An pa biakbum nan a kawr an hlihsak a, kelpa an talh a, a thisen an hnawih a; ramsa kawlh sawisak leh tihhlum angin lantir an tum a. Jakoba'n a fapa kawrfuala thisen kai hnuang a hmuh chuan, sakawlhin a sehhlum niin a ngai a; a silhfen a pawtthler a, saiip puan a fêng a, a fapa chau ni rei tak a sûn a. A fapate zawng zawng leh a fanuin thlamuan an tum a; mahse, thlamuan a duh lo va. Lusun lai leh hrehawmin kan tuar lai hian min thlamuantute thlamuan lain min hnena zawh loh hun a awm fo ṭhin rêng a ni. Jakoba ang hian thlamuan pawh kan duh lo ṭhin a ni.

Josefa chunga harsatna leh tihduhdahna a thleng hi a mak kan ti hle âwm e. Mahse, chutianga harsatna leh tihduhdahna a chunga a thlen chu Pathianin a phal a ni. Pathian rorel dan hi mihringte hian

kan hre phak lo fo mai. A Fapa mal neih chhun meuh pawhin thihna a tuar a phal a ni! Amah ringtute chunga harsatna leh tuarna a thlen hian Pathian chu a hun takah a che ṭhin a. Mahse, Pathian chet hun hi kan nghak chhuak zo lo fo ṭhin a ni. Josefa chunga harsatna chi hrang hrang lo thleng pawh Pathianin a hriatpui a. A hun takah Pathian a che ṭhin a; mak tak leh ropui takin a Pathianin thil ṭhaah a chantir ta a. Mi tam tak nunna chhandamna atan a hmang ta zâwk a. A unaute - amah huaa, tihhlum duh hialte tan pawh an nunna chhanchhuahna tur a lo ni ta a ni.

"Keinin vanduainaah kan ruat,
A hmangaihna lantirtu;
Mahse, thlaphan mangan buaina,
Lawm nan a siam ta zawk a."

"Pathian thil rel dan chu,
A va mak em :
Hriat phak rual loh a ni,
Van thil a rel kim e;
Pathian ruat ang zelin,
Engkim a thleng!

113. TUARNA ZARA MALSAWMNA

"Pathianin ka hrehawm tuarna ramah hian chi mi thlahtir ta si a." (Genesis 42:52)

Tuarna hi kan hriatthiam loh chuan malsawmna nia pawm harsa tak a ni. Mahse, a hrethiamtu chuan tuarna zarah malsawmna a dawngin, a chhar chhuak thin.

Josefa chuan a tuar nasa hle mai. A ute'n an hralh a, mi ramah, mi chhiahhlawhah, a awm a.

Hrehawm tam tak leh harsatna tam tak a tawk a. A hrehawm tuarna chu hrethiam lo se chuan Pathian lakah a vui nasa hle ang le. Mahse, a tuarna chu a hrethiam a, Pathian lakah vui lovin, a malsawmna a dawnna hmunah a ngai ta zawk a. "Pathianin ka tuarna ramah hian chi mi thlahtir ta si a," tiin a sawi ta zawk a ni. Nupui ṭha tak a nei a, fa duhawm tak pahnih Pathianin a pe a ni. Tichuan, a thawhrimna leh a pa chhungte a ngaihna pawh a lo reh ta a ni. Amah hralhtu a ute chungah lungawi lohna a nei lo va, a haw hek lo. A ute'n a chungah thil ṭha lo an ngaihtuah a; mahse, Pathianin thil ṭhaah a chantir ta hlauh zawk a. Pathianin engkim chungah ro a relzia a hre chhuak ta zawk a ni. Tichuan, a ute hnenah chuan he thu hi a lo sawi thei ta zawk a: "Nangni zawngin ka chungah thil sual tih in rilruk a; nimahsela, Pathian chuan vawiin ang hian, mi tam tak nungdama chhandamna tura thil ṭhaa chantir a rilruk zawk a lo ni si a," tiin.

Harsatna leh tuarna kan chunga a thlen lai hian kan mangangin, hrehawm kan ti ṭhin. Hriatthiam pawh harsa kan ti ṭhin a ni. Mahse, Pathian chuan harsatna leh hrehawm kan tawhte pawh hi keimahni leh mi dangte tan thil ṭhaah a chantir thei a ni. Harsatna leh tuarna kan tawh lai hian hetiang hian Pathian hnenah kan ṭawngṭai thei ang em: "Harsatna leh tuarna kan chunga lo thleng ṭhinte hi hriatthiam harsa kan ti ṭhin a, chuvangin, hriatthiamna min neihtir ang che," tiin.

Hrehawmna i chungah lo thleng fo sela,
'Ka ṭhatna tur a nih chu,' tiin ngai la;
Rangkachak thianghlim nan mei an hmang angin,
Pathianin thil harin mi a siam ṭha ṭhin."

114. KHAWNGAIHNA HLIR

"Nimahsela, Pathian khawngaihna avangin ka nih nih ka ni ta." (I Kor. 15:10)

Vawi khat chu Newton-a hnenah a ţhianpa a leng a. Pathian thu an chhiar a: "Nimahsela, Pathian khawngaihna avangin ka nih nih ka ni ta" I Kor. 15:10 thu kha a ni.

Newton-a chuan, "Ka nih tur ang ka tling zo lo va, ka famkim lovin, tlakchham ka ngah em em a. Nih ka tum ang ka tling zo lo va, mahse thil ţha lo chu ka hawisan a, thil ţha tih ka tum hram hram ţhin. Engkimah ka nih tur ang ka tling zo lo va, mahse, eng hunah emaw chuan, he ka taksa thi thei leh sualnain hna a thawh ţhinna hi hlih thlak a la ni ang. Tun hma lam chuan sualna leh Setana bawih ka ni ţhin a, tunah erawh chuan, Pathian khawngaihna avangin ka nih nih ka ni ta," a ti a.

Kan nunna leh kan awm dan hi han inen chiang ila, Newton-a nun leh thil tawh hi keini pawhin kan tawk ve alawm kan ti thei awm e. Keini pawh Krista kan hriat hma chuan, Tirhkoh Paula sawi dan takin, "Krista mi hriat kan nih hma chuan," kan nih tur ang tling zo lo, mi sual kan ni a. Krista mi hriat kan nih hnu erawh chuan, "Ka nih nih ka ni ta," kan ti ve thei a ni A va lawmawm em!

Hetianga amah inhriatchhuahna a neih hnu hian, Pathian khawngaihna ropuizia hriain, "Khawngaihna mak, mawi leh duhawm," tih hla hi a phuah ta a ni.

"Khawnguihna mak, mawi leh duhawm,
Sual riangvai chhandamna;
Suala bo hnu min zawng hmu ta,
Mitdel mit varna chu."

115. MANGANNA INMANGANPUI

"Àn manganna zawng zawngah chuan Ani chu a mangang ve ţhin." (Isaia 63:9) "Nimahsela, ka mangannaahte hian mi lo manganpui hi in ti ţha e." (Philippi 4:14)

Kan Pathian hi kan mangannaa min manganpui ţhin a ni a. Manganna leh buaina kan tawh chang hian "Pathianin min kalsan ta emaw," tih mai awl tak a ni. Min theihnghilh ta mai emaw kan ti ţhin awm e. Mahse, kan Pathian hi, chutiang a ni awzawng lo mai. Kan mangannaa min manganpui ţhin Pathian a ni. A va thlamuan thlak em!

Tirhkoh Paula pawh hian, Philippi khuaa kohhranten a mangannaa an lo manganpui ţhin avangin an hnenah lawmthu a sawi a ni.

Harsatna leh buaina ten min tlakbuak chang a awm ţhin. Chung harsatna leh buaina chu keimahni maia kan tuar chuan tuar zawh loh mai hlauhawm tak a ni. Krista zara unaute, kan mangannaa min manganpuitu leh min ţawngţaisaktu kan nei tih hriatna hian min chhawk zangkhai ţhin. A va lawmawm em! An hnenah lawmthu sawi kan ba a ni. Kan lawmthu chu an hnenah ţawngkain kan sawi thei a, kan sawi theih loh pawhin, lehkha thawnin kan sawi thei a ni. Tirhkoh Paula hi entawn tlak tak a ni. Ţawngkaa an hnena thu a sawi theih loh pawhin, lehkha thawnin thu a sawi

ṭhin. Lehkha ṭhawn ziak hi taimak a har hle, taimak i zir ang u.

Philippi khuaa kohhranho hian Paula manganna an lo manganpui hi an ti ṭha hle, Tirhkoh Paulan lawmthu sawi nachang a hria hi a ti ṭha hle bawk.

Kan manganna min manganpuitu Isua Krista kan nei hi kan va vannei em! Pathian chu kan inhumhimna leh kan chakna, mangan laia ṭanpui vartu hnai reng a ni.

116. BEISEINA NGHET

"Tun dam chhung chauhva Krista chunga beiseina kan neih chuan mi zawng zawnga khawngaihthlak ber kan lo ni ang. Nimahsela, Krista chu mitthi zing ata kaihthawhin a awm tak zet a ni, muhilte thawh hmahruaitu a lo ni ta" (I Kor. 15:19,20)

Khawvela mi ropui ṭhenkhatte thusawi i lo ngaihthla teh ang :

Konrad Adenauer, West Germany Chancellor, chuan Billy Grahama hnenah he thu hi a sawi : "Isua Krista hi a nung reng a nih chuan, khawvel tan beiseina a awm a. A nung lo a nih erawh chuan beiseina kâwl êng a awm mawlh lo ve. Isua thawhlehna hi a chanchin an sawi dikzia tilang chiangtu a ni," tiin.

Grik mi fing, Socrates chuan a ṭhianpa hnenah, "Kan thih hnu hian kan nung leh ang em?" tiin a zawt a. A ṭhianpa chuan, "Ka beisei," tiin a chhang thei chauh va. Sir Walter Raleigh chuan an khaihlum dawnin, a Bible a la a, he thu hi a ziak: "He khawvel leh he thlan leh he vaivut atang hian Pathianin mi kaitho leh dawn a ni," tiin.

Beiseina nung leh nghet kan nei ve em le?

117. THLAMUANG TAKA AWM TURIN I VENG ANG

"I chunga rilru nghattu chu, nangmah a rin che avangin, thlamuang tak maia awm turin i veng ang." (Isaia 26:3)

Thlamuanna kan zawng ţhin. Mahse, kan zawnna hmun a dik loh chuan kan hmu lo vang. Hausakna te, dinhmun ţha te, hriselna te kan thlamuanpui ţhin. Mahse, innghahna tlak a ni lo. Mi hausa an thlamuang chuang lo, buaina leh hlauh tur an ngah ting mai a ni. Dinhmun ţha pawh innghahna tlak a ni lo. Dinhmun a danglam a, thlamuanna pawh a bo leh mai ţhin, Hriselna pawh innghahna tlak a ni lo. Natna ten min tlakbuak a, kan thlamuanna a chuai leh mai ţhin.

Danglam ngai lo Pathian erawh chu innghahna tlak a ni. Ani chu niminah nen, vawiinah nen englai pawhin a pangngaiin a awm reng a, rintlak leh innghahna tlak a ni. Amaha rinna nghattute chu thlamuang takin a veng ţhin. A va thlamuanthlak em !

118. THIL ŢHA LO AŢANGIN THIL ŢHA

"Pathian hmangaihtu, amaha ruat anga a kohvate tan chuan, an ţhatna turin engkimin a thawhsak hlawm tih kan hria" (Rom 8:28)

George Frederick Handel, Mesaia hla phuahtu chu a hriselna a tlahniamin, a khawsak a lo harsa ta em em mai a. A taksa a zeng a, a che hlei thei lo va. Chutianga harsatna namen lo a tawh lai chuan a pindan chhungah a inkhung a, Pathian pawlna neiin hun a hmang a. Pathian a pawlna

atang chuan Mesaia hla hi a phuah chhuak a ni. A pen a la a, a ziak nghal zung zung mai a ni awm e.

Keini kristiante pawh hian harsatna leh buaina kan pumpelh thei bik lo va. Mi zawng zawng chungah a lo thleng thin. Harsatna leh buaina kan tawhin, Lal Isua awmpuina leh thlamuanna kan dawng thin hi kan vannei a ni.

Thil tha lova kan ngaihte pawh Pathian chuan thil thaah a chantir thei a. Kan thatna turin engkimin min thawhsak thei a ni. Harsatna leh tuarna kan tawhte pawh hi mi dangte tan malsawmnaah a chantir thei a ni.

New Delhi-ah Dr. R. Rothuama fapa, Lincoln-a, tlangval lian leh duhawm tak chu a thi a. Rothuama zin bo hlan a ni nghe nghe a. Hemi hun lai hi, kei pawh ka zin chhuah lai a ni a. Ka nupui, Zoparmawiin a lenpui ve a. An titinaah chuan, kan fate pahnih an thih tawh thu leh fanu pakhat chauh kan neih tak thu a hrilh a. Dr. Rothuama chuan, "Pathian rawngbawltute pawhin kan tawh ang leh kan tawh aia nasa zawk in tawk ve tho va, keini pawh tawk lo tur kan nih bik loh chu !" a ti a, A fapa thi, tuar thiam harsa tak chu a tuar dan a ziaawm phah sawt mai ! Kan tuarna te pawh hi mi dang, tuartute tan thlamuanna leh chhawk zangkhaitu tangkai tak a ni thei a ni.

119. SAVA BU THIAHSAK

"Mupuiin a bu a thai darh a .... tichuan Lalpa chuan a hruai thin," (Deuteronomy 32:11,12).

Lo neitu pakhat hian a lova thingzar a sah thlak, a chhehkhawm zingah sava bu chheh a hmu

a. Thingzar chu a ro hunah hal ral mai tur a ni a, chuvangin sava bu chu a ţhiahsak ta a. A tukah chuan, sava chuan a bu chheh tumna pangngaiah bu chheh tumin a lo kal leh a, bu a chhep leh ta a. Lo neitupa chuan, sava leh a note tan a hlauh-awm tih a hriatin a ţhiahsak leh ta a. A vawi thumnaah chuan thlam bula thing bukah bu a chhep ta a. Lo neitu pawhin a ţhiahsak ta lo.

He sava ang hian kan thil tih tumte Pathianin min ţhiahsak chang a awm ţhin. Hriat thiam har kan tiin, kan vui fo mai. Mahse, Pathianin kan tana ţha tur chu keimahni aiin a hre zawk a, min ţhiahsak ţhin a ni. Thil ţha lo, lo thleng tur lakah min hum a duh a, kan himna tur min ngaihtuahsak a ni.

Israel fate pawh ram tiama a hruai luh dawnin, thlaler ram rovah a hruai, kawng thui tak a zawh-tir a Kawng hnai zawk chu an tan a hlauhawm tih a hriat avangin kawng thui lamah a hruai a ni.

Min hmangaihtu Pathian, keimahni aia kan ţhatna tur hretu chuan, kan duh loh zawng tak pawhin min hruai chang a awm ţhin. Chu chu kan tan hriat thiam a harsa hle ţhin. Hre thiam lo chung pawhin, Pathian thil tih dan chu, harsa ti chung pawhin pawm hram ila; kan tan a lo ţha zawk dawn a ni. "Kan nuna harsatna nasa tak lo thleng hi malsawmna ropui takah a chang thei a ni."

120. NUNG TURA THI

"... . sual laka thi-ah inruat ula, Pathian lakah erawh chuan nungah inruat rawh u." (Rom 6:11)

Pathian rawngbawltu ropui tak takte hi tisa chakna leh sual lakah an thi a ni. George Muller chuan, thlarau nuna a chakna chhan an zawh chu hetiangin a chhang: "Hmanah khan George Muller chu a thi tawh alawm'."

Pastor Charles Finney chu sual laka thi turin ramhnuai hmun fianrialah a kal a. Evangelist Christmas Evans chuan Krista hnena a inhlanna thu hetiangin a sawi: "Ka taksa leh ka thlarau Krista hnenah ka hlan." John Gregory Mantle chuan hetiangin a ziak bawk, "Kros-ah khan Krista ka tan a thi a, chu Kros-ah chuan Krista ruala khenbehin ka awm a ni," tiin.

Sual hnathawh leh sual tih chakna kan thinlung chhungah hian a awm reng a Mahse sual laka thi tawhah kan inruat chuan, sualnain min tibuai thei tawh lo. Nula pakhat piangthar chu a thianten Party-a kal turin an sawm a, ani chuan hetiangin a chhang, "Hman zanah khan ka thi tawh a, ka lo kal thei lo," tiin. Sual laka thi tawhah kan inruat a, Pathian lamah nungah kan inruat chuan; sual thihsanin, Pathian duhzawng thil tih chu kan duhzawng a lo ni dawn a ni. "Keimahni tan kan nun chuan kan thi a, keimahni tana kan thih chuan kan nung a ni."

121. ANMAHNI RUALIN

"Keini nunga lo la awm rengate hi boruakah Lalpa hmuak turin anmahni rualin... lak chhohvin kan awm ang." (I Thes. 4:17)

Tirhkoh Paula chuan Thesalonika khua kristiante hnenah he thu hi a lo sawi a. He thu hian inthlamuanna turin a fuih a ni.

Kan hmangaih thite ngaia lusuna khawhar taka kan awm laiin, he thu hi inthlamuan nan hmang ve thei ila. Kan hmangaih thi, kan ṭhen takte chu vanramah kan hmu leh dawn a ni. A va nghah-hlelh awm em !

Kristian nu pakhat chu a dam lova, a thih hun a thleng dawnin a hria a, a fate a ko khawm a, an hnenah, "Ka van inah ka kal dawn ta. In khumah mu ula, hahchawl rawh u. Naktuk zingah kan in-hmuh leh loh chuan, khitah kan inhmu dawn nia," tiin a thlah a. Zinga an thawh chuan a lo thi reng mai a ! An hnena a sawi ang khan, "Khitah an intawk dawn ta a ni !"

Upa Chalhnuna nupui, Pi Sini chu a dam lova, a chau viau tawh a; a fanu Sapvengi te nupa chu Taiwan ramah missionary hna thawkin an awm a, a dam laia a hmuh hman loh a hlau hle mai a. Upa Chalhnuna chuan, "Hetah i hmuh hman loh chuan, i kal pahin i tlawh chho mai a ni ang chu," tiin a ṭawng thlamuan a. He lciah inhmu lo mah sela, vanramah an la intawk khawm dawn a ni.

122. ṬAWNGṬAI ZEL RAWH

"In tana ṭawngṭai bana, Lalpa chunga sual chu kei atan chuan a hnai lo tawp mai a ni," (I Samuela 12:23)

Samuela bu khatna bung sawmpahnihah hian chanchin rapthlak tak kan hmu a. Israel fate Pathian lakah an hel a. Pathian hnenah lal an dil a. Samuela chuan an thiltih dik lohzia an hriat theih nan Pathian hnenah khawpui leh rial surtir turin a ngen a. Buhseng hun lai a ni a, an buhte a tichhe nasain, an hlau em em mai.

Israel fate chu sual hle mah se, Pathian duh loh zawngin awm ṭhin mah se, Samuela chuan an tan ṭawngṭai a bang chuang lo. A ṭawngṭaisak zel.

Kan fate leh kan chhungte an awm ṭhat duh lohvin, thil sualte an tihin, kan rilru a hrehawmin a na ṭhin. An tan kan ṭawngṭaisak ṭhin a, a sawt chuang si lo, a beidawnthlak hle ṭhin. Ṭawngṭaisak hi a sawt lovin ṭawngṭaisak zel pawh a harsa kan tih chang pawh a awm ṭhin a ni. Chutih hunah chuan Samuela hi kan tan entawn tur a ni. I ṭawngṭai zel ang u.

Augustine-a nu te, John Newton-a nu te leh Charles Huddon Spurgeon-a nute chuan an fate tan ṭawngṭaisak an bang lova. Pathianin a ṭawngṭai a chhanna an hmuh hma chu an ṭawngṭai zel mai a ni. A tawpah chuan Pathianin an ṭawngṭaina a chhang ta nge nge. An va entawn tlak em! Mi dangte kan ṭawngṭaisak ṭhin hi bansan mai lovin, i ṭawngṭaisak zel ang u. Pathianin kan ṭawngṭaina a la chhang ngei ang.

123. KA RILRU TINATU I HRIA EM!

Bible-in kan ṭhenawmte hmangaih turin min zirtir a. Chu hmangaihna chu Samari mi ṭha tehkhin thu hmangin min zirtir a. Hmangaihtu chuan mite mamawh leh harsatnate a hria a, a ṭanpui ṭhin.

Rabbi hmingṭhang tak pakhat chu a zirtir zinga pakhatin, "Zirtirtu, ka hmangaih che," tiin a hrilh a. Ani chuan, "Ka fapa, ka rilru tinatu eng nge ni tih i hria em?" tiin a zawt let a. A zawhna chu a hre thiam lova, chhan thiam harsa a ti a. Zirtirtu chuan, "Ka rilru tinatu eng nge ni tih i hriat loh chuan, engtin nge mi hmangaih theih ang?" tiin a hrilh a.

Lal Isua hi kan tan entawn tur ţha ber a ni. Mite harsatna leh mamawh a hriatpui a, a ţanpui thin. A hmangaih a, a lainat a, ţanpui an ngaihnaah a ţanpui ţhin. Mite mamawh leh harsatna kan hriat apiang an mamawh ngaihtuahsakin, i ţanpui ve ţhin ang u.

124. A CHIPUITE HNENAH HRUAIIN A AWM VE TA A

"Jakoba chuan a fapate hnenah thuro a chhiah hnu chuan a kete chu khumah a hlangkai a, a thlarau a thlah a, a chipuite hnenah chuan hruaiin a awm ve ta a." (Genesis 49:33)

He thu kan chhiar aţang hian Judaten thihna leh thih hnu piah lama awm dan tur an ngaihdan kan hre thei. Mi a thih hian "a thlarau a thlah" an ti a. Thih hnuah chhungkua intawhkhawmna awmin an ring a ni. Keinin, vanramah ringtute kan intawhkhawm kan ring ang hi a ni ve mai awm e.

Chhungkua, hun rei tak inţhen tawh, intawhkhawmna neih hi a chakawmin a hlimawm ţhin. Chutianga intawhkhawm hun chu hlimna leh lawmna a ni. Vanramah chuan ringtute kan intawkkhawm dawn a, chhung kimin kan intawkkhawm ang em? Chhung kima kan intawhkhawm chuan a hlimawm hle ang a; chhung kim lova kan intawhkhawm erawh chuan lawm a kim dawn lo a ni. A va pawi dawn em! Chhungkua Isua Krista ringtu kan nih a pawimawh a ni.

Kristian pa pakhat chuan fa 3 a nei a. A fate pahnih chu Isua ringtu an ni a, pakhat erawh chuan a ring ve lo. A thih dawnin a fate a ko khawm a,

Isua ringtu pahnih hnenah chuan, "Dam takin," naktukah kan inhmu leh ang," a ti a. A fapa pakhat hnenah erawh chuan, "Dam takin," a ti a, thu dang a sawi lo. A fapa chu a ngaih a ṭha lova, a pa hnenah chuan, "Engati nge, naktukah kan inhmu leh ang, mi tih ve loh," tiin a zawt ta a. A pa chuan, "Lal Isua ringtute chauh vanramah kan intawkkhawm leh dawn alawm," tiin a chhang a. Kan thih hian inṭhenna lawmawm leh lungchhiat thlak a awm dawn a ni. A eng zawk hi nge kan chan tur ni dawn le?

125. PHURRIT—PATHIAN MIN PEK

"Nangni, thawkrim leh phurrit phur zawng zawngte u, ka hnenah lo kal ula, keiman ka chawlhtir ang che u." (Matthaia 11:28)

Phurrit kan tih hi a awmze dik tak chu, "Pathianin a pek," tihna a ni, an ti. Kan awih em aw? Kan awih theih chuan kan phurrit phurh chu a zang ang a, awih harsa kan tih chuan kan phurrit chu a rit dawn a ni.

Kan nunah harsatna engpawh lo thleng sela, "Pathian pek," nia kan pawm theih chuan lungawi takin kan awm dawn a ni. Kan pawm theih loh erawh chuan, hrehawm ti takin kan awm dawn a ni. Kan phurrit phurh chu engtia phurh nge kan thlan dawn le?

Hmangaih Johana chuan, "A thupekte chu a khirh si lo va," tiin, Pathian thupek zawm chu a duhzawng a ni a. Thupekte khirh hlea kan ngaih chuan, thu petu kan hmangaih lo tihna a ni a. Thupekte kan zawm a, tih nuam kan tih chuan,

thu petu kan hmangaih tihna a ni. Kan hmangaihte tan thil tihsak leh an thupek zawm mam kan ti thin.

Mipa naupang pakhat hian, a nau, lian tak a pua a, a bula pa pakhat chuan, "I nau puak chu a va rit awm ve ?" tiin a zawt a. Ani chuan ka nau a ni a, rit ka ti lo," tiin a chhang a. A nau ni lo, mi nau pua ni sela, rit a ti hle mai tur a ni.

Pi Lalvuani, Kulikawn chuan a fa tê ber, Lalremmawii, a ke zeng che thei lo, a enkawl a. Fa, zeng, che thei lo, buaipuiawm tak a ni chu, Pathian lakah a vui mai lo va. Pathianin a enkawl tura a pek nia hriain, hmangaih takin a enkawl a. A entawn tlak hle mai. Kan phurrit phurhte hi Pathianin min pek nia pawmin, lungawi takin i phur ve thin ang u.

126. PATHIAN KAWNG MAK

"Pathian finna leh hriatna ngahzia chu a va thuk em ! A rorelnate chu hriat theih rual leh, a kawngte chu chhui theih rual a va ni lo em !

Pathian kawng hi a chang chuan hriat thiam harsa tak a ni thin. Paula pawh hian hriat thiam harsa a ti ve khawp mai.

Johana unaupa, Jakoba chu khaihlum a ni a. Petera chu upa tak a nihin martarin a thi a. Johana chu kum 90 lai damin, thih dan pangngaiin a thi a. Pathian hian duhsak bik a nei em ni ? A thil tih dan hi a va mak em ? Heng zawhnate leh zawhna dang tam tak kan zawt thin.

A chhanna chu - Pathianin duhsak bik a nei lo tih hi a ni. Keini hriat leh hmuh theih hi a tlem-

in, a tawi em mai a. Pathian thlirna aṭanga kan thlir ve thiam loh avangin hriat thiam harsa kan tiin, kan buai mai ṭhin a ni. Chuvangin, Pathian hnenah zawhna atthlak pui pui kan zawt ṭhin.

"Kan nunah hian kan hriat thiam loh leh hriat phak loh, thil mak pui pui a lo thleng ṭhin. Mahse, Pathian chatuan remruatnaah chuan, engkim hi fel takin a awm a. Eng hunah emaw kan la hre chiang-in, kan la hmu fiah dawn a ni."

127. NUN ENTAWN TLAK

"...Thusawi kawngah te, chetze kawngah te, hmangaih kawngah te, rinna kawngah te, thiang-hlimna kawngah te, ringtute tihhmuhtu ni zawk ang che." (I Tim. 4:12)

"Ṭawng aiin nunin thu a sawi ring zawk," tih hi thufing, pawmawm tak a ni. Kan nih loh pui pawh hi "niin" a insawi theih a. Kan nun erawh chuan kan nih loh ang chu a nun chhuahpui thei lo. Kan nunin a zir loh chuan thu ṭha tak tak sawi ṭhin mah ila, miten an awih chuang lovang. "I nun a bengchheng em mai a, i thusawi ka hre thei lo," min tih khum mai ang.

Tun hma lam, hun rei tawh takah khan, China rama Communist sorkar chuan; thu ziak mi pakhat hi Hudson Taylor-a chanchin ziak turin an sawm a. Ziaktir duh dan an nei a. Chu chu Hudson Taylor-a nih dan dik lo taka ziaktir a ni. Chu pa chuan Hudson Taylor-a chanchin ziakna a hmuh theih apiang a lakhawm a, a zir ta a. Hudson Taylor-a nun dan a han hriat chuan, a nun a hneh ta em em mai a. A chanchin dik lo taka ziak tumtu khan,

a ṭhulh ta zawk a. A nun atan hlauhawm pawh ni se, Pathian awm loh a rinna chu bansanin, Isua Krista chu ringin, a Lal leh chhandamtu atan a pawm ta zawk a.

"Aw, Kristian, i nun hi mi dangten an thlir reng a,
A hming ropui tak i put, Lal Isua hmel chu,
I nunin mi dangte a hmuhtir theiin, an hmuhna a dal thei tih hria ang che."

"Lal Isua mawina keimahah lo lang se,
A thianghlimna leh lainatna mak tak chu;
Aw, nang, Thlarau Thianghlim, ka mizia siam tha la,
Lal Isua mawina keimahah lantir rawh."

128. MIN NGAIHSAKTU – KRISTA

"Anin a ngaihsak ṭhin che u avangin, in manganna zawng zawng chu ama chungah nghat vek rawh u." (I Petera 5:7)

Mi tupawhin, ngaihsak te, hriat rengte kan duh a ni. Lal Isua pawhin a zirtirten an hriat reng a duh a, amah hre reng turin a chah lawm lawm mai. "Mi hriat reng nan hei hi ti ṭhin rawh u," tiin a chah a ni. Keini pawhin, mi dangte min hriat reng leh min ngaihsak kan phutin, kan beisei ṭhin.

Inngaihsak leh inhriat reng hi thil pawimawh tak a ni. Miten min hriat loh leh min ngaihsak lohna hmunah chuan awm nuam kan ti lo. Min ngaihsak leh min hriatna hmunah chuan awm nuam kan ti ṭhin. Min ngaihsaktute chu keini pawhin kan ngaina ṭhin a ni.

Hmel hmuh ngai loh leh hmel hriat loh te chu ngaihsak leh ngainat an har khawp mai. Hmel inhmuh fo ṭhin te, inhmelhriattirna ṭha neih te hi

thil ţha tak leh lawmawm tak a ni. Miten min ngaihsak tur leh min hre reng tura kan beisei chuan keini pawhin mi dangte ngaihsakin, i hre reng ţhin ang u. Min ngaihsaktu leh min hre rengtute hnenah chuan kan harsatna, manganna leh mamawh dang te hrilh a chakawm ţhin.

Lal Isua, min ngaihsaktu leh min lainattu hnenah kan manganna leh harsatna te i thlen ţhin ang u. Anin min ngaihsakin, ţanpui kan ngaihnaah min ţanpui dawn a ni. A va thlamuanthlak em !

129. DAWHTHEIHNA RAH

"A kin ni chu a hnai tial tial a, a thlawn lo vang. Rei deuh mah se nghak rawh, a lo thlen ngei dawn avangin." (Habakuka 2:3)

Thil harsa kan tih zinga pakhat chu "nghah" hi a ni. Thil lo thleng tur kan beisei a, lo thleng thuai se kan ti a, kan nghakhlel ţhin. Nghah peih hi hlawkna a ni a, nghah peih loh hi channa a ni.

Thlaite pawh hi a ţhang chak lo khawp mai. Nghak peih lovin, ţhan chaktir tum ila, a kungte pawhsăh tum ţhin ila, kan tithi thuai mai ang. Dawhthei takin nghak ila, ama ţhan dan pangngaiin a lo ţhang chho zel ang a, a lo puitlingin, rah a chhuah mai dawn a ni.

Nghah peih loh chuan phunnawi mai a awl ţhin. Nghah peih hi mi tinin kan zirlai pawimawh tak a ni. I zir zel ang u. Pathian leh kan mihringpuite [illegible] [illegible]anga thil kan beiseite hi i nghak hram hram zel ang u.

"I phurrit hnuaiah chau mah la,
Van ţhatnain a chhawk ang che;
Dak la, chatuan a lo hnai ta,
Nghak hram la, phunnawi lo vang che.

Hrehawm mahse thawk zel ta che,
Ţawngţai engmah theihnghilh lovin;
I chawlhna ni a lo hnai a,
Nghak hram la, phunnawi lo vang che."

130. I THAWMHNAW INBELIN THU A SAWI

"Isua Krista chuan in thuam zawk ula, in tisa châkna tipuitling turin engmah insiam suh u." (Rom 13:14; Eph. 4:22–25; 6:11; I Kol. 3:10, 12–17)

"I thawmhnaw inbel aţangin mi eng ang nge i nih a hriat theih mai alawm!" tiin an sawi ţhin. He thu hi a dik viau awm e. Ţawp deuhva thawmhnaw kan inbel chuan kan rilru leh khawsak danah kan inthlahdah chawk ţhin. Thawmhnaw fai leh ţha kan inbel chuan kan che fimkhur a, kan rilru leh khawsak dan pawh a changkang ţhin.

Hotel neitu pakhat chuan hetiangin a sawi: "Ţhalaite hi ţawp deuhva thawmhnaw inbela an lo kal chuan, an che mawi lovin, an thil ei pawh, vawkin chaw a ei ang mai hian an ei buan buan ţhin; thawmhnaw fai haa nalh taka an incheia an lo kal chuan an awmdan leh che vel a zahawmin a mawi ţhin," tiin. Kan thawmhnaw inbel hian kan rilru leh kan nun a thunun nasa hle a ni.

Tirhkoh Paula chuan, "Isua Krista chuan in thuam rawh u," tiin min fuih a. Lal Isua hi

inthuamna mawi ber leh ṭha ber a ni. Lal Isuaa kan inthuam chuan kan hmelah Lal Isua hmel a lang ang a, sual lakah pawh kan inthiar fihlim thei ang.

Kan thawmhnaw inbel hi min cheimawitu a ni angin Lal Isua hi min cheimawi a, min chawimawitu a ni. Kan inthuam nan Lal Isua i hmang ṭhin ang u

"Lal Isua mawina keimahah lo lang se,
A thianghlimna leh a hmangaihna mak tak chu.
Aw, Thlarau Thianghlim, ka mizia siam ṭha la,
Lal Isua mawina keimahah a lan theih nan."

131. FAKNA INTHAWINA

"Tichuan, ama zarah chuan faka inthawina hi Pathian hnenah i hlan fo ang u, chu chu a hming ṭanna hmuite rah chu a ni." (Heb. 13:15)

Hebrai lehkhathawnah hian Isua Krista chu mi sualte tlanna atan inthawinaa hlan a nih thu kan hmu a. He inthawina hi vawi khata hlan tlingtlak a ni a, hlan nawn ngai tawh lova sawi a ni.

He thua innghat hian kristian ṭhenkhat chuan, "Krista kan aiah a inhlan tawh a, keinin engmah kan tih a ngai tawh lo," tiin, engmah ti lova awm mai turah an inngai ṭhin. Mahse hei hi a dik lo a ni.

Hebrai lehkha thawnah chuan inthawina chi hnih, ringtute kan hlan tur min hrilh a, chungte chu "Fakna inthawina" leh "Thil ṭhaṭhat leh thilphal inthawina" a ni. Heng inthawinate hi vawi khat hlan mai a tawk lo, hlan fo tur a ni.

Mitin pa pakhat chuan, "Chaw ei dawnna ṭawngṭai ziah hi a ṭulin ka hre lova, hrui sawla ṭawng-

ṭaina ka hlan kha ka ring mai a ni," a ti a. Mahse hrui zawla ṭawngṭaina hlan rin a, ṭawngṭai leh ngai tawh loh chu, keini kristiante tih dan tur a ni hauh lova, Pathian hnenah ṭawngṭaina hlan fo tur a ni. Chutichuan, Pathian fakna inthawina leh thiltihṭhat leh thilphal inthawina hi i hlan zel ang u.

132. MI DANGTE NGAIHSAK

"Tin, Isuan Mari ṭap leh a rawn zuitu Judate ṭap chu a hmu a, a rilruin a rum a, a lungngai a." Johana 11:33.

Lusun khawhar leh natna tuartute chu an rilru a hreawmin, an lungngaiin, an ṭap ṭhin. Tuarpuitu leh hriatthiampuitu an mamawh.

Lusun khawharte hi kan ngaihdana hnem tur mai tur a ni lova, a sawt bawk hek lo. An rilru na kan tizual zawk mah ang. Chuvangin, lusun khawharte kan lenpui a, ka titipui hian i fimkhur ang u.

An thusawi ngun takin ngaithla ila, rilru leh thinlung takin hriatthiampui ila, kan awmdan leh hmel landanah pawh kan tuarpui a ni tih lantir ila. Chu chuan a chhawk zangkhai ang.

Mi ṭhenkhatin, lusun khawhar, tuar thiam lo tak an hmuhin, anmahni khawngaihna leh duhsakna avangin, "Ṭap suh, i tuar thiam lo em mai, intihharh tum hram hram rawh" an ti ṭhin. Mahse tuartu tan chuan zawm harsa tak a ni. Ṭap thei chu an ṭah bawrh bawrh hian an zangkhai huai thei a. Ṭap thei lova, rilru chhungrila tuartute hian an tuar na duh khawp mai.

Inhriatthiampuina leh inngaihsakna hian nasa takin lungngaih a chhawk zangkhai thei a ni. Lal

Isua pawhin Mari leh Marthii te lusun, rilru hre-awm leh lungngai chu a hmuhin, a rilru a rum a, a lungngaihpui a ni. Lazara an zalhna hmunah an hruai a, Isua a ṭap a. Lal Isua ang hian, mi lung-ngai, lusun khawharte i tuarpui ve ang u.

133. THIL ṬHA TAK A NI

"Lalpa hnena lawmthu sawi leh, aw, chungnung ber, i hming faka zai hi thil ṭha tak a ni." (Sam 92.1)

Vawi khat chu Hotel pakhatah hian Pastor Ironside hi chaw ei turin a kal a. Mi an lo tam hle mai a, ṭhutna a khat deuh vek mai a. Mi pa-khat hian a bula ṭhu turin a sawm a, a ṭhu ta a.

Ironside chu, a tihdan pangngaiin, chaw a ei hmain a ṭawngṭai a; a kutin a chal a dawm a, a kun a. A bula ṭhu pa chuan, intibengvar takin, "Engati nge i lu i dawm, i lu a na em ni ? " a ti a. Ani chuan "Na lo ve" a ti a. "A nih leh i chaw ei tur kha a ṭha lovem ni" tiin a zawt leh a. Ani chuan, "Ka tihdan pangngaiin, Pathian hnenah lawmthu sawiin ka ṭawngṭai a ni," a ti a. Chu pa chuan, "Kei chuan Pathian hnenah lawmthu ka sawi ngai reng reng hlei nêm," a ti a. Ironside chuan, "Engati nge lawmthu i sawi ngai loh ? " a ti a. Chu pa chuan, "Ka thawhrimnain pawisa ka hlawh chhuak a, ei tur ka lei a, tu hnenah mah lawmthu sawi ka bain ka ngaihre love ! tiin a chhang a. Iron-side chuan, "A nih tak chu, ka ui ang lek i nih chu, ani pawhin ei tur ka pek hi a ei chawt mai a ni," tiin a chhang a.

Pathian thilpek, a thlawna kan dawn hi, ngaiah lutuk nei a, lawmthu sawi nachang kan hre lo fo ṭhin

a ni. Kan mamawh tinreng a thlawna min petu Pathian hnenah lawmthu i sawi fo ang u.

134. ZIN KAWNG KAN ZAWH TAWPAH CHUAN

"Chutichuan, Isua Krista, kan Lalpa leh Chhandamtu, chatuan rama luh theihna chu an pe ngei dawn si che u a." (2 Petera 1:11)

Chanchinbu ziaktu pakhat Robert Manry chuan Atlantic tuifinriatah ni 78 chhung lai lawng tê Tinkerbelle a khalh a. A taksaah hruizenin a inthlung a, chu chuan harsatna tam tak a tawhnaah a chhanhim ṭhin.

England ram Falmouth-a a lo kir leh chuan, hotelah a lut a, a mut a chhuak êm êm mai a, lawnga a chuan chhung zawng khan a mu lo va, muthilh a chak ber mai. Amah duhsaktute chuan vaukamah an lo hmuak a, mi singli lai an ni a. Amah lawm nan leh chawimawi nan tawtawrawt an ham a, ropui taka chawimawina a dawng a ni.

Chutiang aia ropui zawk chawimawina chuan vanramah ringtute min hmuak dawn a ni. A va ropui dawn em ! Chutiang chawimawina ringtute dawn tur chu hla phuahtu chuan a lo phuah chhuak a : A thunawn tidanglam hlekin lo ziak ila :

"Vawiin chuan ram nuam tak chanchin ka ngaihtuah a,
Ni tlak huna ka thlenna tur chu;
Chhandamtu hmangaihna zara ka thlen hunin,
Chawimawina ka tan a awm ang em?

Chawimawina ka tan a awm ang,
He khawvel damlai ni a tlak hunah chuanin;
Chawlhna in nuam tak chu ka han thlen hunah chuan,
Chawimawina ka tan a awm ang."

135. PATHIAN KUT PHAR

"I kut i phar a, thilnung zawng zawng chakna chu i tihrehsak thin." (Sam 145:16)

Pathian rawngbawltu ropui tak Augustine-a chuan, "Kan thinlung hi i tana siam a ni a, nangmahah chawlhna a hmuh hma chuan a awm hle hle thei lo a ni," a ti a. He thu hi thu dik tak a ni. Chawlhna leh hahdamna hi mihringten kan zawng a. Kan zawnna hmun a dik loh avangin kan hmu thei thin lo a ni. Chawlhna hi dinhmun tha leh hausaknaah te a awm emaw kan ti a. Nimahsela, dinhmun tha leh hausakna te han nei mah ila, chawlh hahdamna tak kan nei thei chuang lo. Chawlhna leh hahdamna chu Lal Isua hnenah chauh a awm. Ani chuan, a hnenah chawl turin min sawm a, "Nangni thawkrim leh phurrit phur zawng zawngte u, ka hnenah lo kal ula, keiman ka chawlhtir ang che u," tiin. Chawlhna leh hahdamna kan duh chuan Lal Isua hnena kal tur a ni.

Hla phuahtu chuan Kristaah chauh muanna leh malsawmna a awm tih hre chiangin he hla hi a phuah a:

"*[illegible] Kristaah chauh,*
Muanna a zawn thin kha;
Malsawmna tam tak, hriat phak loh,
Tunah a lo hmu ta.

Krista chauh lo chu tumah dang
Min tilawm an awm lo;
Hmangaihna leh muanna kumkhua,
Amah chauhvah ka hmu."

136. TIHDAMNA THAR

"He mi chungchangah hian Pathian hnenan vawi thum ka dil min lak kiansak turin." (II Kor. 12:8)

Tihdam theih loh natna kan nei tih daktorin min hrilh sela, engtin tak ngai ang i maw ? Kan rilru a buai hle ang ti rawh u ?

Dr. Paul Tournior chuan a lehkhabu "Mite Tihdamna"-ah he thu hi a ziak a: Daktor pakhat chuan a damlo enkawl pakhat, natna khirh tak, tihdam theih lohva an ngaih, hnen atangin lehkha a hmu a, "Tihdamna thar i neih loh chuan mi han tlawh tawh suh ang che," tiin. Chu daktor chuan damlo chu a va tlawh leh a, damlo hnenah chuan, "Tihdamna thar ka rawn hrilh duh che a, ka lo kal a ni, chu tihdamna thar chu Isua Krista a ni." tiin a hrilh a.

Dactor chuan ama nuna Kristan hna a thawh te damlo hnenah chuan a hrilh a. Damlo rilru chu zawi zawiin a lo danglam chho ta a. Tidamtu, Isua Krista hnen atangin damna thar leh chakna thar a lo chang ta a ni. Mi tam takin a hnen atangin damna leh chakna thar an dawn phah ta hial a.

Tirhkoh Paula pawhin natna khirh tak, tihdam theih loh a nei a. Pathian hnenah a dil thin a. Mahse a dam thei chuang lo. Pathian hnen atanga tihdamna a dawn loh vangin Pathian lakah a vui mai lova, a beidawng bawk hek lo. A va entawn

tlak em ! A natna, tihdamna a dawn loh chu lungawi taka tuar theihna a nei a, chu chu damna a ni.

"Harsatna engpawh tihdam theih loh a awm lova, harsatnain min kiansan loh pawhin lungawina a awm thei a ni."

137. MEI LEH TUI KAL TLANGIN

"Mei leh tui kan kal tlang a, nimahsela hmun chenghnawng taka lut turin min hruai chhuak a." (Sam 66:12)

He khawvela kan nun kawng zawhnaah hian, harsatna leh buaina tam tak kal tlang tur kan nei. Chutiang hun harsa leh khirh kan tawh lai chuan kan mangangin hrehawm kan ti ṭhin. Heng hun harsa hi mi tinin kan tawk a, tuman kan pumpelh thei lo.

Hetiang hun harsa kan tawh lai hian Pathian aw hriat tur a awm ṭhin. Ngun takin i ngaithla ang u. Chu aw chu thlamuanna aw a ni. A lawmawmin a va thlamuan thlak em !

Chutiang dinhmuna a awm laia Pathian hruaina leh chhanchhuahna a dawn chu Sam ziaktu hian a sawi chhuak a ni. Mei leh tui kal tlang hnuah hmun chenghnawng leh nuam takah Pathianin a hruai lut a.

Hetiang hun harsa kan tawh lai hian engtin nge kan awm ve ṭhin ? Eng rilru nge kan put ve ṭhin le ? Kan beidawngin kan rinna te a nghing mai ṭhin em ? Pathian awmpuina leh thlamuanna aw kan hre ve ṭhin em ?

"Buaina leh harsatna kan tawh loh chuan, Pathian ṭanpuina leh chhanchhuahna kan hre chhuak thei dawn lo a ni.

138. THIL ȚHA TIH NING SUH

"Tichuan, thil țha tih i ning suh ang u; kan inthlahdah loh zawngin, a hun takah kan seng dawn si a." (Gal. 6:9)

Kan thil tih nin châng kan nei țhin. Kan nin chhan chi hrang hrang a awm thei ang. A ngai reng kan tih zin lutuk avangin kan ning thei a. Kan tui zawng a nih loh avangin kan ning thei a. Thil țha tih pawh a nin theih tho mai.

Pastor pakhat chuan a hna thawh a ning a, bansan a duh a. Chutih nak alai chuan, a tukverhah sava a lo fu a, a hram lauh lauh mai a. A hram ri chu ngun takin a ngaithla a, "Bansan mai rawh, bansan mai rawh," tiin a hria a. A hnathawh bansan a duh chu a nemnghet ni pawhin a ngai hial awm e. Sava hram ri a hriat dan chu a nupui a hrilh a. Sava chu a la hram reng a, a ngaithla ve ta a. A pasal hnenah chuan, nui chungin, "Ka sava hram ri hriat ve chuan, 'Bansan mai suh, ban san mai suh,'" a ti ve thung tlat mai, a ti a.

I beidawn chang apiangin, he Pathian thu, "Thil țha tih i ning suh ang u," tih hi ngaihtuah țhin ang che. Thil țha tih tur i hriat a tam thei ang ber tih tum la. Pathianin tih tur a pek che chu țhahnemngai takin thawk zel rawh. I thawhrim lawmman chu i la hmu ngei dawn a ni.

139. LALPA AUH

"Chu veleh an buainaah chuan Lalpa chu an au va, ani chuan an manganna ata te a chhandam țhin." (Sam 107:19)

He thu ang deuh chiah hi chang 28-ah kan hmu bawk. Chang 29 leh 30-ah pawh Pathianin thlipui a tihbap thu leh tuifawn a tihreh thu leh an himna tura thli ûp lama a hruai thlen thu kan hmu bawk.

Kan dam lohvin daktor kan lam a, kan au thin. Kan auhna chhanga an lo kal chang a awm a, kan beisei anga min ngaihsak loh chang pawh a awm thei. Pathian erawh chuan kan auhna a ngaithla a, kan manganna ata min chhandam thin. Auh man a awm a ni. Manganna leh harsatna kan tawh changin mi dangte auh aiin Pathian auh hi a tha ber mai. Pathian i au thin ang u.

Kan manganna leh buaina ringawt kan ngaihtuah chuan a zual tulh tulh thin. Kan manganna leh buaina en lovin Pathian lam en ila. Pathian hmel duhawm tak kan hmu anga, a thlamuanna kan dawng dawn a ni. Ani chu mangan laia tanpui vartu hnai reng a ni.

"I mangan a hnen thlen la,
Anin a lo tanpui zel ang che."

140. KA KAAH HLA THAR

"Lalpa chu ka nghak fan fan a, tichuan, anin mi rawn thlek a, ka au chu a ngaithla ta a. Hla thar ka kaah a dah ta bawk a." (Sam 40:1-3)

Hla sak hi hlimpa leh lawmna entirna a ni. Kan lungngaih lai chuan hla sak har tak a ni. Pathian chawimawina leh fakna hla kan sak hian phur tak leh ring takin i sa thin ang u.

Mexico chhim lam rama Chol Indian hnam chuan hla an sa ngai lo va. Moody Bible Institute-a Pathian thu zir chhuak pahnih chu heng mite hnena

Pathian thu hril turin an kal a. Kum 25 lai rim takin thu an hril a. Chol mite chuan Pathian thu an lo ring ve ta. Kohhran ţhang chak tak niin, mahni intodelh kohhran an ni hial a. Chanchin Ţha an hriat a, an pawm avangin an lawm ta em em a, an kaah Pathianin hla thar a dah ta a, Pathian fakna hla an lo sa ve ta.

"Lawmna tak mai thinlunga ka neih hi,
Isua min pek a ni.
Lei lawmna aia lawmna ropui.
Van lawmnain ka khat ţhin,"

tiin Lal Isua i fak ve thei em ?

141. PATHIAN AWMPUI HRIATNA

"He hmunah hian Lalpa chu a lo awm ngei mai, ka lo hre si lo va." (Genesis 28:16)

Jakoba chuan a pa Isaka a bum a, a u Esauva malsawmna chan ai a chang ta a. A u Esauva chu a thinur a, Jakoba chu thah a duh hial a. Tichuan, a nu Rebeki chuan a pu Labana hnenah tlan bo turin a tir ta a.

Jakoba chu Haran khaw lam panin a kal ta a. Khawi lai hmun emaw a thlen chuan ni a tla a, khua a thim ta mai a. Chumi hmunah chuan a muhil ta a. Mumang a nei a, lei aţanga van thlenga leilawn indawh chho a hmu a, chutah chuan vantirhkohte an chhovin an chhuk zut zut a hmu a. Pathianin Jakoba a bia a, "Ngai teh, i hnenah ka awm a, i kalna apiangah ka veng zel ang chia. he ramah hian ka hruai kir leh ang che. I hnena ka sawi hi ka tih hma loh chuan ka thlahthlam dawn lo che a ni," a ti a.

Jakoba chu a muhil a lo harh a, "He hmunah hian Lalpa chu a awm ngei mai; ka lo hre si lo va," a ti a. Keini pawh Jakoba ang hian, Pathianin min awmpui a ni tih kan hriat loh va, min awmpui reng chang hi a awm ve ṭhin awm e. Ani chu kan hnenah a awm reng a, min thlahthlam ngai lo a ni. A va thlamuanthlak em !

142. KA MAMAWH TINRENG MAI MIN PETU

Upa Lalthanzama hla phuah, "Amah chu malsawmna hnar a ni," Kristian Hla bu no. 525 hi ka hla duhte zinga mi a ni a. A thute hi keima chungah pawh bel theih ve niin ka hria a, ṭha ka tiin, ropui ka ti em em mai. Mamawh tinreng mai min petu Pathian neih hi a va vanneihthlak em !

Ka nun leh ka chunga thil lo thlengte ka ngaihtuah a, Pathian chu malsawmna hnar a ni a – ka mamawh tinreng min petu a ni, tih hi a dik hliah hliahin ka hria. Mizoram Presbyterian Kohhranah kum 36 lai Pathian rawng bawlna ka nei a. Kum 1996-ah ka pension ta a. Ka nupui Zoparmawii chu a hrisel lo hle a; ka fanu Flora Lalramruati chuan hnathawh a la nei lova. Ka pension-na pawisa chu chhungkaw khawsakna daih a ni lo va. Ka ṭawngbawl chhungin kohhran inah ka awm a. In leh in chhung bungrua te keimahni puala neih ngai lovin, kohhranin min enkawl a. Pension hnu-ah chuan chenna in leh in chhung bungruate keimahni puala neih a lo ṭul ta. A leina tur pawisa neih a awm bawk si lo. Delhi-a kan awm zui rih a la ṭul si, engtin nge kan khawsak tak ang le? Pathianin kan mamawh apiang, a hun takah min ngaihtuahsak

ta zel mai. Pathian tlangah ngaihtuah a ni ang chu – Jehovah Jireh, tih kha, a takin kan chungah a lo thleng ve ta. A va ropui em ! Mission House aṭanga insawn chhuahna tur in chu, kan mamawh hun takah min ngaihtuahsak a. Kan fanu hnathawh tur pawh min ngaihtuahsak zui ta zel a. In chhung bungrua pawh, kan mamawh leh phak tawk ang zelin min ngaihtuahsak a. Motor pawh a hlui, pension neih tâwk âwm tak, kan nei ta bawk a. Telephone pawh kan nei ta zel a. Tunah chuan, kan mamawh, engkim min pe a ni ta mai. A va lawmawm em !

143. LAWM NACHANG HRIATNA

"Tin, an zinga mi pakhatin a dam ta tih a hriat veleh . a kir bulah a bawkkhup a, a lawmthu a sawi a." (Luka 17.15,16)

Phâr sawm, Lal Isuan a tihdamte zinga pakhat chauhvin Lal Isua hnenah lawmthu a sawi. Pakuate kha khawiah nge an awm tak ? Lawm a nachang an hre ve lo a ni chek ang.

Mizo hnam hi lawmthu sawi nachang hre lo hnam kan ni awm e. Kan chhungte hnenah chuan lawmthu kan sawi zen zen lo, sawi ṭulah kan ngai lo a ni ang.

Kan dam lo va, daktor-in min enkawl a, kan lo dam ta a. Daktor hnena lawmthu sawi nachang hria hi kan tlem hle awm e. Daktorte an khaw-ngaihthlaka ka hriatna chu – natna thu dawn tam a, lawmthu dawn tam loh hi a ni. Heti chung hian hlim takin damlote min enkawl ṭhin hi an fakawmin, an hnenah lawmthu sawi i zir ang u.

Aizawla kum rei tak kan awm chhungin, kan hnena lo awm, min ṭanpuitu, mi eng emaw zat an

awm a. Kan chhungkaw zinga mi angin kan ngai a, a ţul angin kan enkawlin kan buaipui a. Kan tan pawh an ţangkai em em a ni. Kan fate pawhin, kan awmpuite chu kan unaute ang maiin an ngaina a. Chutianga kan hnena lo awm ţhin pakhat Rev. Dengţhuama chu Burma Presbyterian Kohhran hruaitute zinga mi pawimawh tak a lo ni chho va. Lehkha a han thawn a, hetiangin a ziak a : "Pathianin ka lehkha zir lehna leh tuna ka hna chelh mekah mal min sawm nasa hle mai a. Chu chu in hnenah thlen ka chak a. Min lo enkawlna ţhinah lawmthu ka sawi bawk a ni," tiin. Hetianga lawmthu a han sawi hi kan tan pawh hriat a nuamin, a lawmawm hle a ni.

Pathian hnenah leh kan mihringpuite hnenah, lawmthu sawi a tulna ang zelin lawmthu i sawi ţhin ang u.

144. TUARNA RAHTE

Tuarna hian rah duhawm tak a chhuah ţhin. Tuarna hian kan chak lohzia leh rin tlak kan nih lohzia min hriattir a, Lal Isua chakna leh thiltihtheihna min hriat chhuahtir ţhin. Keini chak lo mah ila Lal Isua chu a chak a ni. Keini rinawm lo mah ila Lal Isua chu a rinawm a ni. Heng thil hriat chhuahna hian chakna thar leh beiseina thar min neihtir ţhin. Mi tam tak chuan tuarna atangin Pathian kan hre chhuak tharin, Amah kan hnaih zual ţhin.

Tuarna hi Pathian ropuina lan chhuahna remchang a ni. Lal Isua ngeiin heng thute hi a sawi a ni. "He nā hi thihna tur a ni lo, Pathian ropui nan a ni zawk e, Pathian fapa chu he mi avang

hian a la mawina turin" (Joh. 11:4). "He mi hian a tisual hek lo, a nu leh a pain an tisual hek lo; Pathian hnathawh a chunga a lanna tur a nih zawk hi" (Joh. 9:3). Tuarna leh natna te hi mi thenkhat chuan sualna avang niin an ngai a, a tuartute sualna avang niin an puh thin. Hei hi Judate ngaihdan pawh a ni a, Lal Isua ngaihdan erawh chu a ni lo tih kan hria. Lal Isua chuan mihringte tuarna leh natna te hi Pathian hnathawh a lanna tur leh a mawina tur niin a sawi. Kan tuarna leh natnate hi Pathianin min hremna a ni lo va, kan chunga a hnathawh a lanna tura remchangah a hmang zawk a ni.

Tirhkoh Paula pawhin natna khirh tak a nei a, chu natna chu lak kiansak turin Pathian hnenah a ngen a. Mahse a dilna chu a hlawhtling lo. Amaherawhchu Pathian khawngaihna leh thiltihtheihna hriat chhuah nan a hman phah ta zawk a ni. "Ka khawngaihna i tan a tawk e, ka thiltihtheihna hi chak lohnaah asin tihfamkimin a awm ni" (II Kor. 12:9) tia hriattirna Pathian hnen atanga a hriat chuan a natna tuar chungchanga a ngaihdan a lo danglam ta a, hetiang hian a sawi, "Krista thiltihtheihna chu ka chunga a awm theih nan lawm em emin ka chak lohna te hi ka chhuang tawh zawk ang. Chuvangin, Krista avangin chak lohnaah te, chhiatnaah te, neksawrnaah te, tihduhdahnaah te, hnawhchepnaahte ka lawm thin a ni; ka chak loh apiangin a ni, ka chak thin ni" (II Kor. 12:9,10).

Pi Buangi, Chaltlang, Aizawl-a mi chuan Cancer natna a vei hlauh mai a, a thih phah ta nghe nghe a. Cancer natna chuan a taksa a hnehin thihpui mah sela, a rilru leh a thlarau chu a hneh hauh

lo mai. Heti hian a sawi a, "Ka tana ṭha ber hretu Lalpa hriatpuina hnuaiah chuan eng natna pawh ka vei mai tur a ni. He natna hi lo vei lo ila, Pathian hmangaihna ropuizia tuna ka hriat ang hian ka hre lo vang." Pathian ringtute chuan natna an tuar lai pawhin natna chu an hneh tlat mai Lal Isua pawh khan Kraws-a a thih lai khan khawvel a hneh tlat mai.

Thil ṭha lo aṭangin thil ṭha a chhuak a; fel lohna aṭangin felna a lo chhuak a; thimna aṭangin êng a lo chhuak a; chak lohna aṭangin chakna a lo chhuak a; ṭawih theihna aṭangin ṭawih theih lohna a lo chhuak a; thihna aṭangin chatuan nunna a lo chhuak a ni

Min hmangaihtu Pathian pawhin tuarna hmangin a ni min zawnchhuah ni. Tuarnate hi Pathian zawnchhuah nan leh a hmangnihna leh khawngaihna hriat chhuah nan i hmang ve ang u.

"Krista hmangaihna ata chu tuin nge min ṭhen ang? Hrehawmnain emaw, hlauhnain emaw, khandaihin emaw, min ṭhen ang? Hrehawmnain emaw, lungngaihnain emaw, ṭamin emaw, saruaknain emaw, hlauhnain emaw, khandaihin emaw, min ṭhen ang em? Ṭhen suh e, chung zawng zawngah chuan, min hmangaihtu avang chuan, ropui taka ngamtu kan ni" (Rom 8:35-37).

145. THLAMUAN NAN I HMANG VE THEI ANG EM?

A hnuaia thu ziakte hi Pathian hnen aṭanga thlamuanna dawngtuten an ziak a ni a. Thlamuanna atan i hmang ve thei ang em? Chhiar la, han ngaihtuah teh.

"Lungkham neih hi rinna tawpna a ni a, rinna neih hi lungkham tawpna a ni".

George Muller

"Pathianin kan tan kawng a hawng lâwk ngai lo va. Ţanpui kan ngaih hmain min ţanpui a tum hek lo. Harsatnate pawh kan tawh hmain min lak kiansak ngai lo va. Amah kan mamawh tak zet hunah chuan a kut a phar chhuak ţhin a ni."

Mrs. Charles E. Cowman

"Pathianin ropui taka a hmante hi harsatna tam tak kal tlang an ni chawk ţhin. Josefa chuan a unau dangte aiin harsatna a tawk hnem zawk a, mi tam tak ei tur petu a lo ni ta a ni."

The Heavenly Life

"Harsatna leh tuarnaten lung bang anga min hual laiin, engmah tih theih nei lova ka awm laiin; engkim mai hi (Lalpa) i kutah ka dah e. Lungngaihnaten min kiansan dawnin lang lo mah se, beidawnna hmun hi beiseina hmuhna a ni a. Chuvangin, hahdam takin Nangmah ka nghak ang che."

Rev. S. Chadwick

"Rinna nung chuan thutiam chungah lawmthu a sawi thei a; chu thutiam chu a taka a lo thlen hma pawhin, thleng tawh angah a pawm thei a. Pathian thutiamte hi pawisa hman nghal mai theih kan neih ang hi a ni."

Matthew Henry

"I lungngaihna zawng zawng Pathian chungah nghatin, thlamuanna leh lawmna i chang thei asin. Ţhil lo thleng engkimah hian Pathian thil tum leh a duhzawng a hmuh chhuah theih a. I chunga lo thleng chu hrehawm ti taka tuar mai lovin, lungawi takin i tuar thei asin. Pathian chakna ring la, harsatna leh manganna te chu lungawi takin, dawhthei takin, rilru thianghlim tak leh inngaitlawm takin i

dawng thei asin. Chutiang hun harsa leh khirh tak chu Pathian hnathawhna hun remchang leh a thiltihtheihzia lantirna hun remchang a ni thei a ni."

H.C.G. Moule

"Rinna tlemte pawhin i thlarau chu vanramah a hruai thei a; mahse rinna nung leh chak chuan vanram chu i nunah a rawn thlen thei a ni."

C.H. Spurgeon

"Pathian tel lova mahni chauhva awm chu rapthlak tak a ni a; amaherawhchu, Pathian nena mahni chauhva awm erawh chu van nun tem lawkna a ni."

Mrs Charles E. Cowman

"Mi tumahin ka buaina min hriatpui lo va,
Mi tumahin, Krista chauh lo chuan;
Mi tumahin ka buaina min hriatpui lo va,
'Pathian ropui rawh se' tiin zai rawh.
A changin ka lawm a, a changin ka lungngai a,
A changin leiah ka tlu der thin.
A changin Pathian ropuina engin min hual a,
'Pathian ropui rawh se' tiin zai rawh.
Mi tumahin ka hnathawh an hre lo va,
Mi tumahin ka lungngaihna an hre hek lo;
Mi tumahin ka lawmna an hre lova,
Mi tumahin, Krista chauh lo chuan."

Negro Hla

"Ka natna leh ka lungngaihna te hi, khawvel mite khawvel a tem ang a ni a. Han en mai chuan a lenglin vek a lang a, awmzia pawh a nei lo va. Mahse, nakinah Pathianin vanram a chhut kan hmaah erawh chuan, chiang takin kan hmu ang a, hun chhiar thei dawn a ni."

Martin Luther

"Hlimna leh lawmna te hi Kristianten kan ḍawng ṭhin. Mahse, chung chauh chu a ni lo va, harsatna leh manganna te pawh kan tawk bawk ṭhin. Harsatna leh manganna kan chunga lo thleng te hi kan nun thununna leh tithianghlimtu a ni ṭhin a ni"

London Christian

"Dawhtheihna chuan Pathian lawmzawng ni turin min siam a. Thinurna a tinem a, lei a thunun a, rilru a kaihruai a, muanna a pe a, chapona a thunun a, itsikna a tibo va, hausa a tihniam a, rethei a thlamuan a, mipat-hmeichhiatna a tithianghlim a, mi a inngaihtlawmtir a, hlawhtlinnaah inngaihtlawmna a pe a, hlawhchhamnaah chakna a pe a, mite hnehchhiahna a tuar thei a, ngaihdam theihna a pe a, thlemna a hneh a, tihduhdahna a tuar thei a, martar turin a buatsaih ṭhin a ni."

Cypriann

146. DAMLO TLAWHTUTE TANA HRIAT TUR PAWIMAWH

Damlo chu ama inah emaw, damdawi inah emaw i tlawh a ni thei e. Damlo i tlawhin hengte hi hre reng la, ngai pawimawh ang che :

A harha a ṭawng peih chuan amah be mah la a pawi lo ve; mahse, be rei suh ang che

Damlo chu a chauh viau chuan amah biak tum kher suh. A chhungte leh amah enkawltute hnen aṭangin a chanchin i hriat duh chu zawt mai rawh.

Damlo tlawh tura i kalin, in lamah emaw, damdawi inah emaw pawh ni se, naupang hruai loh a ṭha. Damdawi In ṭhenkhatah phei chuan naupang kal an phal lo a ni.

An natna anga damlote chanchin leh an ṭhat loh zui dan te damlo hnenah hrilh suh. Chutiang chanchin hriat chuan an natna a tizual theiin, an rilru a tihrehawm thei a ni.

Damlo pindanah a tlawhtute awm tum kher a ṭha lo. An chhungte nen pindan danga awm a ṭha zawk. Damlo pindana mi dang awm hian an boruak thianghlim hip tur kan hipsak a, chu chu damlo tan a ṭha lo a ni.

Lehkhabu – an chhiar tur leh an tana ṭangkai tur leh hlâwkpui tur pek a ṭha.

Pangpar leh an dam thuai duhsakna card thawn a ṭha a, an tan a lawmawm.

Damlo hriat turin chanchin ṭha lo leh lungngaihthlak lam sawi a ṭha lo. An tîti duhzawng leh an rilru tuina lam thil sawipui a ṭha.

Pathian hnena ṭawngṭaisak a ṭha. A remchan loh erawh chuan ṭawngṭai loh pawh a pawi lo.

Ṭanpuina thilpek – pawisa leh thil dang neih loh chhuanlama damlo tlawh ṭhulh a ṭha lo. Ṭanpuina pek tur neih chuan pek a ṭha a; neih loh erawh chuan tlawh ṭhulh phah nan hman loh tur a ni. An mamawh chu ṭanpuina a ni lo va; an damloh hriatpui, tuarpui leh kan hmel inlan kha a ni zawk.

Damlo chhungte pawhin, damlo dinhmun azirin tlawhtute lo dawnsawn dan thiam a pawimawh. Damlo chu a nat hle chuan tlawhtute pawh hmuhtir leh biaktir loh hreh tur a ni lo. Damlo ngaihsak a, an damna duha tlawhtute pawhin chutiang thil chu hriatthiam a pawimawh a ni.

Heng thurâwn ṭhenkhat aṭang hian a dangte pawh i ngaihtuah chhuak thei ang.

147. LUSUN KHAWHARTE LENPUINAA HRIAT TUR PAWIMAWHTE

I ngaihdan i duh dana thlamuan tum suh. "Ṭap suh," tia inhnemna hian mi a hnêm chuang lo khawp mai. Ṭap thei chu ṭap bawrh bawrh se, an inṭap veng mai ṭhin. Mizo rilru-ah phei chuan "inṭahpui theih" hi hlu tak a ni.

"Khua reiin min hnem a, min theihnghilhtir thei mai," tia inhnem hi a dikna chin a awm. Mahse, khua rei hnemna nghah chu huphurhawm tak a ni. Min hnem theitu tak tak chu Thlarau Thianghlim a ni.

Thlamuanna thu emaw, tuarpuina thu emaw sawi tum kher a ṭul lo. Awm dan leh hmel lan dana tuarpuina lantir hi, tuartu tan chuan hriat theih tak a ni. Lusun khawharte bula ngawi renga awm pawh hian khawhar a hnem thei hle a ni. Chuvangin, lusun khawharte bula hun hman tam theih hi thil hlu tak leh lawmawm tak a ni.

Zing lam leh thimhlima inlenpui hi ṭangkai tak leh lawmawm tak a ni.

Zing lam leh thimhlimah hian khawhar a zual duh châwk a ni.

Khawhar chhungte chaw ei laia lenpui leh an chawhlui kilnaah pawh kilpui ve theih mai hi zahthlakah ngaih tur a ni lo. Khawhar lai chuan mahni chhung chauhva chawhlui kilho hi hrehawm duh tak a ni. Mi dang-chawhlui min kilpuitu leh chaw ei laia awm an lo awm ve hi a lawmawm duh khawp mai. Khawhar ina zai tui laia thu sawi hi chin loh atan a ṭha. Thu sawi duh pawhin zai tui loh lai leh hun remchâng thlira thu sawi a ṭha.

Ṭanpuina thilpek tur i neih loh vang emaw, i pek theih tawk i sit vangin emaw khawhar chhungte lenpui ṭhulh suh. Khawhar chhungte hian kan thil pek an beisei lo va, an khawharna hriatpui leh tuarpui an mamawh ber a. Mahni ngei inlana, an tuarna tuarpui hi a hlu a ni. Lusun khawhar tawh lai chuan kan hmangaihte leh min hmangaihtu nia kan hriatte mitthlaah leh rilruah an lang duh khawp mai. Chutianga kan ngaihte hmel hmuh chu a lawmawmin a thlamuanthlak ṭhin a; an hmel hmuh kan beiseite hmel kan hmuh loh chuan rilru a kim duh lo hle a ni. Mihringte hi kan inmamawh tawn ṭheuh a ni tih hriaa inngaihsak hi a pawimawh hle a ni.

Lusun chhungte'n kan chhungte thi sulhnu tlawh chhuah zung zung hi thil pawimawh leh ṭangkai tak a ni. An sulhnu tlawh thuai loh chuan tlawh a hreawm zui ṭhin a, tlawh hun a awm pawhin rilru a tithar zual duh a ni.

Heng thu kan sawite aṭang hian hriat tur pawimawh leh ṭangkai dang tam tak kan ngaihtuah chhuak thei ang.

148. PATHIAN RIN HI HIMNA A NI

"Mihring rin ai chuan Lalpaa rinna nghah hi a ṭha zawk a ni. Mi liante rin ai chuan Lalpaa rinna nghah hi a ṭha zawk a ni." (Sam 118:8; Sam 20:7)

Mihringte hian himna atan thil hrang hrang kan ring ṭhin. Mi ropui leh thil tithei te, sum te, kuli te, tawlailir te, ralthuam te leh thil dang tam tak kan ring ṭhin. Mahse hengte hi rin tlak an ni lo, himna an tling zo lo.

Khawvela kulh ropui leh hmingthang ber chu China Kulh a ni. A seizawng mel 1500, a san zawng fit 20–50 inkar, a zau zawng fit 12–40 inkar a ni. China ram hmelmate laka venhim nan siam a ni. Kulh an siam zawh aṭanga kum 100 chhungin hmelmaten vawi 3 an run a. Engtin nge an hneh theih le? Kulh chu nghet tak leh rinawm takin a ding reng a, mahse a luhna kawngka vengtute an hmelmaten an bum/tham a, hmelmate kulh chhungah an lut thei ṭhin a ni. China sorkar leh mipuite chuan an kulh ropui tak sak nan sum tam tak an seng a, mahse a venghim zo lo. A khua leh tuite mi rinawm leh rintlak ni tura a buatsaih loh avangin an kulh ropui chuan a venghim zo lo a ni.

"Felnain hnam a chawimawi a, sualna erawh chu hnam tin tan hmingchhiatna a ni." (Thufingte 14:34)

149. HLAU SUH U

"Hlau suh u, kei in hnenah ka awm si a, mangang suh u, kei in Pathian ka ni si a; Ka tichak ang che u a, a ni, ka ṭanpui ang che u; a ni, ka felna kut dinglamin ka chelh reng ang che u." (Isaia 41:10)

Heng thute hi Pathianin Israel sal tângte hnena a sawi a ni. Mi salah an tâng a, an tâng rei tawh hle; chhuah beiseina pawh an nei tawh lo hial awm e! Chutianga beidawng taka an awm lai chuan heng thute hi an hnenah a lo thleng a. A lawmawmin a va thlamuanthlak dawn em!

Pathianin hlau lo tur leh mangang lo turin a hrilh a ni. Pathian an hnenah a awm reng a, hlau tur an ni lo. An Pathian a ni a, an mangang tur

a ni lo. Pathianin an hnenah hengte hi a tiam a ni : anmahni ţanpui, anmahni tihchak leh a felna kut dinglama chelh reng.

Harsatna leh buaina kan tawh laiin, ţanpuitu, tichaktu leh min chelh rengtu kan ngai ţhin. Isua Krista hi ţanpuitu, tichaktu, a kut ding lama min chelh rengtu a ni. Pathian nung, thiltithei, min ţanpuitu, min tichaktu, min chelh rengtu kan nei hi kan va vannei em ! A hnenah awm ila thlamuang takin kan awm dawn a ni.

150. LAWM THEIH LOH HUN PAWHA LAWMNA

"Krista avangin chak lohnaah te, chhiatnaah te, neksawrnaah te, tihduhdahnaah te, hnawhchepnaah te ka lawm ţhin a ni; ka chak loh apiangin a ni ka chak ţhin ni." (2 Kor. 12:10.)

Tirhkoh Paula hian Krista avangin a tuar nasa em em mai. Ringtute leh ring lo mite sawichhiatna te, vuakna te, lunga den te, tan ina tânna te, lawng chhiatna te, thawhrimna te, rilţamna te, khawsik leh saruaka awmna te, kohhranho a ngaihtuahna amah delhtu te a tuar ţhin. Heng harsatna leh tuarna chi hrang hrang hian a tlakbuak a. "Engtizia nge ni Lalpa, heti em em chu ?" tia a zawh chang pawh awm ve hial awm a ni ! Mahse chutiang lam chuan a ngaihtuah ngai hauh lo. Pathian lakah a vui mai lo va, a tuarnate chu a chhuang zawk ţhin a ni. Tluk loh rim a namin, a va entawntlak em ! Keini zawng, tlemte kan tuar a, tuar hrehawm kan ti a, Pathian lakah kan vui mai ţhin a nih hi !

Pastor pakhat chuan hetiang hian a sawi a: "Ka rawngbawl ṭantirh laiin kohhran member pakhatin member dangte hnenah ka sermon a ngaih thlak nawm lohzia a hrilh a, ka zak hle mai. Chu mi hnu lawkah kohhran Upa pakhatin ka hnenah, 'I sermon chu a ngaihthlak nawm viau a, mahse a mawl deuh va, Naupang Sande Skula sawi awm tawk a ni,' tiin min hrilh bawk a, a va beidawnthlak em!" An hnenah lawmthu sawi harsa tak a ni. Anni hnen chu sawi loh, Pathian hnenah pawh lawmthu sawi harsa ka ti.

Ka rawngbawl hna chu ka chhunzawm zel a. Zawi zawiin chutiang sawiselna te pawh chu ka hre thiam chho ta zel a. Tirhkoh Paula nun leh a thil tawh ka hriatte hian nasa takin min ṭanpui a ni. Mite sawiselna dik lo tak tak a tawk a, mahse anmahni a hmangaih thei zel mai. Mi harsa leh khirh tak takte a tawk a, anmahni rawngbawlsakin a thawk zel a.

Sawiselna leh hlawhchhamna te hi tuar lai chuan tuar thiam a har ṭhin, mahse kan nun siamṭhatu, tichaktu leh hruai ngiltu a lo ni ṭhin. Chuvangin, harsatna te avangin lawmthu i sawi zawk ang u.

"Sawichhiatna nasa ber chuan i nunah thil ṭha ber a thlen thei a ni."

151. THLARAU LAM MALSAWMNA KRISTAAH

"Kan Lalpa Isua Krista Pathian leh Pa chu fakin awm rawh se. Ani chuan van hmunah te khian Kristaah chuan thlarau lam malsawmna tinrengin mal min sawm a." (Ephesi 1:3)

Malsawmna kan ngaihtuah hian taksa lam malsawmna kan rilruah a lang lian ber fo. Mihringte hian taksa mamawh tam tak kan nei a, chungte chu nei ila lawm tak leh hlim takin awm ila kan duh ţhin. Taksa mamawh thilte neih hi lawmna leh hlimna a ni chuang hauh lo mai ! Ţaksa mamawh engkim nei hlim lo leh lawm lo an tam mai ! Taksa lam malsawmna ai chuan thlarau lam malsawmna dawn hi a duhawm zawk.

Tirhkoh Paula chuan Ephesi khuaa mite hnena lehkhathawn a ziakah chuan Pathianin Kristaah chuan thlarau lam malsawmna tinreng a vurzia a hrilh. Lal Isua ngei pawhin taksa lam malsawmna ai chuan thlarau lam malsawmna min kawhhmuh. "Nangni thawkrim leh phurrit phur zawng zawngte u, ka hnenah lo kal ula, keiman ka chawlhtir ang che u. Ka nghawngkawl chu a nuam a, ka phur pawh a zang a ni... chutichuan in thlarau tan chawlhna in hmu ang," a ti. Lal Isua hian amah ringtute chu thlarau lam malsawmna leh chawlhna pek a tiam a ni.

Terry Waite chu sapho sal tâng chhanchhuak turin Lebanonah a kal a, an man a, lung inah an tântir ta a. Lung ina a tân chhung zawngin tuk tin, heng thu hmang hian Pathian hnenah a ţawngţai ţhin : "I malsawmna chhiar sen loh ka dawn te leh i mi siam leh ehkawlna ka dawn leh Isua Kristaa khawngaihna ropui i lantir avangin, i hnenah lawm thu ka sawi e," tiin. Keini hi lung inah tâng ve ta ila, Pathian hnenah engtin nge kan ţawngţai ve ang le? Min chhuahtir turin tuk tin kan ţawngţai mai lo ang maw ? Pathian hnenah lawmthu kan sawi ve thei ang em le ?

152. LALPA RIN LEH AMAHA CHAWLH

"Lalpa chu ring la thil ţha ti raw... Lalpaah chuan chawl la, amah chu nghak fan fan rawh." (Sam 37:3,7)

Rinna leh thiltih hi a ţhen theih lo va, a in-kawp tlat a ni. Lalpa ringtu chuan thil ţha a ti ţhin. Thil ţha ti si lo va, Lalpa ka ring titu chuan Bible zirtirna a kalh a ni. Isua ringtu kan nih chuan a duhzawng thil ţha kan ti ngei tur a ni A duhzawng thil ti turin theihna kan nei tlem hle a ni thei e, amah kan rin tlat chuan min tichakin, theihna min pe dawn a ni. Ama zarah leh ama ţanpuinain thil engkim kan ti thei a ni. Tirhkoh Paula chuan, "Mi tichaktu Kristaah chuan engkim ka ti thei a ni," a ti. Lalpaah kan chawlh chuan nghah peihna leh hahdamna nun kan nei ţhin. Ti-chuan, Lalpa ring la, amahah chuan chawl ang che.

153. PATHIAN CHET HUN

Kan nun leh thiltih a kal tluan viau chuan Pa-thian kan mamawhna leh a ţanpui kan ngaihzia hriat a har duh khawp mai. Ni tur rênga ngaihna kan nei ţhin. Pathian chu mangan laia ţanpui vartu hnai reng a ni a; kan mangan lohva ţanpui kan ngaih loh chuan Pathian tan tih tur a awm lo a ni mai lawm ni ? Pathian a chet a hun lo a ni mai lo maw ? Harsatna leh manganna kan neih meuh chuan, Pathian ngaihsak ngai lo pawhin, kan au ruai mai a ni lawm ni ?

Ni 13 July 1998 khan All India Institute of Medical Science Hospital, New Delhi-an kan nau Ropuii, Headmistress, Presbyterian Church Girls'

School daktor hmu turin ka kalpui a, mlengin kan buai a. Tlai lamah Mizo nula pakhat Rosie Mapuii a awm thu leh a tukah an zai dawn tih kan hria a. A awmna pindanah kan kal a, kan han hmu a. A nat dan te min lo hrilh a. A natna a hriat chhuah ṭan ni chuan a hlauthawngin, a mangang em em mai a. Pathian hnenah a ṭawngṭai a, Pathianin a hlauhna leh manganna a lâk kiansak thu min hrilh a. Pathian hnenah ṭawngṭaina ka hlan a, hlawhtling taka zai a nih theih nan leh Pathian thlamuanna leh awmpuina ka dilsak a. Daktorten an zai ta a, hlawhtling takin an zai a, a dam leh ta. A va lawmawm em! Pathian chu mangan laia ṭanpui vartu hnai reng a ni. Pathian a chet meuh chuan thil a danglam thin a ni!

154. HLAU LOVA AWM HLE HLE

"Ka thu pawm apiangte erawh chu him takin an awm ang a, thil ṭha lo hlau lovin an awm hle hle ang." (Thufingte 1:33)

Kan nun hi him lova kan hriat chang te, thil ṭha lo hlauva kan awm chang te a awm ṭhin. Chutiang hunah chuan kan mangang a, hrehawm kan ti ṭhin. Thufing ziaktu hian him taka awm theih dan leh hlau lova awm hle hle theih dan thuruk min hrilh a ni. Chu thuruk chu – Pathian thu pawm leh zawm a ni. Pathian thu hi hriat mai a tawk lova, pawm a, zawm a, kan nuna hman ṭangkai tur a ni.

Hlauhna hi Pathian kan rin zawh loh vang nun an sawi ṭhin, a dik awm e. Pathian chuan hlau lo turin min duh a. "Hlau suh u, kei in hnenah ka

awm si a, mangang suh u, kei in Pathian ka ni si a," a ti alawm. Pathian kan rin a, a thu kan pawm a, kan zawm chuan thil ţha lo hlau iovin kan awm hle hle dawn a ni.

"Thihna ka hnaih pawhin Isuan min zui,
A hnenah min hruai ang,
Vanram thlengin."

"Thihna hlim kawr ruam zawh mah ila, thil ţha lo rêng rêng ka hlau lo vang. Nang ka hnenah i awm si a. I talhtum leh i tiangin min thlamuan ţhin a ni.

155. CHANCHIN THA TIHDARHNA

"Ka chunga thil lo thleng te kha Chanchin Ţha tihdarhna a lo ni ta hlauh zawk a." (Philippi 1:12)

Ni 20 March 1998 Zirtawpni chawhnu khan New Delhi-a Asha Project-a thawk Vijay David (missionary nurse Ralkapthangi pasal) pa Prem David hriat rengna inkhawm an siam a. Prem David hi kristian daktor David-an Pathian thu a hrilh aţanga kristiana inpe a ni a. Tun thlengin a unaute chu kristian an la ni lo. Kristiana hruaitu Dr. David hming hi a hmingah a pu ta nghe nghe a ni. Autorickshaw a nei a, a khalh ţhin a. Dr. Davidan ram a leisak a, chu ramah chuan in ţha tak a sa a, a nupui leh a fate nen an cheng a ni. Krista a rin vangin Pathian hausakna zar a zo a ni. A va lawmpuiawm em !

A chanchin mi pali laiin an sawi a. A sawitute zingah chuan a ţhian ţha tak, Hindu mi a awm ve a. A chanchin sawi tur a hre hle a. An sakhaw zirtirna thu te pawh a sawi tel a, a sawi rei hle. Engati

nge Hindu pa thu an sawitir ve chu, tiin mak kan ti deuh va. Kristian ni lo ṭhahnem tak an tel ve a.

A awmna kohhran member zinga Pathian thu sawi mi pakhat S.K. Robert chuan thu a han sawi ve ta a. Hindu pa thusawi chu thiam takin Pathian Thu hmangin a let thla a. Ringtute dinhmun leh kristian nih hlawkzia te a sawi a. Vijay pa hriat rengna inkhawm chu kristian ni lo, a chhungte leh a ṭhiante hnenah Chanchin Ṭha hrilna remchang tak a ni ta.

"A mi thianghlimte thihna chu Lalpa ngaihin hlu tak a ni" (Sam 116:15)

156. HLOHNA AṬANGA HLAWKNA

Mihringte thlirna aṭang chuan hlohna hi hlawknaa ngaih har tak a ni. Hlohna chu chânna a ni. Mahse hlohna hi hlawknaah a chang thei tlat mai. Isua thihna chu amah ringtute tan chhandamna, hlawkna a ni. Chutiang bawkin hlohna nia kan ngaih hi hlawkna a ni thei asin.

Football khel thiam hmingthang Drave Dravecky chuan cancer natna a vei hlauh mai a. A kut an tansak a, kut siam chawp an vuah ta a ni. A chunga thil lo thleng chu a tirah chuan hriat thiam har a ti em em mai. A chhan a ngaihtuah a, a hre chhuak ta. Pathian thil tum a hmu chhuak ta. A thil hmuh chhuah chu hengte hi a ni : Pakhatna : Daktorten a cancer natna an enkawl aṭangin cancer natna chungchang an hriat chian zual phah ta. Pahnihna ; Kut siam chawp vuah tur siamtuten kut siam chawp siam an thiam zual phah ta. Pathumna : A hmuh chhuah pawimawh ber chu – "keimah ka lo inring tawk thin a, tunah chuan rintlak ka nih

lohzia leh Pathian chauh rintlak a nihzia ka hre chhuak ta."

Kan chunga tuil lo thlengte hi kan thunun thei lo, mahse kan tana tha zir chhuah tur pawimawh tak kan hmu chhuak thei a ni. Kan chunga thil lo thleng atang hian eng nge zir chhuah tur ka neih tiin i ngaihtuah thin ang u.

157. I DUHZAWNG TIH KA LAWMNA

"Aw ka Pathian, i duhzawng tih hi ka lawmzawng tak a ni. A ni, i dan thu chu ka thinlungah a awm reng e." (Sam 40:8)

Mihring hi mahni hmasial tak kan ni a. Kan rilru, ngaihtuahna leh tawngkam thlengin "Ka" tih leh "Keimah" tih hi a lian ber fo mai. Mi dang duhzawng tih aiin keima duhzawng tih leh Pathian duhzawng tih aiin keima duhzawng tih kan thlang fo thin.

America rama zaithiam pakhat Frank Smitra chu a hun lai chuan, "America ram mite tihlimtu ber" tiin an ngai hial thin. A hla sak, mite ngaihsan em em chu, "Ka duhzawngin ka ti thin," tih a ni. Mihringte hian mahni duhzawng tih leh mahni duhzawnga awm hi nuam kan tih ber a ni fo. Mahse mahni duhzawng tih leh mahni duhzawnga awm hi, kan tana tha ber a ni lo fo. Kan tana tha lo tur kan ti thin. Kan hmingchhiatna tur pawh kan ti bawk thin. Kan thiltih leh kan awmdan hi ngaihtuah ngun leh fimkhur a tul hle mai.

Ringtu leh Pathian inkarah chuan, "Ka duhzawng tih," tih aiin "Pathian duhzawng tih" "Ka thu ni se," tih aiin "I thu ni se," tih hi tha a ber fo.

Lal Isua pawh khan a duhzawng tih aiin A Pa duhzawng tih a thlang a nih kha !

Duhthlan tur kan neih hunah, "Ka duhzawng nge Pathian duhzawng," tiin inzawt ţhin ila. "Ka duhzawng tih," aiin "Pathian duhzawng tih," i thlang ţhin ang u.

158. THLEMNA HNEH THEIH DAN

"Mihring tuar theih ang chauh lo chu thlemna in chungah a thleng ngai lo. Pathian zawng a rinawm a ni, ani chuan in tuar theih tawk a liam chu thlemna in tawh a phal lo vang; in tuar theihna turin thlemna rualin tlanchhuahna kawng a siam nghal zawk ang." (I Kor. 10:13)

Thlemna hi thil tisual tura thlemna niin kan ngai ţhin. Fiahna angin an sawi bawk ţhin. Thlemna kan tawh hian fiahna kan tawk a ni. Thlemna tawh hi thil sual a ni lo. Lal Isua pawhin kawng tinrengin thlemna a tawk a, a sual lo. Kan tan entawn tur ţha tak a ni awk.

Thlemna kan tawhin hengte hi hre reng ila :

1. Lal Isua pawh keimahni ang bawka kawng tinrenga thlemna tawk a ni. Thlemnain a hneh lo va, thlemna a hneh zawk. Keini pawhin thlemna kan hneh thei tih i hria ang u.
2. Thlemna kan tawhin Pathian lal ţhutthleng huai taka hnaihin a ţanpuina i dil ang u.
3. Thlemna rualin tlanchhuahna tur a awm ţhin, chu chu i zui ang u.
4. Thlemtu chu do tur, Pathian hnaih tur, tichuan thlemtu chu a kal bo ang.

5. Josefa chuan thlemna a tawk a. A thlemna tawh a hautak hle. Engtin nge a hneh theih? Thlem thluka awm chu Pathian duh loh zawng a ni tih a hria. Thlem thluka a awm chuan Pathian chunga thil tisual angah i inngai. ' Engtin nge he sual lian tak hi tiin Pathian chungah thil ka tihsual theih ang?" a ti.

6. Davida pawh khan thlemna do zo lova thil a tihsual khan mihring chunga tisualah a inngai lo, Pathian chunga tisualah a inngai. "I chungah, i chung chauhvah thil ka tisual a, i mithmuha thil sual chu ka lo ti ta a," tiin Pathian hnenah a inpuang a ni. Kan lo tihsual pawhin mihring chungah leh Pathian chungah kan tisual tih hriain, inpuangin, ngaihdam i dil ang u.

7. Thlemna hi tuar hram hram tur a ni. Kan tuar chhuah chuan nunna lallukhum Pathianin min pe dawn a ni.

159. ZANLAIAH HLA AN SA

"Nimahsela, zanlaiah Paula leh Sila chuan Pathian hnenah an ṭawngṭai a, hla an sa a." (Tirhkohte 16:25)

"Min siamtu Pathian... zana hla mi saktirtu" (Joba 35:10)

Sava chi hnih zana hram ṭhin an awm. Chungte chu Skylark leh Nightingale an ni. Chhun engah an hram ngai lo va, zan thim hnuaiah mawi takin an hram ṭhin.

Thlarau lam nunah kristian tam tak chu hun ṭhat laia hlim a, hun harsat laia hlim thei lo, hla

sa thei lo an awm. Krista ringtute chu hun ṭhat lai leh hun harsat lai pawhin hlim taka Pathian chawimawina hla sa thei tur kan ni.

Kan lawmna hi keimahni leh kan chunga thil lo thlengah a innghah chuan, chung thilte a danglam rualin kan lawmna a danglam ṭhin. Danglam ngai lo Kristaa a innghah erawh chuan kan lawmna leh hlimna a danglam lo vang.

Paula leh Sila chu tân inah an tâng a. Lungngai takin kun reng mah se an thiamawm hle awm e. Mahse, an lungngai lo, an mangangin an buai chuk lo. Kristaah an innghah avangin zan thim hnuaiah leh harsatna karah hlim takin hla an sa. Pathian awmpuina leh a hnathawh ropui tak leh mak tak a lo ṭhleng. M.R. Daan chuan hetiangin thu a ziak : "Kristian ṭha leh entawntlak ka hriatte chu natna avanga ṭhutthleng nawrlirha ṭhu leh khuma mu rengte an ni. Chung mite chuan zanah hla an sa ṭhin."

Kan dinhmun eng nge ni ve le ? Zanah hla kan sa thei ve em ? Lungngaih, mangan, buaina chhum pui zing hnuaiah Pathian chawimawina hla kan sa thei em ?

160. CHHUNGLAM MIHRING SIAM THAR

"Kan pawnlam taksa hi lo awngrawp telh telh mah sela, kan chhunglam mihring chu ni tin siam thar zelin a awm zawk a ni." (II Kor 4:16)

Kan mihring taksa hi a kumhlum dawn lo va. Zawi zawiin a lo awngrawp telh telh ang a; a tawpah chuan a la thi dawn a ni. Kan taksa nun tâwp thi mi tin hmabak a ni. Engtikah nge a lo thlen dawn erawh kan hre lo. Upat vang emaw,

natna avang emawin kan taksa hi a lo chak lo tial tial ang a, a tawp hun a la thleng dawn, chu chu thihna a ni. Hei hi a tawpna tur ni mai sela, a va pawi dawn em !

Kan taksa thihna hi tawpna a ni lo va, chhunglam mihring nun inṭanna a ni. Kan taksa hi a thi ang a, thlarau taksa changin nun thar kan nei dawn a ni. Taksa thi thei neia dam reng ai chuan thlarau nun thi thei lo neia awm chu a thlanawm zawk a ni.

Kan taksa dam lai hian hrehawm tam tak kan tuar ṭhin. Kan hrehawm tuar chu hun rei lo te atan a ni. Kan thlarau nun ropui chan tur nen tuna kan taksa tuarna hi tehkhin tham a ni lo. Thil hmuh theih te hi rei lo te atan a ni a, thil hmuh theih loh te hi chatuan atan a ni. Chuvangin, thil hmuh theihte chu en lovin, thil hmuh theih loh te chu i en zawk ang u. "Chunglama thil awmahte chuan in rilru nghat tlat rawh u, leia thil awmahte nghat lovin. In thi tawh a, in nunna chu Pathianah chuan Krista hnenah thuhrukin a awm si a." (Kolossa 3:2,3)

Joy Laldini, Lalhmachhuana leh Muantei te fanu chuan Cancer natna kum 4 zet a tuar a. Daktorte an beidawn hnuin Pathian tihdamna a chang leh ṭhin a. A chunga thil lo thleng hi thil ropui tak a ni. Natna a tuar lai pawhin hlim takin a awm a, Pathianin thlamuanna a pe. A nu leh a pa pawh Pathianin chakna leh tuarchhelna a pe a, an rawngbawlna bahlah lovin an thawk zel. Pathianin taksa natna a tuar chu a tawk tawh a ti a ni ang, ni 15 March 1998 khan a hnenah a chawlhtir ta.

A thih dawn hnaih hian Nl. J. Romawii, Dar Ul Fazl Children's Home hotunu chu a kiangah awmin an inbia a. A Lalpa leh chhandamtu Isua nen inpawlna neiin an inbia a, ţawng hriat lohvin a ţawng ţhin. Hahdam tak leh thlamuang takin a awm a. A kalna tur nawmzia a hria a, kal a hreh lo. A thih dawnin he thu hi a sawi : "Lalpa, vawiinah hian i hming a va ropui dawn em !"

Shantiniketan Children's Home, Sabathu, Himachal Pradesh compound-ah an phum a, ropui taka thlah liam a ni ta.

"Nakinah van inah min la hruai khawm ang a,
Chatuanin ropuina kan chang ang."

161. DAWHTHEIHNA LEH NGAIHDAMNA

"Tupawhin tu chungah pawh thu pawi nei ang ula, indawhtawnin inngaidam tawn ula; Lalpa chuan a ngaidam che u ang tak khan ngaidam ve rawh u." (Kolossa 3:13)

He Pathian thu chang hian ka rilruah nasa takin thu a sawi a. Biak ina thusawina hun remchangah sawi ka chak fo ţhin. He Pathian thu zirtirna hi mi tinin kan mamawh niin ka hria a. Dawhtheihna nun leh ngaihdamna nun neih hi har tak a ni. Thu mawi tak leh zawm atana ţha a ni a, mahse zawm har tak a ni !

Ni 12 September 1998 khan Apostolic Indian Mission Council meeting, Apostolic Centre, Rohini, Delhi-ah zing dar 11-a neih tur a ni a, chawhnu lamah Delhi Mizo Inkhawm Committee neih tur a ni bawk a. Heng committee pahnihah hian Chairman ka ni ve ve a, ka tel ngei a ţul a.

Dar 9:30 A.M. velah motor kawng tan zawnga ka motora ka kal chu, ka chhuah fel hman hmain motor cycle-in mi han su a. Motor cycle-ah chuan nula leh tlangval an chuang a, an tlu a, nula chuan a lu a sawh na a, hliam erawh a awm lo. Tlangval chuan mi rawn bia a, "Ka motor cycle chhe siamna i chawi tur a ni, i motor chahbi mi pe rawh," a rawn ti a. Min sutu zawk a ni a. nula chuan lukhum a khum lo bawk a, an thiam lo a ni. Pathianin dawhtheihna leh ngaihdamna rilru min pe a, ṭha takin ka chhang a. Kawngpui sir hnai teah Dispensary a awm a, motorin ka hruai a, daktorin nula chu a en a, inhliam na leh hlauh tur a awm loh thu a hrilh a. Motor cycle siamna turah ka kalpui zel a, a siam man an hisap a, Rs. 500/- a ni a. Tlangval hnenah chuan Rs. 500/- chu ka pe a. An motor cycle-ah Kros chhiancbhiahna ziak a awm a, kristian in ni maw, tiin ka zawt a Roman catholic kristian an nih thu min hrilh a. Kei pawhin Pastor ka nih thu ka hrilh a. Innei tura Inhualna an neih turah an chhungte sawm tura kal chhuak an ni a. An hming chu John Francis leh Anamika a ni a. Inhualna tluang taka an neih theih nan leh anmahni tan ṭawngṭaina ka nei a, ṭha takin kan inṭhen ta a.

Committee-a ka kalpui turten min lo nghak a, kan tlai phah ta deuh hlek a. Committee member te kan kal ṭha a, kan committee pawh hlim tak leh tluang takin kan nei a. Chawhnu lama Delhi Mizo Inkhawm committee pawh tluang tak leh hlim takin kan nei ta bawk a.

Ina ka haw chuan ka nupui Zoparmawii ka hrilh a. Pathian ṭanpuinaa dawhtheihna leh ngaih-

damna ka neih theih dan leh committee pahnih tluang taka kan neih thu ka hrilh a. Motor cycle siamna tur Rs. 500 ka pe a, motor siam ţhat a ngai dawn bawk a. Engmah dang sawi lo chuan, "Motor siam ţhatna tur pawisa Pathian hnenah ka dil anga, min pe mai ang," a ti a. A dilna chu kar khat hnu velah Pathianin a chhang a, motor siam ţhatna tur pawisa Rs. 100 kan hmu ta. A va lawmawm em !

LEHKHABU RAWNTE

1. The Friendship Book of Francis Gay, 1965
2. Matters of Moment F. Wilkinson Kiddle
3. My Devotion 1979, Concordia Publishing House
4. Hla leh a phuahtute, P.D Sêna
5. Decision, June 1982
6. Streams in the desert, Mrs Charles Cowman
7. Our Daily Bread (Indian Edition)